

บทที่ 4 ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการศึกษาและอภิปรายผลในการศึกษาเรื่องนี้ได้แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจบางประการ ของราษฎรผู้เข้าร่วมโครงการ และหรือราษฎรที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน

ส่วนที่ 2 สภาพการดำเนินงาน การใช้ประโยชน์ และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นของราษฎรต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน

ส่วนที่ 4 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน ของราษฎร จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ขนาดพื้นที่ถือครองการเกษตร รายได้ที่เป็นเงินสด สมาชิกในครัวเรือนมีการอพยพและไม่มีการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงาน

ส่วนที่ 5 ผลการทดสอบสมมุติฐาน

ซึ่งมีรายละเอียดเป็น ดังนี้

4.1 ลักษณะพื้นฐานบางประการทางด้านสังคม และเศรษฐกิจของราษฎร

4.1.1 ลักษณะพื้นฐานทางสังคมบางประการของราษฎร ผลการศึกษา เกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานทางสังคมของราษฎร ดังรายละเอียดใน ตารางที่ 4.1 มีดังนี้

1) เพศ ราษฎรส่วนใหญ่ หรือร้อยละ 74.4 เป็นชาย ส่วนที่เหลือร้อยละ 25.6 เป็นหญิง

2) อายุ ราษฎรร้อยละ 39.1 มีอายุมากกว่า 50 ปี รองลงมาร้อยละ 35.3 อยู่ระหว่าง 41 – 50 ปี และส่วนที่เหลือมีอายุ ไม่เกิน 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.6 โดยที่ราษฎรมีอายุต่ำสุด 25 ปี สูงสุด 78 ปี และมีอายุโดยเฉลี่ย 47.7 ปี

3) ระดับการศึกษา ราษฎรส่วนใหญ่ หรือร้อยละ 60.9 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมาร้อยละ 16.6 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และส่วนที่เหลือจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และสูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลายขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 15.4 และร้อยละ 7.1 ตามลำดับ

4) สถานภาพสมรส ราษฎรส่วนใหญ่หรือร้อยละ 87.8 มีสถานภาพสมรสแต่งงานแล้วและอยู่ด้วยกัน รองลงมาร้อยละ 5.1 มีสถานภาพสมรสหย่าร้างหรือเป็นหม้าย และส่วนที่เหลือมีสถานภาพโสด และแต่งงานแล้วแต่แยกกันอยู่ คิดเป็นร้อยละ 3.8 และร้อยละ 3.2 ตามลำดับ

5) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ราษฎรร้อยละ 52.6 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากกว่า 4 คน ส่วนที่เหลือร้อยละ 47.4 มี จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ไม่เกิน 4 คน โดยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน สูงสุด 9 คน และเฉลี่ย 4.7 คน

6) อาชีพหลัก ราษฎรส่วนใหญ่หรือร้อยละ 73.1มีอาชีพหลักเกษตรกรกรรม รองลงมา ร้อยละ 19.9 มีอาชีพหลัก รับราชการ และส่วนที่เหลือมีอาชีพหลักรับจ้าง และค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 5.1 และร้อยละ 1.9 ตามลำดับ

7) อาชีพรอง ราษฎรส่วนใหญ่หรือร้อยละ 64.7 รับจ้างเป็นอาชีพรอง รองลงมา ร้อยละ 27.6 มีอาชีพรองเป็นเกษตรกรกรรม และส่วนที่เหลือมีอาชีพรองเป็นค้าขาย และอุตสาหกรรม ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 5.1 และร้อยละ 2.6 ตามลำดับ

8) สภาพการดำรงตำแหน่งในชุมชน ราษฎรส่วนใหญ่หรือร้อยละ 79.5 ดำรงตำแหน่งในชุมชน จำแนกเป็น กรรมการหมู่บ้าน กรรมการป่าชุมชน สมาชิก อสม. กรรมการวัด สมาชิกกลุ่มแม่บ้าน สมาชิกกลุ่มเกษตรกร สมาชิก อบต. และกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 39.5 ร้อยละ 32.7 ร้อยละ 19.2 ร้อยละ 17.3 ร้อยละ 17.3 ร้อยละ 13.5 ร้อยละ 11.5 และร้อยละ 5.77 ตามลำดับ และส่วนที่เหลือร้อยละ 20.5 ไม่ได้ดำรงตำแหน่งในชุมชน

9) การอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานในครัวเรือน ราษฎรส่วนใหญ่หรือร้อยละ 67.9 ไม่มีการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงาน และส่วนที่เหลือร้อยละ 32.1 มีการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงาน

10) ระยะทางจากที่อาศัยถึงป่าชุมชน ราษฎรร้อยละ 56.4 มีที่อยู่อาศัยห่างจากป่าชุมชนระยะทาง ไม่เกิน 1 กิโลเมตร รองลงมาร้อยละ 28.8 มีที่อยู่อาศัยห่างจากป่าชุมชนระยะทางมากกว่า 1 กิโลเมตร ถึง 2 กิโลเมตร และส่วนที่เหลือคิดเป็นร้อยละ 14.7 มีที่อยู่อาศัยห่างจากป่าชุมชนระยะทางมากกว่า 2 กิโลเมตร โดยมีระยะทางจากที่อาศัยถึงป่าชุมชน ต่ำสุด 0.2 กิโลเมตร สูงสุด 5 กิโลเมตร เฉลี่ย 1.7 กิโลเมตร

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของราษฎร จำแนกตามลักษณะพื้นฐานทางสังคมบางประการ

ลักษณะพื้นฐานทางด้านสังคม	จำนวน (n = 156)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	116	74.4
หญิง	40	25.6
2. อายุ		
ไม่เกิน 40 ปี	40	25.6
41 – 50 ปี	55	35.3
มากกว่า 50 ปีขึ้นไป	61	39.1
อายุต่ำสุด 25 ปี สูงสุด 78 ปี เฉลี่ย 47.7 ปี		
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	95	60.9
มัธยมศึกษาตอนต้น	24	15.4
มัธยมศึกษาตอนปลาย	26	16.6
สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลายขึ้นไป	11	7.1
4. สถานภาพสมรส		
โสด	6	3.8
แต่งงานแล้วและอยู่ด้วยกัน	137	87.8
แต่งงานแล้วแต่แยกกันอยู่	5	3.2
หย่าร้าง หรือหม้าย	8	5.2
5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
ไม่เกิน 4 คน	74	47.4
มากกว่า 4 คน	82	52.6
จำนวนสมาชิกต่ำสุด 1 คน สูงสุด 9 คน เฉลี่ย 4.7 คน		
6. อาชีพหลัก (อาชีพที่ใช้เวลาในการประกอบกรส่วนใหญ่)		
เกษตรกรกรรม	114	73.1
รับราชการหรือวิสาหกิจ	31	19.9
รับจ้าง	8	5.1
ค้าขาย	3	1.9

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของราษฎร จำแนกตามลักษณะพื้นฐานทางสังคมบางประการ
(ต่อ)

ลักษณะพื้นฐานทางสังคม	จำนวน (n = 156)	ร้อยละ
7. อาชีพรอง (อาชีพที่ใช้เวลาในการประกอบกิจการรองลงมา จากอาชีพหลัก)		
รับจ้าง	101	64.7
เกษตรกรรม	43	27.6
ค้าขาย	8	5.1
อุตสาหกรรมครัวเรือน	4	2.6
8. สภาพการดำรงตำแหน่งในชุมชน		
ไม่มีการดำรงตำแหน่งในชุมชน	32	20.5
มีการดำรงตำแหน่งในชุมชน ¹	124	79.5
กรรมการหมู่บ้าน	61	39.1
กรรมการป่าชุมชน	51	32.7
สมาชิก อสม.	30	19.2
กรรมการวัด	27	17.3
สมาชิกกลุ่มแม่บ้าน	27	17.3
สมาชิกกลุ่มเกษตรกรรม	21	13.5
สมาชิก อบต.	18	11.5
กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	9	5.8
9. การอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานในครัวเรือน		
ไม่มีการอพยพ	106	67.9
มีการอพยพ	50	32.1
10. ระยะทางจากที่อาศัยถึงป่าชุมชน		
ไม่เกิน 1 กม.	88	56.5
มากกว่า 1 กม. ถึง 2 กม.	45	28.8
มากกว่า 2 กม. ขึ้นไป	23	14.7
ระยะทางต่ำสุด 0.2 กม. สูงสุด 5 กม. เฉลี่ย 1.7 กม.		

¹ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

4.1.2 ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจของราษฎร ผลการศึกษาลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจของราษฎร รายละเอียดแสดงไว้ใน ตารางที่ 4.2 เป็นดังนี้

1) ขนาดพื้นที่ถือครองการเกษตรในครัวเรือน พบว่าราษฎรร้อยละ 34.0 มีขนาดพื้นที่ถือครอง 11- 20 ไร่ ร้อยละ 33.3 มีขนาดพื้นที่ถือครองไม่เกิน 10 ไร่ และร้อยละ 32.7 มีขนาดพื้นที่ถือครองมากกว่า 20 ไร่ โดยมีขนาดพื้นที่ถือครองต่ำสุด 0 ไร่ สูงสุด 80 ไร่ เฉลี่ย 19.4 ไร่ (จากตัวอย่างทั้งหมด) และต่ำสุด 2 ไร่ เฉลี่ย 21.6 ไร่ (เฉพาะผู้มีพื้นที่ถือครอง)

2) ลักษณะการถือครองพื้นที่การเกษตรในครัวเรือน พบว่าราษฎรส่วนใหญ่ หรือ ร้อยละ 89.7 มีพื้นที่ถือครอง ส่วนที่เหลือ ร้อยละ 10.3 ไม่มีพื้นที่ถือครอง และสำหรับราษฎรที่มีพื้นที่ถือครอง พบว่าส่วนใหญ่หรือร้อยละ 85.8 มีเอกสารสิทธิ์การถือครองที่ดิน จำแนกเป็น โฉนด น.ส.3 ก. สปก.4-01 และ ส.ค.1 คิดเป็นร้อยละ 44.2 ร้อยละ 28.9 ร้อยละ 11.5 และ ร้อยละ 1.3 ตามลำดับ ส่วนที่เหลือ ร้อยละ 3.9 ไม่มีเอกสารสิทธิ์การถือครองที่ดิน

3) รายได้ครัวเรือนที่เป็นเงินสดในรอบปี พ.ศ. 2547 ซึ่งเป็นรายได้ครัวเรือนจากภาคการเกษตรและรายได้จากนอกภาคการเกษตรที่เป็นเงินสดในรอบปี พ.ศ.2547 พบว่าราษฎร ร้อยละ 32.1 มีรายได้ไม่เกิน 40,000 บาท ร้อยละ 37.2 มีรายได้ ระหว่าง 40,001 - 100,000 บาท และร้อยละ 30.7 มีรายได้มากกว่า 100,000 บาท โดยมีรายได้ต่ำสุด 1,500 บาท สูงสุด 658,000 บาท และเฉลี่ย 89,147.76 บาท

4) รายได้ครัวเรือนจากภาคการเกษตรที่เป็นเงินสดในรอบปี พ.ศ. 2547 พบว่าราษฎรส่วนใหญ่หรือร้อยละ 93.6 มีรายได้ครัวเรือนจากภาคการเกษตร มีราษฎรเพียงร้อยละ 6.4 ที่ไม่มีรายได้จากภาคการเกษตร สำหรับในจำนวนราษฎรที่มีรายได้ครัวเรือนจากภาคการเกษตร พบว่าร้อยละ 34.6 มีรายได้ไม่เกิน 20,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 25.1 มีรายได้มากกว่า 60,000 บาท ส่วนที่เหลือ มีรายได้ระหว่าง 20,001- 40,000 บาท และระหว่าง 40,001 - 60000 บาท คิดเป็น ร้อยละ 19.2 และร้อยละ 14.7 ตามลำดับ โดยมีรายได้ต่ำสุด 0 บาท สูงสุด 655,000 บาท เฉลี่ย 49,633.65 บาท (จากตัวอย่างทั้งหมด) และต่ำสุด 1,000 บาท เฉลี่ย 53,033.22 บาท (เฉพาะผู้มีรายได้ภาคการเกษตร)

5) รายได้ครัวเรือนจากนอกภาคการเกษตรที่เป็นเงินสดในรอบปี พ.ศ. 2547 พบว่าราษฎรส่วนใหญ่หรือร้อยละ 85.9 มีรายได้ครัวเรือนจากนอกภาคการเกษตร ส่วนที่เหลือ ร้อยละ 14.1 ไม่มีรายได้ครัวเรือนจากนอกภาคการเกษตร สำหรับในจำนวนราษฎรที่มีรายได้ครัวเรือนจากนอกภาคการเกษตร พบว่า ร้อยละ 35.9 มีรายได้ไม่เกิน 20,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 23.1 มีรายได้ 20,001 – 40,000 บาท ส่วนที่เหลือมีรายได้มากกว่า 60,000 บาท และมีรายได้ 40,001 – 60,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 17.9 และร้อยละ 9.0 ตามลำดับ โดยมีรายได้ต่ำสุด 0 บาท สูงสุด 400,000 บาท

เฉลี่ย 39,514.10 บาท (จากตัวอย่างทั้งหมด) และต่ำสุด 2,000 บาท เฉลี่ย 46,001.49 บาท (เฉพาะผู้มีรายได้นอกภาคการเกษตร)

6) สภาพการเป็นหนี้ พบว่าราษฎรส่วนใหญ่หรือร้อยละ 92.9 มีหนี้สิน และส่วนที่เหลือร้อยละ 7.1 ไม่มีหนี้สิน สำหรับในจำนวนราษฎรที่มีหนี้สินพบว่าร้อยละ 26.9 มีหนี้สินมากกว่า 80,000 บาท รองลงมาร้อยละ 21.2 มีหนี้สิน 40,001-60,000 บาท และส่วนที่เหลือมีหนี้สินไม่เกิน 20,000 บาท ,ระหว่าง 20,001-40,000 บาท และระหว่าง 60,001 – 80,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 18.6 ร้อยละ 18.6 และร้อยละ 8.3 ตามลำดับ โดยมีหนี้สินต่ำสุด 0 บาท สูงสุด 400,000 บาท เฉลี่ย 71,424.36 บาท (จากตัวอย่างทั้งหมด) และต่ำสุด 1,000 บาท เฉลี่ย 76,842.76 บาท (เฉพาะผู้ที่มีหนี้สิน)

7) แหล่งเงินกู้ที่สำคัญ พบว่าราษฎรส่วนใหญ่หรือร้อยละ 55.8 มีแหล่งเงินกู้จากราชการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร รองลงมาร้อยละ 20.5 จากสหกรณ์การเกษตร และส่วนที่เหลือกู้ยืมจากญาติพี่น้อง ธนาคารพาณิชย์ กองทุนหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 9.6 ร้อยละ 6.4 และ ร้อยละ 0.6 ตามลำดับ ส่วนราษฎรร้อยละ 7.1 ไม่ระบุหรือไม่มีแหล่งเงินกู้

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของราษฎร จำแนกตามลักษณะพื้นฐานบางประการ ทางด้านเศรษฐกิจของครัวเรือน

ลักษณะพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ	จำนวน (n=156)	ร้อยละ
1. ขนาดพื้นที่ถือครองการเกษตร		
ไม่เกิน 10 ไร่	52	33.3
11 – 20 ไร่	53	34.0
มากกว่า 20 ไร่	51	32.7
ต่ำสุด 0 ไร่ สูงสุด 80ไร่ เฉลี่ย 19.4ไร่ (n = 156)		
ต่ำสุด 2 ไร่ เฉลี่ย 21.6ไร่ (n = 140)		
2. ลักษณะการถือครองพื้นที่การเกษตร		
ไม่มีพื้นที่ถือครอง	16	10.3
มีพื้นที่ถือครอง	140	89.7
ไม่มีเอกสารสิทธิ์	6	3.9
มีเอกสารสิทธิ์	134	85.8

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของราษฎร จำแนกตามลักษณะพื้นฐานบางประการ ทางด้านเศรษฐกิจของครัวเรือน (ต่อ)

ลักษณะพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ	จำนวน (n = 156)	ร้อยละ
โหนด	69	44.2
นส.3 ก.	45	28.8
สปก.4-01	18	11.5
สก.1	2	1.3
3. รายได้ทั้งหมดของครัวเรือนที่เป็นเงินสดในรอบปี พ.ศ. 2547 (บาท / ครัวเรือน)		
ไม่เกิน 40,000บาท	50	32.1
40,001 - 100,000 บาท	58	37.2
มากกว่า 100,000 บาท	48	30.7
ต่ำสุด 1,500 บาท สูงสุด 658,000 บาท เฉลี่ย 89,147.76 บาท		
4. รายได้ครัวเรือนจากภาคการเกษตรที่เป็นเงินสดในรอบปี พ.ศ. 2547 (บาท / ครัวเรือน)		
ไม่มีรายได้	10	6.4
มีรายได้	146	93.6
ไม่เกิน 20,000 บาท	54	34.6
20,001 – 40,000 บาท	30	19.2
40,001 - 60000 บาท	23	14.7
มากกว่า 60000 บาท	39	25.1
ต่ำสุด 0 บาท สูงสุด 655,000 บาท เฉลี่ย 49,633.65 บาท (n = 156)		
ต่ำสุด 1,000 บาท เฉลี่ย 53,033.22 บาท (n = 146)		
5. รายได้ครัวเรือนนอกภาคการเกษตรที่เป็นเงินสดในรอบ ปี พ.ศ. 2547 (บาท/ครัวเรือน)		
ไม่มีรายได้	22	14.1
มีรายได้	134	85.9

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของราษฎร จำแนกตามลักษณะพื้นฐานบางประการ ทางด้าน
เศรษฐกิจของครัวเรือน (ต่อ)

ลักษณะพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ	จำนวน (n = 156)	ร้อยละ
ไม่เกิน 20,000 บาท	56	35.9
20,001 – 40,000 บาท	36	23.1
40,001 - 60000 บาท	14	9.0
มากกว่า 60000 บาท	28	17.9
ต่ำสุด 0 บาท สูงสุด 400,000 บาท เฉลี่ย 39,514.10 บาท (n = 156)		
ต่ำสุด 2,000 บาท เฉลี่ย 46,001.49 บาท (n = 134)		
6. สภาพการเป็นหนี้		
ไม่มีหนี้สิน	11	7.1
มีหนี้สิน	145	92.9
ไม่เกิน 20,000 บาท	29	18.6
20,001 - 40,000 บาท	29	18.6
40,001 - 60,000 บาท	33	21.2
60,001 – 80,000 บาท	13	8.3
มากกว่า 80,000 บาท	41	26.3
ต่ำสุด 0 บาท สูงสุด 400,000 บาท เฉลี่ย 71,424.36 บาท (n = 156)		
ต่ำสุด 1,000 บาท เฉลี่ย 76,842.76 บาท (n = 145)		
7. แหล่งเงินกู้ที่สำคัญ		
ไม่ระบุหรือ ไม่มีแหล่งเงินกู้	11	7.1
ธ.ก.ส.	87	55.8
สหกรณ์การเกษตร	32	20.5
ญาติพี่น้อง	15	9.6
ธนาคารพาณิชย์	10	6.4
กองทุนหมู่บ้าน	1	0.6

4.2 สภาพการดำเนินงาน การใช้ประโยชน์ และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน

จากการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน การใช้ประโยชน์ และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน สามารถแยกอธิบายได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่

- 1) สภาพการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน
- 2) สภาพการใช้ประโยชน์ป่าชุมชนตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน
- 3) ปัญหาอุปสรรค ในการดำเนินงาน ตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน ซึ่งมีรายละเอียดของผลการศึกษาแต่ละส่วน ดังต่อไปนี้

4.2.1 สภาพการดำเนินงาน ตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน

การศึกษาสภาพการดำเนินงาน ตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน ของราษฎร ได้ทำการศึกษา 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) การสื่อสาร เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน 2) การบริหารโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน 3) การดำเนินกิจกรรม การจัดการป่าชุมชน ตามโครงการพื้นบ้าน อาหารชุมชน โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.2.1.1 การสื่อสาร เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานตามโครงการฯ

จากการศึกษา ด้านการสื่อสาร เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานตามโครงการในครั้งนี้ ได้แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น รายละเอียดแสดงไว้ใน ตารางที่ 4.3 ดังนี้

1) การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน ก่อนตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ พบว่าราษฎรส่วนใหญ่หรือร้อยละ 70.4 ได้รับข้อมูลข่าวสารโดยการประชุมชี้แจงของผู้นำชุมชนและหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ รองลงมาร้อยละ 44.2 ได้รับข้อมูลข่าวสารโดยการชี้แจงผ่านหอกระจายข่าว ส่วนที่เหลือร้อยละ 31.4 ได้รับข้อมูลข่าวสารจากเพื่อนบ้าน ทั้งนี้เนื่องจาก โครงการดังกล่าว เป็นโครงการรูปแบบใหม่จำเป็นต้องได้รับการชี้แจงรายละเอียดโครงการจากเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโดยตรง และเป็นโอกาสให้ราษฎรได้ซักถามทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการก่อนตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ

2) การรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน พบว่าราษฎรเกือบครึ่งหนึ่งหรือร้อยละ 46.8 รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานโครงการโดยการเข้าร่วมเสวนาเวทีชาวบ้าน รองลงมาร้อยละ 41.0 รับทราบข้อมูลโดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมแนะนำ ส่วนที่เหลือรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานโครงการ โดยเข้ารับการฝึกอบรม และผู้เข้ารับการฝึกอบรมแนะนำ คิดเป็นร้อยละ 31.4 และร้อยละ 28.2 ตามลำดับ ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ราษฎรเพิ่มเติม พบว่าส่วนใหญ่ได้จัดเสวนาเวทีชาวบ้านในช่วงระยะเวลาหลังจากที่ราษฎรเสร็จภารกิจการประกอบอาชีพ ซึ่งอยู่ในช่วงเวลาประมาณ 06.00 น. - 21.00 น. ราษฎรจึงมีเวลาเข้าร่วมเสวนาและรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับวิธีดำเนินงานโครงการด้วยวิธีนี้มากกว่าวิธีอื่น

ตารางที่ 4.3 สภาพการดำเนินงานของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน จำแนกตามการสื่อสาร เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์

การสื่อสาร เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์	จำนวน (n = 156)	ร้อยละ
1. การได้รับข้อมูลข่าวสาร ก่อนตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ ¹		
การประชุมชี้แจงของผู้นำชุมชน และหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ	110	70.4
การชี้แจง ผ่านหอกระจายข่าว	69	44.2
การรับทราบข้อมูลจากเพื่อนบ้าน	49	31.4
2. การรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการดำเนินโครงการ ¹		
เข้าร่วมเสวนา เวทีชาวบ้าน	73	46.8
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมแนะนำ	64	41.0
เข้ารับการฝึกอบรม	49	31.4
ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแนะนำ	44	28.2

¹ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

4.2.1.2 การบริหารโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน

จากการศึกษาด้านการบริหารโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน ในครั้งนี้ ได้จำแนกออกเป็น 7 เรื่อง ได้แก่

1) การวางแผน ในการศึกษาได้แยก ออกเป็น 3 กิจกรรม รายละเอียดแสดงไว้ใน ตารางที่ 4.4 ดังนี้

(1) การจัดทำแผนงาน/โครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน พบว่าราษฎรส่วนใหญ่หรือร้อยละ 89.7 ระบุว่าในชุมชนของตนเองมีการจัดทำแผนงาน/โครงการ โดยจำแนกวิธีการจัดทำแผนงาน/โครงการออกเป็น ประชุมเสวนาชาวบ้าน คณะกรรมการร่วมกัน ดำเนินการเอง และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมแนะนำ คิดเป็นร้อยละ 41.7 ร้อยละ 28.8 และร้อยละ 19.2 ตามลำดับ ส่วนที่เหลือ ร้อยละ 10.3 ระบุว่า ไม่มีการจัดทำแผนงาน /โครงการ ทั้งนี้เนื่องจากการประชุมเสวนาชาวบ้าน เป็นการเปิดโอกาสให้ราษฎรได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น เสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนงาน/โครงการ ให้สอดคล้องและเหมาะสมตามความต้องการของแต่ละชุมชน จึงเป็นทางเลือกให้ชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ ที่ตระหนัก และเข้าใจหลักการจัดทำแผนงาน เลือกวิธีการนี้มากกว่าวิธีการอื่น สำหรับราษฎรที่ระบุว่า ไม่มีการจัดทำแผนงาน/โครงการ เป็นเพราะว่า

ตารางที่ 4.4 สภาพการดำเนินงานของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน จำแนกตามการบริหาร โครงการ เรื่องการวางแผน โครงการ

ด้านการบริหาร โครงการ	จำนวน (n = 156)	ร้อยละ
การวางแผนโครงการ		
1. การจัดทำแผนงาน / โครงการ		
ไม่มีการจัดทำแผนงาน / โครงการ	16	10.3
มีการจัดทำแผนงาน / โครงการ	140	89.7
วิธีการจัดทำแผนงาน / โครงการ		
ประชุมเสวนาชาวบ้าน	65	41.7
คณะกรรมการดำเนินการเอง	45	28.8
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมแนะนำ	30	19.2
2. การกำหนดเป้าหมายของแผนงาน / โครงการ		
ไม่มีการกำหนด	22	14.1
มีการกำหนด	134	85.9
เป้าหมายของแผนงาน / โครงการ ¹		
อาหารธรรมชาติจากป่าชุมชนเพิ่มขึ้น	124	79.5
พื้นที่ป่าชุมชนเพิ่มขึ้น	93	59.6
ศักยภาพของชุมชนในการจัดการป่าชุมชนเพิ่มขึ้น	84	53.8
3. การกำหนดกิจกรรมการจัดการป่าชุมชน		
ไม่มีการกำหนด	18	11.5
มีการกำหนด	138	88.5
กิจกรรมที่กำหนด ¹		
การปลูกและบำรุงรักษา	124	79.5
การป้องกันรักษาป่า	103	66.0
การประชาสัมพันธ์	79	50.6
การควบคุมการใช้ประโยชน์	57	36.5

¹ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ไม่ได้เข้าร่วมวางแผนหรือไม่เข้าใจในกระบวนการวางแผนจึงอาจทำให้ไม่ทราบว่ามีการจัดทำแผนงาน/โครงการ

(2) การกำหนดเป้าหมายของแผนงาน/โครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน พบว่าราษฎรส่วนใหญ่หรือร้อยละ 85.9 ระบุว่าในชุมชนของตนเองมีการกำหนดเป้าหมายของแผนงาน/โครงการ จำแนกเป็น อาหารธรรมชาติจากป่าชุมชนเพิ่มขึ้น พื้นที่ป่าชุมชนเพิ่มขึ้น ศักยภาพของชุมชนในการจัดการป่าชุมชนเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 79.5 ร้อยละ 59.6 และร้อยละ 53.8 ตามลำดับ ส่วนที่เหลือร้อยละ 14.1 ระบุว่าไม่มีการกำหนดเป้าหมายของแผนงาน / โครงการ

(3) การกำหนดกิจกรรมการจัดการป่าชุมชนตามแผนงาน/โครงการ พบว่า ราษฎรส่วนใหญ่หรือร้อยละ 88.5 ระบุว่า มีการกำหนดกิจกรรมการจัดการป่าชุมชนตามแผนงาน/โครงการ จำแนกเป็นกิจกรรมการปลูกและบำรุงป่า กิจกรรมการป้องกันรักษาป่า กิจกรรมการประชาสัมพันธ์ และกิจกรรมการควบคุมการใช้ประโยชน์ คิดเป็นร้อยละ 79.5 ร้อยละ 66.0 ร้อยละ 50.6 และร้อยละ 36.5 ตามลำดับ ส่วนที่เหลือร้อยละ 11.5 ระบุว่าไม่มีการกำหนดกิจกรรมการจัดการป่าชุมชนตามแผนงาน/โครงการ

เหตุผลที่ราษฎรได้กำหนดเป้าหมายแผนงาน/โครงการ เพื่อให้อาหารธรรมชาติจากป่าเพิ่มขึ้น เป็นเป้าหมายสำคัญอันดับแรก เนื่องจากราษฎรมีความต้องการพึ่งพิงป่าด้านอาหารธรรมชาติ เพื่อให้เพียงพอต่อการดำรงชีพ และเป็นรายได้เสริมจากการจำหน่ายของป่าที่เป็นอาหารที่เก็บหาได้ จึงต้องกำหนดกิจกรรมการปลูกและบำรุงป่าเป็นกิจกรรมสำคัญอันดับแรก เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่วางไว้ สำหรับราษฎรที่ระบุว่าไม่มีการกำหนดกิจกรรมการจัดการป่าชุมชนเป็นเพราะว่าไม่ได้เข้าร่วมการวางแผน หรือไม่เข้าใจในกระบวนการวางแผนจึงอาจทำให้ไม่ทราบว่ามีการกำหนดกิจกรรมการจัดการป่าชุมชน

2) การจัดรูปองค์กร ในการศึกษาได้แยกออกเป็น 2 กิจกรรมรายละเอียดแสดงไว้ใน ตารางที่ 4.5 ดังนี้

(1) การกำหนดโครงสร้างขององค์กร เพื่อแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ พบว่าราษฎรส่วนใหญ่หรือร้อยละ 67.9 ระบุว่ามีการกำหนดโครงสร้างขององค์กร เพื่อแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ จำแนกเป็น ฝ่ายป้องกันรักษาป่า ฝ่ายปลูกและบำรุงป่า ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ฝ่ายบริหารโครงการ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 64.1 ร้อยละ 51.9 ร้อยละ 51.3 และร้อยละ 33.3 ตามลำดับ ส่วนที่เหลือร้อยละ 32.1 ระบุว่าไม่มีการกำหนดโครงสร้างขององค์กรเพื่อแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ ทั้งนี้เนื่องจากสาเหตุที่ชุมชนกำหนดฝ่ายป้องกันการรักษาป่ามากกว่าฝ่ายอื่น เนื่องจากโดยทั่วไปถึงแม้จะยังไม่มีการดำเนินการนี้เข้ามา ชุมชนก็ได้ให้ความสำคัญ ในการป้องกันการรักษาป่า ซึ่งผู้นำชุมชนจะมีหน้าที่

ในการควบคุม และรักษาระเบียบ เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ป่าชุมชนที่ชุมชนได้กำหนดไว้อยู่แล้ว สำหรับสาเหตุที่ราษฎรระบุว่าไม่มีการกำหนดโครงสร้างองค์กรเพื่อแบ่งหน้าที่รับผิดชอบเนื่องจาก ชุมชนบางแห่ง คณะกรรมการป่าชุมชนจะรับผิดชอบหน้าที่ร่วมกันทุกกิจกรรมที่กำหนดไว้

(2) การแต่งตั้งที่ปรึกษาคณะกรรมการป่าชุมชน พบว่าราษฎรส่วนใหญ่หรือร้อยละ 67.9 ระบุว่ามีการแต่งตั้งที่ปรึกษาคณะกรรมการป่าชุมชน ได้แก่ บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลท้องที่ ครูหรืออาจารย์โรงเรียนในชุมชน เจ้าหน้าที่ส่งเสริมประจำอำเภอท้องที่ และผู้อาวุโสในชุมชน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 42.3 ร้อยละ 26.9 ร้อยละ 16.0 และร้อยละ 6.4 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 สภาพการดำเนินงานของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน จำแนกตามการบริหาร โครงการ เรื่องการจัดรูปองค์กร

ด้านการบริหาร โครงการ	จำนวน (n = 156)	ร้อยละ
การจัดรูปองค์กร		
1. การกำหนดโครงสร้างขององค์กร		
ไม่มีการกำหนด	50	32.1
มีการกำหนด	106	67.9
กลุ่มงานย่อยที่กำหนด ¹		
ฝ่ายป้องกันรักษาป่า	100	64.1
ฝ่ายปลูกและบำรุงป่า	81	51.9
ฝ่ายประชาสัมพันธ์	80	51.3
ฝ่ายบริหาร โครงการ	52	33.3
2. การแต่งตั้งที่ปรึกษาคณะกรรมการป่าชุมชน		
ไม่มีการแต่งตั้ง	50	32.1
มีการแต่งตั้ง	106	67.9
บุคลากรที่ได้รับแต่งตั้ง ¹		
บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลท้องที่	66	42.3
ครู หรืออาจารย์โรงเรียนในชุมชน	42	26.9
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมประจำอำเภอท้องที่	25	16.0
ผู้อาวุโสในชุมชน	10	6.4

¹ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ส่วนที่เหลือร้อยละ 32.1 ระบุว่าไม่มีการแต่งตั้งที่ปรึกษาคณะกรรมการป่าชุมชน ทั้งนี้เนื่องจาก องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นหน่วยงานที่อยู่ใกล้ชิดกับชุมชนมากกว่าหน่วยงานอื่น ประกอบกับ บุคลากรที่เป็นที่ปรึกษาจะได้ผลักดันให้ องค์การบริหารส่วนตำบลสนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ในการดำเนินงานโครงการ สำหรับราษฎรที่ระบุว่าไม่มีการแต่งตั้งที่ปรึกษาคณะกรรมการป่าชุมชน เนื่องจากคณะกรรมการป่าชุมชน มีความรู้ ความสามารถจากการเข้ารับการฝึกอบรม ความรู้เกี่ยวกับป่าชุมชนอยู่แล้ว

3) การสรรหาบุคคล ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แยกการศึกษา ออกเป็น 2 กิจกรรม รายละเอียดแสดงไว้ใน ตารางที่ 4.6 ดังนี้

(1) การสรรหาคณะกรรมการป่าชุมชน พบว่าราษฎรส่วนใหญ่หรือ ร้อยละ 62.2 ระบุว่ามีการสรรหาคณะกรรมการป่าชุมชน โดยวิธีผู้นำคัดเลือกจากผู้สมัครใจ ส่วนที่เหลือร้อยละ 37.8 ระบุว่ามีการสรรหาคณะกรรมการป่าชุมชน โดยวิธีราษฎรในชุมชนลงมติ คัดเลือก ทั้งนี้เนื่องจากเป็นวิธีการที่สะดวกรวดเร็วไม่มีขั้นตอนมากเหมือนกับการสรรหาโดย ราษฎรในชุมชนลงมติคัดเลือก

(2) การกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งคณะกรรมการป่าชุมชน พบว่าราษฎรส่วนใหญ่หรือร้อยละ 68.6 ระบุว่าไม่ได้กำหนดวาระการดำรงตำแหน่งคณะกรรมการป่าชุมชน ส่วนที่เหลือร้อยละ 31.4 ระบุว่ามีการกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งคณะกรรมการป่าชุมชน จำแนกเป็น กำหนดตามวาระของผู้นำชุมชน กำหนดวาระคราวละ 1 ปี และกำหนดวาระ คราวละ 4 – 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.9 ร้อยละ 2.6 และร้อยละ 1.9 ตามลำดับ สาเหตุที่ชุมชน ส่วนใหญ่ไม่ได้กำหนดวาระการดำรงตำแหน่งคณะกรรมการป่าชุมชน เนื่องจากผู้นำชุมชนได้มีการ กำหนดคุณสมบัติคณะกรรมการป่าชุมชนต้องผ่านการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับป่าชุมชน หากมีการ กำหนดวาระการดำรงตำแหน่งคณะกรรมการป่าชุมชนและมีการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการป่า ชุมชนอาจจะได้กรรมการที่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชนได้

ตารางที่ 4.6 สภาพการดำเนินงาน ของราษฎรที่เข้าร่วม โครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน จำแนก ตามการบริหาร โครงการ เรื่องการสรรหาบุคคล

ด้านการบริหารโครงการ	จำนวน (n = 156)	ร้อยละ
การสรรหาบุคคล		
1. การสรรหาคณะกรรมการป่าชุมชน		
ผู้นำคัดเลือกจากผู้สมัครใจ	97	62.2
ราษฎรในชุมชนคัดเลือก	59	37.8
2. การกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งคณะกรรมการป่าชุมชน		
ไม่กำหนด	107	68.6
กำหนด	49	31.4
วาระการดำรงตำแหน่งที่กำหนด		
กำหนดตามวาระของผู้นำชุมชน	42	26.9
กำหนดวาระคราวละ 1 ปี	4	2.6
กำหนดวาระคราวละ 4 – 5 ปี	3	1.9

4) การอำนวยความสะดวกและกฎระเบียบข้อบังคับ ในการศึกษาได้แยก ออกเป็น 4 กิจกรรม รายละเอียดแสดงไว้ใน ตารางที่ 4.7 ดังนี้

(1) การชี้แนะ การติดต่อสื่อสาร การจูงใจ เพื่อให้การบริหารจัดการ ป่าชุมชนตามโครงการประสบผลสำเร็จ พบว่าราษฎรส่วนใหญ่หรือร้อยละ 85.3 ระบุว่า มีการชี้แนะ การติดต่อสื่อสาร การจูงใจ จำแนกเป็น รณรงค์เชิญชวนผ่านหอกระจายข่าว ประชุมคณะกรรมการ เพื่อมอบหมายหน้าที่ และการติดป้ายประชาสัมพันธ์โครงการ คิดเป็นร้อยละ 62.8 ร้อยละ 56.4 และร้อยละ 26.3 ตามลำดับ ส่วนที่เหลือร้อยละ 14.7 ระบุว่าไม่มีการชี้แนะ การติดต่อสื่อสาร การจูงใจ เพื่อให้การบริหารจัดการป่าชุมชนตามโครงการประสบผลสำเร็จ ทั้งนี้เนื่องจากการ ประชาสัมพันธ์ แนะนำเชิญชวนให้ราษฎรร่วมดำเนินงานตามโครงการผ่านหอกระจายข่าวเป็น วิธีการสื่อสารที่สะดวกรวดเร็วและทั่วถึง ทั้งนี้คณะกรรมการป่าชุมชนส่วนมากได้ดำเนินการควบคู่ ไปกับการประชุมมอบหมายหน้าที่ให้คณะกรรมการฝ่ายต่างๆ รับไปดำเนินการ สำหรับราษฎรที่ ระบุว่าไม่มีการปฏิบัติในเรื่องนี้ เนื่องจากคณะกรรมการป่าชุมชนบางแห่งไม่ตระหนักและไม่ให้ ความสำคัญในการดำเนินโครงการเท่าที่ควร

(2) **การกำหนด กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนตามโครงการ** พบว่าราษฎรส่วนใหญ่หรือร้อยละ 87.2 ระบุว่า มีการกำหนด กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน จำแนกเป็น การใช้ประโยชน์จากไม้ การใช้พื้นที่ป่า และการเก็บหาของป่า คิดเป็นร้อยละ 79.5 ร้อยละ 69.2 และร้อยละ 36.5 ตามลำดับ ส่วนที่เหลือร้อยละ 12.8 ระบุว่าไม่มีการกำหนด กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน ทั้งนี้เนื่องจากคณะกรรมการป่าชุมชนส่วนมากที่ผ่านการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับป่าชุมชน ตระหนักดีว่า การกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน จะเป็นเครื่องมือ และกลไกในการรักษาสภาพป่าชุมชนให้คงอยู่อย่างยั่งยืน โดยเฉพาะการใช้ประโยชน์จากไม้ และการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่า โดยแต่ละชุมชนจะมีการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับแตกต่างกันไปตามสภาพการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนของราษฎรที่เป็นอยู่ขณะนั้น

(3) **การควบคุม และรักษากฎระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน** พบว่าราษฎรส่วนใหญ่หรือร้อยละ 89.7 ระบุว่า มีการควบคุม และรักษากฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน โดยจำแนกบทลงโทษกรณีฝ่าฝืนกฎระเบียบข้อบังคับออกเป็น ว่ากล่าวตักเตือน ลงโทษปรับ และกรณีฝ่าฝืนระเบียบร้ายแรงหรือบ่อยครั้งจะดำเนินคดีตามกฎหมาย คิดเป็นร้อยละ 76.3 ร้อยละ 48.7 และร้อยละ 39.1 ตามลำดับ ส่วนที่เหลือร้อยละ 10.3 ระบุว่า ไม่มีการควบคุมและรักษากฎระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน ทั้งนี้เนื่องจากการกำหนดบทลงโทษในแต่ละชุมชนจะให้น้ำหนักในการกำหนดบทลงโทษผู้ฝ่าฝืนกฎระเบียบข้อบังคับแตกต่างกันไป โดยส่วนมากได้กำหนดบทลงโทษสถานเบา คือการว่ากล่าวตักเตือน ซึ่งบทลงโทษระดับนี้นับว่าได้ผลระดับหนึ่งแต่ในบางชุมชนมีการฝ่าฝืนกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ มากกว่าหนึ่งครั้งก็จะมีมาตรการกำหนดบทลงโทษหนักเพิ่มขึ้นอีกได้แก่ การลงโทษปรับ และการดำเนินคดีตามกฎหมาย

(4) **การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนของราษฎร โดยทั่วไป** พบว่าราษฎรส่วนใหญ่หรือร้อยละ 84.0 ระบุว่า ราษฎรทั่วไปปฏิบัติ โดยจำแนก สาเหตุที่ปฏิบัติออกเป็น ราษฎรส่วนใหญ่มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่า ราษฎรส่วนใหญ่เห็นประโยชน์ที่ได้จากป่า และคณะกรรมการป่าชุมชนทำงานเข้มแข็งมีความน่าเชื่อถือ คิดเป็นร้อยละ 75.6 ร้อยละ 69.9 และร้อยละ 39.1 ตามลำดับ ส่วนที่เหลือร้อยละ 16.0 ระบุว่า ราษฎรทั่วไปไม่ปฏิบัติ เนื่องจากคณะกรรมการป่าชุมชนขาดความเข้มแข็งในการดำเนินงาน ไม่มีการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือไม่มีการควบคุมรักษา กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่เข้มแข็งพอ

ตารางที่ 4.7 สภาพการดำเนินงาน ของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน จำแนกตาม การบริหาร โครงการ เรื่องการอำนวยความสะดวกและกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ

ด้านการบริหาร โครงการ	จำนวน (n = 156)	ร้อยละ
การอำนวยความสะดวก ระเบียบ ข้อบังคับ		
1. การชี้แนะ การติดต่อสื่อสาร การจูงใจ		
ไม่ปฏิบัติ	23	14.7
ปฏิบัติ	133	85.3
วิธีการปฏิบัติ ¹		
รณรงค์ เชิญชวนผ่านหอกระจายข่าว	98	62.8
ประชุมคณะกรรมการเพื่อมอบหมายหน้าที่	88	56.4
การติดป้ายประชาสัมพันธ์โครงการ	41	26.3
2. การกำหนด กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการใช้ ประโยชน์		
ป่าชุมชนตามโครงการ		
ไม่กำหนด	20	12.8
กำหนด	136	87.2
กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับ ¹		
การใช้ประโยชน์จากไม้	124	79.5
การใช้ประโยชน์พื้นที่ป่า	108	69.2
การเก็บหาของป่า	57	36.5
3. การควบคุมและรักษากฎระเบียบฯ เกี่ยวกับป่าชุมชน		
ไม่มีการควบคุม	16	10.3
มีการควบคุม	140	89.7
บทลงโทษกรณีฝ่าฝืนกฎระเบียบฯ ¹		
ว่ากล่าวตักเตือน	119	76.3
ลงโทษปรับ	76	48.7
ดำเนินคดีตามกฎหมาย	61	39.1

¹ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ตารางที่ 4.7 สภาพการดำเนินงานของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชนจำแนกตามการบริหารโครงการ เรื่องการอำนวยความสะดวกและกฎระเบียบข้อบังคับ (ต่อ)

ด้านการบริหาร โครงการ	จำนวน (n = 156)	ร้อยละ
4. การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับป่าชุมชน ของราษฎร โดยทั่วไป		
ไม่ปฏิบัติ	25	16.0
ปฏิบัติ	131	84.0
สาเหตุที่ปฏิบัติ ¹		
ราษฎรส่วนใหญ่มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่า	118	75.6
ราษฎรส่วนใหญ่เห็นประโยชน์ที่ได้จากป่า	109	69.9
คณะกรรมการฯ ทำงานเข้มแข็ง มีความน่าเชื่อถือ	61	39.1

¹ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

5) การประสานงาน ในการศึกษาได้แยกออกเป็น 4 กิจกรรม รายละเอียดแสดงไว้ใน ตารางที่ 4.8 ดังนี้

(1) การประสานงานระหว่างคณะกรรมการป่าชุมชน เพื่อให้เกิดความร่วมมือและดำเนินงานไปสู่เป้าหมายเดียวกัน พบว่าราษฎรส่วนใหญ่หรือร้อยละ 73.7 ระบุว่ามีการประสานงานระหว่างคณะกรรมการป่าชุมชน โดยจำแนกวิธีปฏิบัติออกเป็น การประชุมเมื่อเกิดปัญหา และการประชุมประจำเดือน คิดเป็นร้อยละ 66.7 และร้อยละ 29.5 ตามลำดับ ส่วนที่เหลือร้อยละ 26.3 ระบุว่าไม่มีการประสานงานระหว่างคณะกรรมการป่าชุมชนแต่อย่างใด ทั้งนี้เนื่องจาก ประสานกรรมการป่าชุมชนส่วนใหญ่จะเป็นกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งจะมีการประชุมประจำเดือนในชุมชนอยู่แล้ว หากมีประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชนก็จะนำเข้าไปประชุมประจำเดือนด้วย แต่หากมีปัญหาระงัดงวนก็จะประชุมเป็นครั้งคราวไป

(2) การประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารแก่ราษฎรทั่วไปที่ใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน พบว่าราษฎรส่วนใหญ่หรือร้อยละ 82.7 ระบุว่ามีการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารแก่ราษฎร จำแนกเป็น การประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าว การประชุมประชาคมหมู่บ้าน และการติดประกาศให้ทราบ คิดเป็นร้อยละ 71.8 ร้อยละ 51.7 และร้อยละ 23.1 ตามลำดับ ส่วนที่เหลือร้อยละ 17.3 ระบุว่า ไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารแก่ราษฎร ทั้งนี้เนื่องจากการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารแก่ราษฎร โดยผ่านหอกระจายข่าว เป็นวิธีที่สะดวกรวดเร็วและ

ทั่วถึง ตลอดจนเป็นวิธีที่ใช้ประชาสัมพันธ์ได้บ่อยครั้งมากกว่าวิธีอื่น

(3) การประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐเกี่ยวกับป่าชุมชนตาม

โครงการ พบว่าราษฎรส่วนใหญ่หรือร้อยละ 77.6 ระบุว่า มีการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ จำแนกเป็น องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และ หน่วยงานส่งเสริมป่าไม้ คิดเป็นร้อยละ 66.0 และ ร้อยละ 48.1 ตามลำดับ ส่วนที่เหลือร้อยละ 22.4 ระบุว่า ไม่มีการประสานงานกับหน่วยงาน ภาครัฐทั้งนี้เนื่องจาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานที่อยู่ใกล้ชุมชนมากที่สุดและมี ศักยภาพพอที่จะสนับสนุนส่งเสริมการจัดการป่าชุมชนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนด้าน งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ค่าเนิงานโครงการ สำหรับชุมชนที่ระบุว่า ไม่มีการประสานงานกับ หน่วยงานภาครัฐ เนื่องจากหลังจากเข้าร่วมโครงการแล้วคณะกรรมการป่าชุมชนบางชุมชน ไม่มี การประชาสัมพันธ์ หรือแจ้งให้ราษฎรทราบว่ามีการประสานงาน กับหน่วยงานภาครัฐเกี่ยวกับการ ดำเนินงานโครงการแต่อย่างใด จึงทำให้ราษฎรกลุ่มนี้เข้าใจว่าไม่มีการประสานงาน

(4) การประสานงานกับหน่วยงานภาคเอกชน เกี่ยวกับป่าชุมชน ตาม

โครงการ พบว่าราษฎรส่วนใหญ่หรือร้อยละ 79.5 ระบุว่า ไม่มีการประสานงานกับหน่วยงาน ภาคเอกชน ส่วนที่เหลือร้อยละ 20.5 ระบุว่ามีการประสานงานกับหน่วยงานภาคเอกชน จำแนกเป็น มูลนิธิศุภนิมิต และองค์การนานาชาติแพลนเพื่อร่วมพัฒนา (PLAN) คิดเป็นร้อยละ 10.9 และร้อย ละ 9.6 ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากโครงการนี้หน่วยงานเอกชนไม่ได้เป็นหน่วยงานหลักที่ให้การ สนับสนุนส่งเสริมตามโครงการ แต่จะมีการสนับสนุนส่งเสริมการดำเนินงาน โครงการในบางพื้นที่

ตารางที่ 4.8 สภาพการดำเนินงาน ของราษฎรที่เข้าร่วม โครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน จำแนก ตามการบริหารโครงการ ในเรื่องการประสานงาน

ด้านการบริหารโครงการ	จำนวน (n = 156)	ร้อยละ
การประสานงาน		
1. การประสานงานระหว่างคณะกรรมการป่าชุมชน		
ไม่มีการประสานงาน	41	26.3
มีการประสานงาน	115	73.7
โดยใช้วิธี ¹		
ประชุมปรึกษาหารือ เมื่อเกิดปัญหา	104	66.7
ประชุมปรึกษาหารือเป็นประจำทุกเดือน	46	29.5

ตารางที่ 4.8 สภาพการดำเนินงาน ของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน จำแนกตามการบริหาร โครงการ ในเรื่องการประสานงาน (ต่อ)

ด้านการบริหาร โครงการ	จำนวน (n = 156)	ร้อยละ
2. การประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารแก่ราษฎรที่ใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน		
ไม่มีการประชาสัมพันธ์	27	17.3
มีการประชาสัมพันธ์	129	82.7
โดยวิธี 1		
ใช้หอกระจายข่าว	112	71.8
การประชุม	89	51.7
ติดประกาศ	36	23.1
3. การประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐเกี่ยวกับป่าชุมชนตามโครงการ		
ไม่มีการประสานงาน	35	22.4
มีการประสานงาน	121	77.6
หน่วยงานที่มีการประสานงาน 1		
องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น	103	66.0
หน่วยงานส่งเสริมป่าไม้	75	48.1
4. การประสานงานกับหน่วยงานภาคเอกชน เกี่ยวกับป่าชุมชนตามโครงการ		
ไม่มีการประสานงาน	124	79.5
มีการประสานงาน	32	20.5
หน่วยงานที่มีการประสานงาน ¹		
มูลนิธิศุภนิมิต	17	10.9
องค์การนานาชาติแพลนเพื่อร่วมพัฒนา (PLAN)	15	9.6

¹ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

6) การติดตามประเมินผลและการรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการ
ในการศึกษาได้แยกออกเป็น 3 กิจกรรม รายละเอียดแสดงไว้ใน ตารางที่ 4.9 ดังนี้

(1) บุคคลที่ทำหน้าที่ในการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน

พบว่าราษฎรส่วนใหญ่หรือร้อยละ 67.9 ระบุว่า มีบุคคลที่ทำหน้าที่ในการติดตามประเมินผลการ
ปฏิบัติงาน จำแนกเป็น คณะกรรมการป่าชุมชนดำเนินการเอง และคณะกรรมการป่าชุมชนร่วมกับ
เจ้าหน้าที่ส่งเสริม คิดเป็นร้อยละ 37.1 และร้อยละ 30.8 ตามลำดับ ส่วนราษฎรร้อยละ 32.1 ระบุว่า
ไม่มีบุคคลที่ทำหน้าที่ในการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เนื่องจากคณะกรรมการป่า
ชุมชนอยู่ในพื้นที่ดำเนินการอยู่แล้ว จึงเป็นหน้าที่คณะกรรมการป่าชุมชนดำเนินการติดตามผลการ
ปฏิบัติงานโดยตรง แต่จะมีบางชุมชนเท่านั้นที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมป่าไม้เข้ามาร่วมดำเนินการ

(2) การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน พบว่าราษฎรส่วนใหญ่
หรือร้อยละ 67.9 ระบุว่า มีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน จำแนกเป็น การตรวจสอบในพื้นที่
จริง และการรายงานผลจากกรรมการป่าชุมชนที่ได้รับมอบหมายหน้าที่ คิดเป็น ร้อยละ 54.5 และ
ร้อยละ 44.9 ตามลำดับ ส่วนราษฎรร้อยละ 32.1 ระบุว่าไม่มีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน
 ทั้งนี้เนื่องจากป่าชุมชนส่วนมากจะตั้งอยู่ไม่ไกลจากชุมชน จึงเป็นการสะดวกที่คณะกรรมการป่า
ชุมชนหรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมจะลงพื้นที่เพื่อติดตามผลการปฏิบัติงาน ควบคู่ไปกับการได้รับรายงาน
จากกรรมการป่าชุมชนที่ได้รับมอบหมายหน้าที่

(3) การรายงานผลการปฏิบัติงาน ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ
พบว่าราษฎรส่วนใหญ่หรือร้อยละ 64.5 ระบุว่ามีการรายงานผลการปฏิบัติงาน ปัญหาอุปสรรค
และข้อเสนอแนะ จำแนกเป็น การรายงานในที่ประชุมคณะกรรมการป่าชุมชน และการรายงานใน
ที่ประชุมประชาคมหมู่บ้าน คิดเป็น ร้อยละ 43.6 และร้อยละ 42.3 ตามลำดับ ส่วนราษฎรร้อยละ
35.5 ระบุว่าไม่มีการรายงานผลการปฏิบัติงาน ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ ทั้งนี้เนื่องจาก
การนำผลการปฏิบัติงานมาประเมินผลร่วมกันทั้งในกลุ่มคณะกรรมการป่าชุมชนและราษฎรใน
ชุมชนจะเป็นการระดมความคิดในการแก้ไขปัญหาที่พบและหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน

ตารางที่ 4.9 สภาพการดำเนินงานของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน จำแนกตามการบริหารโครงการ เรื่องการติดตามประเมินผล และรายงานผล

ด้านการบริหาร โครงการ	จำนวน (n = 156)	ร้อยละ
การติดตามประเมินผล และรายงานผล		
1. บุคคลผู้มีหน้าที่ในการติดตามประเมินผล การปฏิบัติงาน		
ไม่มี	50	32.1
มี	106	67.9
ผู้ที่ทำหน้าที่ติดตามประเมินผล ได้แก่		
คณะกรรมการป่าชุมชนดำเนินการเอง	58	37.1
คณะกรรมการป่าชุมชนร่วมกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริม	48	30.8
2. การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน		
ไม่ปฏิบัติ	50	32.1
ปฏิบัติ	106	67.9
วิธีการติดตามประเมินผล ¹		
การตรวจสอบในพื้นที่จริง	85	54.5
การรายงานผลจากคณะกรรมการป่าชุมชน	70	44.9
3. การรายงานผลการปฏิบัติงาน ปัญหาอุปสรรค		
ไม่ปฏิบัติ	55	35.5
ปฏิบัติ	101	64.5
วิธีการรายงานผลการปฏิบัติงาน ¹		
รายงานในที่ประชุมคณะกรรมการป่าชุมชน	68	43.6
รายงานในที่ประชุมประชาคมหมู่บ้าน	66	42.3

¹ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

7) การจัดหางบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ในการดำเนินงาน ได้แยก

การศึกษาออกเป็น 4 กิจกรรม รายละเอียดแสดงไว้ใน ตารางที่ 4.10 ดังนี้

(1) **การจัดหางบประมาณ พบว่า** ราษฎรเกินกว่าครึ่งหนึ่งหรือร้อยละ 53.8 ระบุว่า ไม่มีแหล่งทุนและเงินงบประมาณในการดำเนินงาน ส่วนราษฎรร้อยละ 46.2 ระบุว่า มีแหล่งทุนและเงินงบประมาณในการดำเนินงาน ได้แก่ ได้รับเงินงบประมาณจากองค์การบริหาร

ส่วนตำบล คิดเป็นร้อยละ 30.1 จำแนกเป็นได้รับระหว่าง 10,001 – 45,000 บาท ไม่เกิน 10,000 บาท ระหว่าง 45,001 – 80,000 บาท และ มากกว่า 80,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 12.2 ร้อยละ 8.3 ร้อยละ 7.1 และร้อยละ 2.5 ตามลำดับ โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณ ตั้งแต่ 0 บาท สูงสุด 300,000 บาท เฉลี่ย 10,403.85 บาท (จากตัวอย่างทั้งหมด) ตั้งแต่ 5,000 บาท เฉลี่ย 34,531.93 บาท (เฉพาะชุมชนที่ได้รับการสนับสนุน) และมีเงินกองทุนป่าชุมชน คิดเป็นร้อยละ 22.4 จำแนกเป็น มีเงินกองทุน ไม่เกิน 2,000 บาท ระหว่าง 2,001 – 9,000 บาท ระหว่าง 9,001 – 16,000 บาท และ มากกว่า 16,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 6.4 ร้อยละ 5.1 และร้อยละ 4.5 ตามลำดับ โดยมีเงินกองทุนป่าชุมชน ตั้งแต่ 0 บาท สูงสุด 20,000 บาท เฉลี่ย 2,083.33 บาท (จากตัวอย่างทั้งหมด) และตั้งแต่ 1,500 บาท เฉลี่ย 9,285.70 บาท (เฉพาะชุมชนที่มีเงินกองทุน) ทั้งนี้เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานส่วนท้องถิ่นที่มีนโยบายในการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น อยู่แล้ว จึงเป็นหน่วยงานที่สามารถสนับสนุนด้านงบประมาณดำเนินการเกี่ยวกับโครงการนี้ได้ในระดับหนึ่ง สำหรับชุมชนที่มีศักยภาพและราษฎรในชุมชนเห็นด้วยก็จะจัดตั้งกองทุนป่าชุมชน โดยการรับบริจาคจากประชาชนทั่วไป ซึ่งตามโครงการนี้ในภาพรวมมีการจัดตั้งเงินกองทุนป่าชุมชน ไม่มากนัก

(2) **การจัดการป่าประชาสัมพันธ** พบว่าราษฎรส่วนใหญ่หรือร้อยละ 82.7 ระบุว่า มีการจัดการป่าประชาสัมพันธ ส่วนราษฎรที่เหลือร้อยละ 17.3 ระบุว่าไม่มีการจัดการป่าประชาสัมพันธ สำหรับในจำนวนผู้ที่ระบุว่ามีการจัดการป่าประชาสัมพันธ พบว่าได้รับการจาก หน่วยงานป่าไม้ คิดเป็นร้อยละ 78.8 จำแนกเป็นได้รับไม่เกิน 2 แผ่น ระหว่าง 3 – 4 แผ่น และมากกว่า 4 แผ่น คิดเป็นร้อยละ 42.3 ร้อยละ 32.1 และร้อยละ 4.5 ตามลำดับ โดยได้รับการสนับสนุน ตั้งแต่ 0 แผ่น สูงสุด 5 แผ่น เฉลี่ย 2.0 แผ่น (จากตัวอย่างทั้งหมด) และตั้งแต่ 2 แผ่น เฉลี่ย 2.6 แผ่น (เฉพาะชุมชนที่ได้รับการสนับสนุน) และได้รับจากองค์การบริหารส่วนตำบล คิดเป็นร้อยละ 7.6 จำแนกเป็นได้รับ 2 แผ่น และ 3 แผ่น คิดเป็นร้อยละ 3.8 และร้อยละ 3.8 ตามลำดับ โดยได้รับ ตั้งแต่ 0 แผ่น สูงสุด 3 แผ่น เฉลี่ย 0.2 แผ่น (จากตัวอย่างทั้งหมด) และ ตั้งแต่ 2 แผ่น เฉลี่ย 2.5 แผ่น (เฉพาะชุมชนที่ได้รับการสนับสนุน) ทั้งนี้เนื่องจาก หน่วยงานป่าไม้เป็นหน่วยงานที่ต้องให้การสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ในการดำเนินงานแก่หมู่บ้านเป้าหมาย ที่ได้กำหนดไว้ตามโครงการป่าพื้นบ้านตามชุมชน (กรมป่าไม้.2542) ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานที่ชุมชนขอรับการสนับสนุนเพิ่มเติมในกรณีวัสดุ อุปกรณ์ ไม่เพียงพอต่อความต้องการ

(3) **การจัดการหาล้าไม้** พบว่าราษฎรส่วนใหญ่หรือร้อยละ 89.1 ระบุว่า มีการจัดการหาล้าไม้ ส่วนราษฎรร้อยละ 10.9 ระบุว่า ไม่มีการจัดการ สำหรับในจำนวนผู้ที่ระบุว่ามีการจัดการหาล้าไม้ พบว่าได้รับจากหน่วยงานป่าไม้ คิดเป็นร้อยละ 89.1 จำแนกเป็น ได้รับไม่เกิน

5,000 ต้น ระหว่าง 5,001 – 10,000 ต้น และมากกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 53.2 ร้อยละ 28.2 และร้อยละ 7.7 ตามลำดับ โดยได้รับ ค่าสุด 0 ต้น สูงสุด 100,000 ต้น เฉลี่ย 7,944.2 ต้น (จากตัวอย่างทั้งหมด) ค่าสุด 500 ต้น เฉลี่ย 8,915.8 ต้น (เฉพาะชุมชนที่ได้รับการสนับสนุน) และได้รับจากองค์การบริหารส่วนตำบลคิดเป็นร้อยละ 18.0 จำแนกเป็นได้รับระหว่าง 301 – 1,300 ต้น มากกว่า 2,300 ต้น ไม่เกิน 300 ต้น และ 1,301 – 2,300 ต้น คิดเป็นร้อยละ 6.4 ร้อยละ 6.4 ร้อยละ 2.6 และร้อยละ 2.6 ตามลำดับ โดยได้รับการสนับสนุนกล้าไม้ ค่าสุด 0 ต้น สูงสุด 10,000 ต้น เฉลี่ย 349.4 ต้น (จากตัวอย่างทั้งหมด) และ ค่าสุด 200 ต้น เฉลี่ย 1,946.4 ต้น (เฉพาะที่ได้รับจากองค์การบริหารส่วนตำบล) ทั้งนี้เนื่องจาก หน่วยงานป่าไม้เป็นหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรงที่ต้องให้การสนับสนุน การจัดหากล้าไม้และส่งเสริมให้ราษฎรเพาะชำกล้าไม้ในชุมชน ในการดำเนินการตามโครงการ (กรมป่าไม้, 2542) สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานที่ชุมชนขอรับการสนับสนุนเพิ่มเติมในกรณีกล้าไม้ไม่เพียงพอต่อความต้องการ

(4) การได้รับการสนับสนุนจัดทำแนวเขตป่าชุมชน (รั้วลวดหนาม/ขุดคลอง/ทำถนน) พบว่าราษฎรส่วนใหญ่หรือร้อยละ 78.2 ระบุว่า ไม่ได้รับการสนับสนุนจัดทำแนวเขตป่าชุมชน ส่วนที่เหลือร้อยละ 21.8 ระบุว่า ได้รับการสนับสนุนจัดทำแนวเขตป่าชุมชน สำหรับในจำนวนผู้ที่ระบุว่าได้รับการสนับสนุนจัดทำแนวเขตป่าชุมชน พบว่าได้รับจากหน่วยงานภาครัฐ คิดเป็นร้อยละ 14.8 จำแนกเป็น ได้รับ 2 กม. และ 7 กม. คิดเป็นร้อยละ 10.3 และร้อยละ 4.5 ตามลำดับ โดยได้รับการสนับสนุน ค่าสุด 0 กม. สูงสุด 7 กม. เฉลี่ย 0.5 กม. (จากตัวอย่างทั้งหมด) ค่าสุด 2 กม. เฉลี่ย 3.5 กม. (เฉพาะที่ได้รับจากหน่วยงานภาครัฐ) และได้รับจากองค์กรเอกชนคิดเป็นร้อยละ 10.9 จำแนกเป็น ได้รับ 4 กม. และ 3.5 กม. คิดเป็นร้อยละ 7.1 และร้อยละ 3.8 ตามลำดับ โดยได้รับการสนับสนุน ค่าสุด 0 กม. สูงสุด 5 กม. เฉลี่ย 0.4 กม. (จากตัวอย่างทั้งหมด) และ ค่าสุด 2 กม. เฉลี่ย 3.8 กม. (เฉพาะที่ได้รับจากองค์กรเอกชน) ทั้งนี้เนื่องจาก หน่วยงานป่าไม้ซึ่งเป็นหน่วยงานรับผิดชอบโครงการโดยตรง ไม่ได้จัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการจัดทำแนวเขตป่าชุมชนประเภทนี้ (รั้วลวดหนาม/ขุดคลอง/ทำถนน) ชุมชนบางแห่งจึงต้องขอรับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล และองค์กรเอกชนได้แก่ มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย และองค์การนานาชาติแพลนเพื่อร่วมพัฒนา(PLAN) เพื่อดำเนินการในกิจกรรมนี้

ตารางที่ 4.10 สภาพการดำเนินงาน ของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน จำแนกตาม การบริหาร โครงการ เรื่องการจัดหางบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์

ด้านการบริหารโครงการ	จำนวน (n = 156)	ร้อยละ
การจัดหางบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์		
1. การจัดหางบประมาณ		
ไม่มีแหล่งทุน	84	53.8
มีแหล่งทุน	72	46.2
- เงินงบประมาณจาก อบต.		
ไม่ได้รับ	109	69.9
ได้รับ	47	30.1
ไม่เกิน 10,000 บาท	13	8.3
10,001 – 45,000 บาท	19	12.2
45,001 – 80,000 บาท	11	7.1
มากกว่า 80,000 บาท	4	2.5
ต่ำสุด 0 บาท สูงสุด 300,000 บาท เฉลี่ย 10,403.85 บาท (n = 156)		
ต่ำสุด 5,000 บาท เฉลี่ย 34,531.93 บาท (n = 47)		
- เงินกองทุนป่าชุมชน		
ไม่มี	121	77.6
มี	35	22.4
ไม่เกิน 2,000 บาท	10	6.4
2,001 – 9,000 บาท	10	6.4
9,001 – 16,000 บาท	8	5.1
มากกว่า 16,000 บาท	7	4.5
ต่ำสุด 0 บาท สูงสุด 20,000 บาท เฉลี่ย 2,083.33 บาท (n = 156)		
ต่ำสุด 1,500 บาท เฉลี่ย 9,285.70 บาท (n = 35)		
2. การจัดหาป้ายประชาสัมพันธุ์		
ไม่มีการจัดหา	27	17.3
มีการจัดหา	129	82.7

ตารางที่ 4.10 สภาพการดำเนินงาน ของราษฎรที่เข้าร่วม โครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชนจำแนก ตาม การบริหาร โครงการ เรื่องการจัดหางบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ (ต่อ)

ด้านการบริหารโครงการ	จำนวน (n = 156)	ร้อยละ
- จากหน่วยงานป่าไม้		
ไม่ได้รับ	33	21.2
ได้รับ	123	78.8
ไม่เกิน 2 แผ่น	66	42.3
3 – 4 แผ่น	50	32.1
มากกว่า 4 แผ่น	7	4.5
ต่ำสุด 0 แผ่น สูงสุด 5 แผ่น เฉลี่ย 2.0 แผ่น (n = 156)		
ต่ำสุด 2 แผ่น เฉลี่ย 2.6 แผ่น (n = 123)		
- จากองค์การบริหารส่วนตำบล		
ไม่ได้รับ	144	92.4
ได้รับ	12	7.6
2 แผ่น	6	3.8
3 แผ่น	6	3.8
ต่ำสุด 0 แผ่น สูงสุด 3 แผ่น เฉลี่ย 0.2 แผ่น (n = 156)		
ต่ำสุด 2 แผ่น เฉลี่ย 2.5 แผ่น (n = 12)		
3. การจัดหากลิ้าไม้		
ไม่มีการจัดหา	17	10.9
มีการจัดหา	139	89.1
- จากหน่วยงานป่าไม้		
ไม่ได้รับ	17	10.9
ได้รับ	139	89.1
ไม่เกิน 5,000 ต้น	83	53.2
5,001 – 10,000 ต้น	44	28.2
มากกว่า 10,000 ต้น	12	7.7
ต่ำสุด 0 ต้น สูงสุด 100,000 ต้น เฉลี่ย 7,944.2 ต้น (n = 156)		
ต่ำสุด 500 ต้น เฉลี่ย 8,915.8 ต้น (n = 139)		

ตารางที่ 4.10 สภาพการดำเนินงาน ของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชนจำแนกตาม การบริหาร โครงการ เรื่องการจัดหางบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ (ต่อ)

ด้านการบริหารโครงการ	จำนวน (n = 156)	ร้อยละ
- จากองค์การบริหารส่วนตำบล		
ไม่ได้รับ	128	82.0
ได้รับ	28	18.0
ไม่เกิน 300 ต้น	4	2.6
301 – 1,300 ต้น	10	6.4
1,301 – 2,300 ต้น	4	2.6
มากกว่า 2,300 ต้น	10	6.4
ต่ำสุด 0 ต้น สูงสุด 10,000 ต้น เฉลี่ย 349.4 ต้น (n = 156)		
ต่ำสุด 200 ต้น เฉลี่ย 1,946.4 ต้น (n = 28)		
4. การได้รับการสนับสนุนจัดทำแนวเขตป่าชุมชน		
ไม่ได้รับ	122	78.2
ได้รับ	34	21.8
- จากหน่วยงานภาครัฐ		
ไม่ได้รับ	133	85.2
ได้รับ	23	14.8
2 กม.	16	10.3
7 กม.	7	4.5
ต่ำสุด 0 กม. สูงสุด 7 กม. เฉลี่ย 0.5 กม. (n = 156)		
ต่ำสุด 2 กม. เฉลี่ย 3.5 กม. (n = 23)		
- จากองค์กรเอกชน		
ไม่ได้รับ	139	89.1
ได้รับ	17	10.9
3.5 กม.	6	3.8
4 กม.	11	7.1
ต่ำสุด 0 กม. สูงสุด 5 กม. เฉลี่ย 0.4 กม. (n = 156)		
ต่ำสุด 2 กม. เฉลี่ย 3.8 กม. (n = 17)		

4.2.1.3 การดำเนินกิจกรรมการจัดการป่าชุมชน ตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหาร

ชุมชน

ผลการศึกษาคำเนินกิจกรรมการจัดการป่าชุมชนตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน แสดงเป็นรายละเอียดไว้ใน ตารางที่ 4.11 เป็นดังนี้

1) การเพาะชำกล้าไม้เพื่อปลูกป่าตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน

พบว่าราษฎรส่วนใหญ่หรือร้อยละ 61.5 ไม่เคยร่วมเพาะชำกล้าไม้เพื่อปลูกป่าตามโครงการ รองลงมาร้อยละ 23.1 เคยร่วมเพาะชำกล้าไม้เพื่อปลูกป่าตามโครงการเป็นประจำ ส่วนที่เหลือร้อยละ 15.4 เคยร่วมเพาะชำกล้าไม้เพื่อปลูกป่าตามโครงการเป็นบางครั้ง สาเหตุที่ราษฎรไม่เคยร่วมเพาะชำกล้าไม้ เนื่องจากส่วนมากในชุมชนไม่มีกิจกรรมการเพาะชำกล้าไม้ ทั้งนี้กล้าไม้ที่ใช้ปลูกป่าตามโครงการ ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานป่าไม้และองค์การบริหารส่วนตำบล สำหรับในชุมชนที่มีการเพาะชำกล้าไม้ ก็มีการดำเนินการเพียงปีเริ่มต้นโครงการเท่านั้น

2) การปลูกป่าในพื้นที่ป่าชุมชนตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน

พบว่าราษฎรส่วนใหญ่หรือร้อยละ 71.8 เคยร่วมปลูกป่าในพื้นที่ป่าชุมชนตามโครงการเป็นประจำ รองลงมาร้อยละ 23.1 เคยร่วมปลูกป่าในพื้นที่ป่าชุมชนตามโครงการเป็นบางครั้ง และราษฎรส่วนที่เหลือร้อยละ 5.1 ไม่เคยร่วมปลูกป่าในพื้นที่ป่าชุมชนตามโครงการ สาเหตุที่ราษฎรส่วนใหญ่เคยร่วมปลูกป่าในพื้นที่ป่าชุมชนตามโครงการ เนื่องจากช่วงระยะเวลาในการปลูกป่าจะใช้เวลาครั้งละประมาณ 2 – 3 วัน ในช่วงกลางฤดูฝนเป็นส่วนมาก ซึ่งราษฎรส่วนใหญ่เสร็จภารกิจในการเพาะปลูกพืชของตนเองแล้ว สำหรับราษฎรที่ไม่เคยร่วมปลูกป่า เนื่องจากยังไม่เสร็จภารกิจจากการทำการเกษตรในครอบครัว

3) การบำรุง ดูแลรักษา ป่าปลูก ตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน

พบว่าราษฎรส่วนใหญ่หรือร้อยละ 68.6 เคยร่วมบำรุง ดูแลรักษาป่าปลูก ตามโครงการเป็นประจำ รองลงมาร้อยละ 21.8 เคยร่วมบำรุง ดูแลรักษา ป่าปลูก ตามโครงการเป็นบางครั้ง และราษฎรส่วนที่เหลือร้อยละ 9.6 ไม่เคยร่วมบำรุง ดูแลรักษาป่าปลูก ตามโครงการ สาเหตุที่ราษฎรส่วนใหญ่เคยร่วมบำรุง ดูแลรักษาป่าปลูกเป็นประจำ เนื่องจากชุมชนส่วนใหญ่จะมีการดำเนินการในกิจกรรมนี้ ในวันสำคัญทางพุทธศาสนา เช่น วันเข้าพรรษา วันวิสาขบูชา ซึ่งราษฎรในชุมชนส่วนมากจะเสียดสเวลาจากภารกิจส่วนตัวเพื่อดำเนินกิจกรรมของส่วนรวม

4) การจัดทำแนวเขตพื้นที่ป่าชุมชน ตามโครงการ พบว่าราษฎรส่วนใหญ่หรือร้อยละ 63.5 เคยร่วมกิจกรรมการจัดทำแนวเขตพื้นที่ป่าชุมชน จำแนกเป็น การติดป้ายป่าชุมชน การฝังหลักเขตรอบพื้นที่ป่าชุมชน การจัดทำถนนรอบพื้นที่ป่า การจัดทำรั้วลวดหนาม

และการขุดคลองรอบป่า คิดเป็น ร้อยละ 53.8 ร้อยละ 41.7 ร้อยละ 28.2 ร้อยละ 19.2 และร้อยละ 4.5 ตามลำดับ ส่วนที่เหลือร้อยละ 36.5 ไม่เคยร่วมกิจกรรมการจัดทำแนวเขตพื้นที่ป่าชุมชน ทั้งนี้เนื่องจากชุมชนส่วนมากมีการจัดทำแนวเขต โดยการติดป้ายป่าชุมชนและฝังหลักเขต จึงทำให้สัดส่วนราษฎรมีส่วนร่วมในกิจกรรมนี้มากกว่า กิจกรรมการจัดทำรั้วลวดหนาม ขุดคลองรอบป่า และทำถนนรอบป่า ที่ต้องใช้งบประมาณดำเนินการมากจึงต้องขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน ซึ่งในภาพรวมชุมชนได้รับการสนับสนุนใน 3 กิจกรรมหลัง ในระดับไม่มากนัก จึงทำให้ราษฎรมีส่วนร่วมน้อยกว่า

5) การลาดตระเวน เฝ้าระวัง ดูแลรักษาป่าชุมชน พบว่าราษฎรมากกว่าครึ่งหนึ่งหรือร้อยละ 51.3 เคยร่วมลาดตระเวน เฝ้าระวัง ดูแลรักษาป่าชุมชนเป็นประจำ รองลงมา ร้อยละ 26.9 ไม่เคยร่วมลาดตระเวน เฝ้าระวัง ดูแลรักษาป่าชุมชน และราษฎรส่วนที่เหลือร้อยละ 21.8 เคยร่วมลาดตระเวน เฝ้าระวัง ดูแลรักษาป่าชุมชนเป็นบางครั้ง สาเหตุที่ ราษฎรมีส่วนร่วมในกิจกรรมนี้เป็นประจำ เนื่องจากได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการป่าชุมชน โดยการจัดเวรยามผลัดเปลี่ยนวันลาดตระเวน ดูแลรักษาป่าชุมชน ส่วนราษฎรที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมนี้เป็นบางครั้งส่วนมากเป็นราษฎรที่ไม่ได้รับมอบหมายหน้าที่แต่จะเข้าไปใช้ประโยชน์ป่าชุมชน เช่น การเก็บหาของป่า การเลี้ยงสัตว์ ก็จะช่วยดูแล รักษา ป่าชุมชนไปด้วย สำหรับราษฎรที่ไม่เคยมีส่วนร่วมในกิจกรรมนี้เป็นเพราะว่าไม่ได้รับมอบหมายหน้าที่จากคณะกรรมการป่าชุมชน และไม่เคยเข้าไปใช้ประโยชน์ในป่าชุมชน ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ราษฎรเพิ่มเติมพบว่า กิจกรรมนี้ส่วนใหญ่จะเข้มงวดเฉพาะในปีเริ่มต้นโครงการเท่านั้น หลังจากนั้นความถี่ในการปฏิบัติจะลดน้อยลงทุกปี

6) การดำเนินการกับผู้ไม่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนตามโครงการ พบว่าราษฎรส่วนใหญ่หรือร้อยละ 75.0 เคยดำเนินการกับผู้ไม่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน จำแนกเป็น การว่ากล่าวตักเตือน และการแจ้งคณะกรรมการป่าชุมชนเพื่อพิจารณาลงโทษ คิดเป็นร้อยละ 72.4 และร้อยละ 26.3 ตามลำดับ ส่วนที่เหลือร้อยละ 25.0 ไม่เคยดำเนินการกับผู้ไม่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน ทั้งนี้เนื่องจาก การกำหนดบทลงโทษผู้ฝ่าฝืนกฎระเบียบข้อบังคับของชุมชนส่วนมากได้กำหนดให้มีการว่ากล่าวตักเตือนก่อนเป็นครั้งแรก หากมีการฝ่าฝืนกฎมากกว่าหนึ่งครั้ง จึงจะแจ้งคณะกรรมการป่าชุมชน พิจารณาลงโทษที่หนักเพิ่มขึ้น เช่น การลงโทษปรับ และการดำเนินคดีตามกฎหมายป่าไม้ เป็นต้น

ตารางที่ 4.11 สภาพการดำเนินงานของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน จำแนกตามการดำเนินกิจกรรมการจัดการป่าชุมชน

ด้านการดำเนินกิจกรรมการจัดการป่าชุมชน	จำนวน (n = 156)	ร้อยละ
1. การเพาะชำกล้าไม้ตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน		
ไม่เคยร่วมปฏิบัติ	96	61.5
เคยร่วมปฏิบัติเป็นประจำ	36	23.1
เคยร่วมปฏิบัติเป็นบางครั้ง	24	15.4
2. การปลูกป่าตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน		
ไม่เคยร่วมปฏิบัติ	8	5.1
เคยร่วมปฏิบัติเป็นประจำ	112	71.8
เคยร่วมปฏิบัติเป็นบางครั้ง	36	23.1
3. การบำรุง ดูแลรักษาป่าปลูก ตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหาร ชุมชน		
ไม่เคยร่วมปฏิบัติ	15	9.6
เคยร่วมปฏิบัติเป็นประจำ	107	68.6
เคยร่วมปฏิบัติเป็นบางครั้ง	34	21.8
4. การจัดทำแนวเขตพื้นที่ป่าชุมชน ตามโครงการ ป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน		
ไม่เคยร่วมปฏิบัติ	57	36.5
เคยร่วมปฏิบัติ	99	63.5
กิจกรรมที่เข้าร่วมปฏิบัติ ได้แก่ ¹		
การตัดป่าชุมชน	84	53.8
การฝังหลักเขตรอบพื้นที่ป่า	65	41.7
การจัดทำถนนรอบพื้นที่ป่า	44	28.2
การจัดทำรั้วลวดหนาม	30	19.2
การขุดคลองรอบป่า	7	4.5

¹ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ตารางที่ 4.11 สภาพการดำเนินงานของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน จำแนกตามการดำเนินกิจกรรมการจัดการป่าชุมชน (ต่อ)

ด้านการดำเนินกิจกรรมการจัดการป่าชุมชน	จำนวน (n = 156)	ร้อยละ
5. การลาดตระเวน เฝ้าระวัง ดูแลรักษาป่าชุมชน		
ไม่เคยร่วมปฏิบัติ	42	26.9
เคยร่วมปฏิบัติเป็นประจำ	80	51.3
เคยร่วมปฏิบัติเป็นบางครั้ง	34	21.8
6. การดำเนินการกับผู้ไม่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนตามโครงการ		
ไม่เคยดำเนินการ	39	25.0
เคยดำเนินการ	117	75.0
ลักษณะการดำเนินการ ¹		
ว่ากล่าวตักเตือน	113	72.4
แจ้งคณะกรรมการป่าชุมชนเพื่อพิจารณาลงโทษ	41	26.3

¹ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

4.2.2 สภาพและปริมาณการใช้ประโยชน์ป่าชุมชน ตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน
การศึกษาสภาพและปริมาณการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน ตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน ได้แบ่งออกเป็น 2 เรื่อง ได้แก่

1) **สภาพการใช้ประโยชน์ป่าชุมชน ตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน** ได้แยกประเด็นการศึกษาตามกิจกรรมการใช้ประโยชน์ออกเป็น 6 กิจกรรม ผลการศึกษามีรายละเอียดแสดงไว้ใน ตารางที่ 4.12 เป็นดังนี้

(1) **การนำไม้จากป่าชุมชนมาใช้ประโยชน์ในครัวเรือน** ได้แยกประเด็นการศึกษาออกเป็น การใช้ประโยชน์ทำฟืน พบว่าราษฎรส่วนใหญ่หรือร้อยละ 69.2 ไม่เคยนำไม้มาใช้ประโยชน์ทำฟืน ส่วนที่เหลือร้อยละ 30.8 เคยนำไม้มาใช้ประโยชน์ทำฟืน จำแนกเป็น เคยใช้ระหว่าง 2-3 ครั้ง/ปี ไม่เกิน 1 ครั้ง/ปี ระหว่าง 4-5 ครั้ง/ปี และ มากกว่า 5 ครั้ง/ปี คิดเป็นร้อยละ 11.6 ร้อยละ 9.6 ร้อยละ 5.1 และร้อยละ 4.5 ตามลำดับโดยมีการใช้ประโยชน์ทำฟืนต่ำสุด 0 ครั้ง/ปี สูงสุด 20 ครั้ง/ปี เฉลี่ย 1.2 ครั้ง/ปี (จากตัวอย่างทั้งหมด) และ ต่ำสุด 1 ครั้ง/ปี เฉลี่ย 4.0 ครั้ง/ปี (เฉพาะผู้เคยใช้ประโยชน์) สำหรับประเด็น การนำไม้เพื่อใช้ประโยชน์สร้างบ้าน

ทำเฟอไนเจอร์หรือเครื่องจักรสาน และเพื่อเผาถ่าน พบว่าราษฎรทั้งหมด ไม่เคยใช้ประโยชน์แต่อย่างใด ทั้งนี้เนื่องจากโดยทั่วไปคณะกรรมการป่าชุมชนจะกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับห้ามตัดไม้ในพื้นที่ป่าชุมชน เว้นแต่เป็นเศษไม้ ปลายไม้ ไม้แห้ง ไม้ล้มขอนนอนไพร เพื่อทำฟืนเท่านั้น

(2) การเก็บหาของป่าประเภทอาหารและสมุนไพร ได้แยกกิจกรรมย่อย ออกเป็น 4 กิจกรรม ดังนี้

- การเก็บหาเห็ดชนิดต่างๆ พบว่าราษฎรส่วนใหญ่หรือร้อยละ 80.8 เคยเก็บหา จำแนกเป็น เคยเก็บหาไม่เกิน 3 ครั้ง/ปี 4 - 6 ครั้ง/ปี และมากกว่า 6 ครั้ง/ปี คิดเป็นร้อยละ 39.1 ร้อยละ 23.1 และร้อยละ 18.6 ตามลำดับ ส่วนที่เหลือร้อยละ 19.2 ไม่เคยเก็บหา โดยมีการ เก็บหา ต่ำสุด 0 ครั้ง/ปี สูงสุด 30 ครั้ง/ปี เฉลี่ย 4.6 ครั้ง/ปี (จากตัวอย่างทั้งหมด) และต่ำสุด 1 ครั้ง/ปี เฉลี่ย 5.2 ครั้ง/ปี (เฉพาะผู้เคยเก็บหา) ทั้งนี้เนื่องจาก ไม่มีการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการเก็บหาเห็ดชนิดต่างๆ โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝนจะมีราษฎรทั่วไปที่อาศัยอยู่รอบป่าชุมชนเข้ามาเก็บหาเห็ดจำนวนมาก สำหรับราษฎรที่ไม่เคยเก็บหาเห็ด เนื่องจากติดภารกิจต่างๆ ไม่มีเวลาว่าง แต่ราษฎรกลุ่มนี้มักจะหาซื้อเห็ดจากเพื่อนบ้านที่เข้าไปเก็บหา

- การเก็บหาผักป่าชนิดต่างๆ พบว่าราษฎรส่วนใหญ่หรือร้อยละ 76.3 เคยเก็บหา จำแนกเป็นเคยเก็บหาไม่เกิน 3 ครั้ง/ปี มากกว่า 6 ครั้ง/ปี และ ระหว่าง 4 - 6 ครั้ง/ปี คิดเป็น ร้อยละ 41.6 ร้อยละ 14.7 และร้อยละ 13.5 ตามลำดับ ส่วนที่เหลือร้อยละ 23.7 ไม่เคยเก็บหา โดยมีการเก็บหาต่ำสุด 0 ครั้ง/ปี สูงสุด 30 ครั้ง/ปี เฉลี่ย 4.4 ครั้ง/ปี (จากตัวอย่างทั้งหมด) และต่ำสุด 1 ครั้ง/ปี เฉลี่ย 5.9 ครั้ง/ปี (เฉพาะผู้เคยเก็บหา) ทั้งนี้เนื่องจาก ราษฎรโดยทั่วไปจะเก็บหาผักป่าควบคู่ไปกับการเก็บหาเห็ดต่างๆ ในป่าชุมชน ซึ่งส่วนมากมีการเก็บหาในช่วงเสร็จภารกิจในการทำการเกษตร เช่น หลังเสร็จจากการทำนาและปลูกพืชไร่

- การเก็บหาสมุนไพร พบว่าราษฎรส่วนใหญ่หรือร้อยละ 91.0 ไม่เคยเก็บหา ส่วนที่เหลือร้อยละ 9.0 เคยเก็บหา จำแนกเป็น เคยเก็บหา ระหว่าง 2 - 3 ครั้ง/ปี ไม่เกิน 1 ครั้ง/ปี และ มากกว่า 3 ครั้ง/ปี คิดเป็นร้อยละ 5.8 ร้อยละ 2.6 และร้อยละ 0.6 ตามลำดับ โดยมีการเก็บหาต่ำสุด 0 ครั้ง/ปี สูงสุด 15 ครั้ง/ปี เฉลี่ย 0.2 ครั้ง/ปี (จากตัวอย่างทั้งหมด) และต่ำสุด 1 ครั้ง/ปี เฉลี่ย 2.8 ครั้ง/ปี (เฉพาะผู้เคยเก็บหา) สาเหตุที่ราษฎรส่วนใหญ่ไม่เคยเก็บหาสมุนไพร เนื่องจากไม่ทราบชนิดและสรรพคุณของสมุนไพร สำหรับราษฎรที่เคยเก็บหาส่วนใหญ่จะเป็นผู้มีอายุมาก รู้ชนิดและสรรพคุณสมุนไพรดี

- การเก็บหาแมลงและไข่แมลง พบว่าราษฎรส่วนใหญ่หรือร้อยละ 71.2 เคยเก็บหา จำแนกเป็น เคยเก็บหาไม่เกิน 3 ครั้ง/ปี 4-6 ครั้ง/ปี และ มากกว่า 6 ครั้ง/ปี คิดเป็นร้อยละ 35.3 ร้อยละ 21.2 และร้อยละ 14.7 ตามลำดับ ส่วนที่เหลือร้อยละ 28.8 ไม่เคยเก็บหา โดย

มีการเก็บหาค่าสุด 0 ครั้ง/ปี สูงสุด 30 ครั้ง/ปี เฉลี่ย 3.6 ครั้ง/ปี (จากตัวอย่างทั้งหมด) และค่าสุด 1 ครั้ง/ปี เฉลี่ย 5.1 ครั้ง/ปี (เฉพาะผู้เคยเก็บหา) ทั้งนี้เนื่องจากราษฎรโดยทั่วไปมีความนิยมบริโภคแมลงและไข่แมลงโดยเฉพาะอย่างยิ่งไข่มดแดง นอกจากนี้จะเก็บหาเพื่อบริโภคในครัวเรือนแล้วยังสามารถเก็บหาเพื่อจำหน่ายเพื่อเป็นรายได้เสริมอีกด้วย

(3) **การใช้พื้นที่ป่าชุมชน เป็นสถานที่เลี้ยงสัตว์ หรือ เกี่ยวหญ้าเลี้ยงสัตว์** พบว่าราษฎรส่วนใหญ่หรือร้อยละ 69.9 ไม่เคยใช้ ส่วนที่เหลือร้อยละ 30.1 เคยใช้ จำแนกเป็นเคยใช้มากกว่า 50 ครั้ง/ปี ระหว่าง 11-30 ครั้ง/ปี ไม่เกิน 10 ครั้ง/ปี และ ระหว่าง 31-50 ครั้ง/ปี คิดเป็นร้อยละ 14.1 ร้อยละ 9.6 ร้อยละ 4.5 และร้อยละ 1.9 ตามลำดับ โดยมีการใช้ ค่าสุด 0 ครั้ง/ปี สูงสุด 300 ครั้ง/ปี เฉลี่ย 16.8 ครั้ง/ปี (จากตัวอย่างทั้งหมด) และค่าสุด 1 ครั้ง/ปี เฉลี่ย 39.1 ครั้ง/ปี (เฉพาะผู้เคยใช้) สาเหตุที่ราษฎรส่วนใหญ่ไม่เคยใช้พื้นที่ป่าชุมชนเป็นสถานที่เลี้ยงสัตว์ เนื่องจากส่วนมากราษฎรมีพื้นที่ของตนเองสำหรับเลี้ยงสัตว์อยู่แล้ว โดยเฉพาะวัว ควาย ในช่วงฤดูทำนาก็จะเลี้ยงตามหัวไร่ปลายน และช่วงหลังฤดูเก็บเกี่ยวข้าวก็จะเลี้ยงในทุ่งนาทั่วไป สำหรับป่าชุมชนโดยส่วนใหญ่จะไม่มี กล้วย ระเบียบ ข้อห้ามเกี่ยวกับการนำสัตว์เข้าไปเลี้ยง จึงทำให้ราษฎรบางส่วนโดยเฉพาะราษฎรที่มีพื้นที่การเกษตรไม่มาก มักจะนำวัวควายเข้าไปเลี้ยงในช่วงฤดูทำนาจนถึงฤดูเก็บเกี่ยว

(4) **การใช้พื้นที่ป่าชุมชนเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ** พบว่าราษฎรเกินครึ่งหนึ่งหรือร้อยละ 53.2 ไม่เคยใช้พื้นที่ป่าชุมชนเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ ส่วนที่เหลือร้อยละ 46.8 เคยใช้ จำแนกเป็น ไม่เกิน 2 ครั้ง/ปี ระหว่าง 3 – 5 ครั้ง/ปี มากกว่า 8 ครั้ง/ปี ระหว่าง 6 - 8 ครั้ง/ปี คิดเป็นร้อยละ 18.6 ร้อยละ 12.8 ร้อยละ 11.5 และร้อยละ 3.9 ตามลำดับ โดยมีการใช้ค่าสุด 0 ครั้ง/ปี สูงสุด 60 ครั้ง/ปี เฉลี่ย 3.0 ครั้ง/ปี (จากตัวอย่างทั้งหมด) และค่าสุด 1 ครั้ง/ปี เฉลี่ย 6.5 ครั้ง/ปี (เฉพาะผู้เคยใช้) ทั้งนี้สาเหตุที่ราษฎรส่วนมากไม่เคยใช้พื้นที่ป่าชุมชนเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เนื่องจากไม่มีเวลาว่าง และป่าชุมชนบางแห่งยังมีสภาพไม่เหมาะสม สำหรับราษฎรที่เคยใช้พื้นที่ป่าชุมชนเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจส่วนมากจะเป็นราษฎรที่เข้าไปเพื่อลาดตระเวนดูแลรักษาป่าควบคู่ไปกับการศึกษาธรรมชาติในเวลาเดียวกัน

(5) **การใช้พื้นที่ป่าชุมชนเพื่อศึกษาธรรมชาติ** พบว่าราษฎรเกินครึ่งหนึ่งหรือร้อยละ 53.2 ไม่เคยใช้พื้นที่ป่าชุมชนเพื่อศึกษาธรรมชาติ ส่วนที่เหลือร้อยละ 46.8 เคยใช้ จำแนกเป็น เคยใช้ ระหว่าง 2 - 5 ครั้ง/ปี ไม่เกิน 1 ครั้ง/ปี และมากกว่า 5 ครั้ง/ปี คิดเป็นร้อยละ 21.2 ร้อยละ 14.7 และร้อยละ 10.9 ตามลำดับ โดยมีการใช้ ค่าสุด 0 ครั้ง/ปี สูงสุด 24 ครั้ง/ปี เฉลี่ย 1.9 ครั้ง/ปี (จากตัวอย่างทั้งหมด) และค่าสุด 1 ครั้ง/ปี เฉลี่ย 4.0 ครั้ง/ปี (เฉพาะผู้เคยใช้) ทั้งนี้

เนื่องจากการใช้พื้นที่ป่าชุมชนเพื่อศึกษารวมชาติ ราษฎรจะใช้ควบคู่ไปกับการพักผ่อนหย่อนใจ และการลาดตระเวนดูแลรักษาป่าไปด้วย

(6) การใช้พื้นที่ป่าชุมชนเพื่อปฏิบัติศาสนกิจ พบว่าราษฎรส่วนใหญ่หรือร้อยละ 77.6 ไม่เคยใช้ ส่วนที่เหลือร้อยละ 22.4 เคยใช้ จำแนกเป็น เคยใช้ไม่เกิน 1 ครั้ง/ปี ระหว่าง 2 – 5 ครั้ง/ปี และ มากกว่า 5 ครั้ง/ปี คิดเป็นร้อยละ 14.2 ร้อยละ 4.4 และร้อยละ 3.8 ตามลำดับ โดยมีการใช้พื้นที่ป่าชุมชนเพื่อปฏิบัติศาสนกิจ ต่ำสุด 0 ครั้ง/ปี สูงสุด 20 ครั้ง/ปี เฉลี่ย 0.8 ครั้ง/ปี (จากตัวอย่างทั้งหมด) และต่ำสุด 1 ครั้ง/ปี เฉลี่ย 3.4 ครั้ง/ปี (เฉพาะผู้เคยใช้) ทั้งนี้ เนื่องจากป่าชุมชนส่วนมากจะไม่มีวัดหรือสำนักสงฆ์และไม่มีการใช้พื้นที่ป่าชุมชนเพื่อประกอบพิธี ฌาปนกิจศพ จึงทำให้ราษฎรส่วนใหญ่ไม่เคยใช้ป่าชุมชนเพื่อปฏิบัติศาสนกิจ

ตารางที่ 4.12 สภาพการใช้ประโยชน์ป่าชุมชนของราษฎร ตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน จำแนกตามกิจกรรมการใช้ประโยชน์

สภาพการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน	จำนวน (n = 156)	ร้อยละ
1. การนำไม้จากป่าชุมชนมาใช้ประโยชน์ในครัวเรือน		
1) การใช้ประโยชน์ทำฟืน		
ไม่เคยใช้	108	69.2
เคยใช้	48	30.8
ไม่เกิน 1 ครั้ง/ปี	15	9.6
2 – 3 ครั้ง/ปี	18	11.6
4 – 5 ครั้ง/ปี	8	5.1
มากกว่า 5 ครั้ง/ปี	7	4.5
ต่ำสุด 0 ครั้ง/ปี สูงสุด 20 ครั้ง/ปี เฉลี่ย 1.2 ครั้ง/ปี (n = 156)		
ต่ำสุด 1 ครั้ง/ปี เฉลี่ย 4.0 ครั้ง/ปี (n = 48)		
2) การใช้ประโยชน์สร้างบ้าน		
ไม่เคยใช้	156	100
3) การใช้ประโยชน์ทำเฟอร์นิเจอร์ หรือเครื่องจักรสาน		
ไม่เคยใช้	156	100

ตารางที่ 4.12 สภาพการใช้ประโยชน์ป่าชุมชนของราษฎร ตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน
จำแนกตามกิจกรรมการใช้ประโยชน์ (ต่อ)

สภาพการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน	จำนวน (n = 156)	ร้อยละ
4) การใช้ประโยชน์เผาถ่าน		
ไม่เคยใช้	156	100
2. การเก็บหาของป่าประเภท อาหารและสมุนไพร		
1) การเก็บหาเห็ดชนิดต่างๆ		
ไม่เคยเก็บหา	30	19.2
เคยเก็บหา	126	80.8
ไม่เกิน 3 ครั้ง/ปี	61	39.1
4-6 ครั้ง/ปี	36	23.1
มากกว่า 6 ครั้ง/ปี	29	18.6
ต่ำสุด 0 ครั้ง/ปี สูงสุด 30 ครั้ง/ปี เฉลี่ย 4.6 ครั้ง/ปี (n = 156)		
ต่ำสุด 1 ครั้ง/ปี เฉลี่ย 5.7 ครั้ง/ปี (n = 126)		
2) การเก็บหาผักป่าต่างๆ		
ไม่เคยเก็บหา	37	23.7
เคยเก็บหา	119	76.3
ไม่เกิน 3 ครั้ง/ปี	65	41.6
4-6 ครั้ง/ปี	23	13.5
มากกว่า 6 ครั้ง/ปี	31	14.7
ต่ำสุด 0 ครั้ง/ปี สูงสุด 30 ครั้ง/ปี เฉลี่ย 4.4 ครั้ง/ปี (n = 156)		
ต่ำสุด 1 ครั้ง/ปี เฉลี่ย 5.9 ครั้ง/ปี (n = 119)		
3) การเก็บหาสมุนไพร		
ไม่เคยเก็บหา	142	91.0
เคยเก็บหา	14	9.0
ไม่เกิน 1 ครั้ง/ปี	4	2.6
2-3 ครั้ง/ปี	9	5.8
มากกว่า 3 ครั้ง/ปี	1	0.6
ต่ำสุด 0 ครั้ง/ปี สูงสุด 15 ครั้ง/ปี เฉลี่ย 0.2 ครั้ง/ปี (n = 156)		
ต่ำสุด 1 ครั้ง/ปี เฉลี่ย 2.8 ครั้ง/ปี (n = 14)		

ตารางที่ 4.12 สภาพการใช้ประโยชน์ป่าชุมชนของราษฎร ตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน
จำแนกตามกิจกรรมการใช้ประโยชน์ (ต่อ)

สภาพการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน	จำนวน (n = 156)	ร้อยละ
4) การเก็บหาแมลงและไข่แมลง		
ไม่เคยเก็บหา	45	28.8
เคยเก็บหา	111	71.2
ไม่เกิน 3 ครั้ง/ปี	55	35.3
4-6 ครั้ง/ปี	33	21.2
มากกว่า 6 ครั้ง/ปี	23	14.7
ต่ำสุด 0 ครั้ง/ปี สูงสุด 30 ครั้ง/ปี เฉลี่ย 3.6 ครั้ง/ปี (n = 156)		
ต่ำสุด 1 ครั้ง/ปี เฉลี่ย 5.1 ครั้ง/ปี (n = 111)		
3. การใช้พื้นที่ป่าชุมชน เป็นสถานที่เลี้ยงสัตว์ หรือ เกี้ยวพ้อเลี้ยงสัตว์		
ไม่เคยใช้	109	69.9
เคยใช้	47	30.1
ไม่เกิน 10 ครั้ง/ปี	7	4.5
11-30 ครั้ง/ปี	15	9.6
31-50 ครั้ง/ปี	3	1.9
มากกว่า 50 ครั้ง/ปี	22	14.1
ต่ำสุด 0 ครั้ง/ปี สูงสุด 300 ครั้ง/ปี เฉลี่ย 16.8 ครั้ง/ปี (n = 156)		
ต่ำสุด 1 ครั้ง/ปี เฉลี่ย 39.1 ครั้ง/ปี (n = 47)		
4. การใช้พื้นที่ป่าชุมชนเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ		
ไม่เคยใช้	83	53.2
เคยใช้	73	46.8
ไม่เกิน 2 ครั้ง/ปี	29	18.6
3-5 ครั้ง/ปี	20	12.8
6-8 ครั้ง/ปี	6	3.9
มากกว่า 8 ครั้ง/ปี	18	11.5
ต่ำสุด 0 ครั้ง/ปี สูงสุด 60 ครั้ง/ปี เฉลี่ย 3.0 ครั้ง/ปี (n = 156)		
ต่ำสุด 1 ครั้ง/ปี เฉลี่ย 6.5 ครั้ง/ปี (n = 73)		

ตารางที่ 4.12 สภาพการใช้ประโยชน์ป่าชุมชนของราษฎร ตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน
จำแนกตามกิจกรรมการใช้ประโยชน์ (ต่อ)

สภาพการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน	จำนวน (n = 156)	ร้อยละ
5. การใช้พื้นที่ป่าชุมชนเพื่อศึกษาธรรมชาติ		
ไม่เคยใช้	83	53.2
เคยใช้	73	46.8
ไม่เกิน 1 ครั้ง/ปี	23	14.7
2-5 ครั้ง/ปี	33	21.2
มากกว่า 5 ครั้ง/ปี	16	10.9
ต่ำสุด 0 ครั้ง/ปี สูงสุด 24 ครั้ง/ปี เฉลี่ย 1.9 ครั้ง/ปี (n = 156)		
ต่ำสุด 1 ครั้ง/ปี เฉลี่ย 4.0 ครั้ง/ปี (n = 73)		
6. การใช้พื้นที่ป่าชุมชนเพื่อปฏิบัติศาสนกิจ		
ไม่เคยใช้	121	77.6
เคยใช้	35	22.4
ไม่เกิน 1 ครั้ง/ปี	22	14.2
2-5 ครั้ง/ปี	7	4.4
มากกว่า 5 ครั้ง/ปี	6	3.8
ต่ำสุด 0 ครั้ง/ปี สูงสุด 20 ครั้ง/ปี เฉลี่ย 0.8 ครั้ง/ปี (n = 156)		
ต่ำสุด 1 ครั้ง/ปี เฉลี่ย 3.4 ครั้ง/ปี (n = 35)		

2) ปริมาณการใช้ประโยชน์ป่าชุมชน ตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน

ได้แยกประเด็นการศึกษาตามประเภทของป่าที่เป็นอาหาร ออกเป็น 4 ประเภท ผลการศึกษา มีรายละเอียดแสดงไว้ใน ตารางที่ 4.13 เป็นดังนี้

(1) **เห็ดชนิดต่างๆ** พบว่าราษฎรส่วนใหญ่หรือร้อยละ 80.8 เคยเก็บหา จำแนกเป็น เก็บหาได้ไม่เกิน 5 กก./ปี 5.1-10 กก./ปี มากกว่า 15 กก./ปี และ 10.1-15 กก./ปี คิดเป็นร้อยละ 44.2 ร้อยละ 16.7 ร้อยละ 12.8 และร้อยละ 7.1 ตามลำดับ โดยเก็บหาได้ ต่ำสุด 0 กก./ปี สูงสุด 112 กก./ปี เฉลี่ย 8.57 กก./ปี (จากตัวอย่างทั้งหมด) และต่ำสุด 0.2 กก./ปี เฉลี่ย 10.62 กก./ปี (เฉพาะผู้เก็บหาได้) ส่วนที่เหลือร้อยละ 19.2 ไม่เคยเก็บหา

(2) **ผักป่าประเภทใช้ใบและดอกเป็นอาหาร** พบว่าราษฎรส่วนใหญ่หรือ ร้อยละ 73.1 เคยเก็บหา จำแนกเป็น เก็บหาได้ไม่เกิน 5 กก./ปี ระหว่าง 5.1 - 10 กก./ปี มากกว่า 15 กก./ปี และระหว่าง 10.1 - 15 กก./ปี คิดเป็นร้อยละ 48.1 ร้อยละ 10.9 ร้อยละ 10.3 และร้อยละ 3.8 ตามลำดับ โดยเก็บหาได้ ต่ำสุด 0 กก./ปี สูงสุด 100 กก./ปี เฉลี่ย 5.86 กก./ปี (จากตัวอย่างทั้งหมด) และต่ำสุด 0.5 กก./ปี เฉลี่ย 8.02 กก./ปี (เฉพาะผู้เก็บหาได้) ส่วนที่เหลือร้อยละ 26.9 ไม่เคยเก็บหา

(3) **แมลงที่ใช้เป็นอาหาร** พบว่าราษฎรมากกว่าครึ่ง หรือ ร้อยละ 52.6 เคยเก็บหา จำแนกเป็น เก็บหาได้ไม่เกิน 3 กก./ปี มากกว่า 6 กก./ปี และระหว่าง 3.1 - 6 กก./ปี คิดเป็นร้อยละ 31.5 ร้อยละ 12.8 และร้อยละ 8.3 ตามลำดับ โดยเก็บหาได้ ต่ำสุด 0 กก./ปี สูงสุด 60 กก./ปี เฉลี่ย 3.05 กก./ปี (จากตัวอย่างทั้งหมด) และต่ำสุด 0.5 กก./ปี เฉลี่ย 5.80 กก./ปี (เฉพาะผู้เก็บหาได้) ส่วนที่เหลือร้อยละ 47.4 ไม่เคยเก็บหา

(4) **ไข่แมลงที่ใช้เป็นอาหาร (ไข่มดแดง)** พบว่าราษฎรส่วนมาก หรือร้อยละ 60.3 เคยเก็บหา จำแนกเป็น เก็บหาได้ไม่เกิน 1 กก./ปี ระหว่าง 1.1 - 3 กก./ปี ระหว่าง 3.1 - 5 กก./ปี และมากกว่า 5 กก./ปี คิดเป็นร้อยละ 24.5 ร้อยละ 21.8 ร้อยละ 9.0 และร้อยละ 5.0 ตามลำดับ โดยเก็บหาได้ ต่ำสุด 0 กก./ปี สูงสุด 30 กก./ปี เฉลี่ย 1.78 กก./ปี (จากตัวอย่างทั้งหมด) และต่ำสุด 0.5 กก./ปี เฉลี่ย 2.95 กก./ปี (เฉพาะผู้เก็บหาได้) ส่วนที่เหลือร้อยละ 39.7 ไม่เคยเก็บหา

จากการศึกษาปริมาณการใช้ประโยชน์ป่าชุมชน ประเภทของป่าที่เป็นอาหารทั้ง 4 ประเภท พบว่าราษฎรกลุ่มที่เคยเก็บหาของป่า ส่วนใหญ่เก็บหาได้ในปริมาณน้อย เนื่องจากราษฎรกลุ่มนี้มักจะเก็บหาเป็นบางครั้งตามโอกาสอำนวย และเก็บหาเพื่อการบริโภคในครัวเรือนเท่านั้น และกลุ่มราษฎรที่เก็บหาได้ในปริมาณปานกลาง เป็นกลุ่มราษฎรที่มักจะเก็บหาค่อนข้างบ่อยครั้ง เพื่อการบริโภคในครัวเรือนและจำหน่าย สำหรับราษฎรที่เก็บหาได้ในปริมาณมากเป็นกลุ่มราษฎรที่เคยเก็บหาเป็นประจำ และเป็นการเก็บหาเพื่อจำหน่ายเป็นอาชีพและใช้บริโภคในครัวเรือน ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ราษฎรเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเก็บหาของป่าที่เป็นอาหารแต่ละประเภท พบว่า ชนิดเห็ดที่เก็บหาได้มาก ได้แก่ เห็ดระโงก เห็ดคิน เห็ดโต (เห็ดตะไค) เนื่องจากเห็ดทั้ง 3 ชนิด มีอัตราการเกิดตามสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมมากกว่าเห็ดชนิดอื่น ๆ ซึ่งพอเก็บหาได้บ้างได้แก่ เห็ดหลังแห่ เห็ดเผาะ เห็ดเพ็ช เห็ดคอน เป็นต้น ชนิดผักป่าที่เก็บหาได้มาก ได้แก่ ผักหวาน ผักอีลอก ดอกกระเจียว เนื่องจากผักป่าเหล่านี้ราษฎรนิยมรับประทานมากกว่าผักชนิดอื่น ๆ ที่อาจจะพบเห็นได้มากจากการปลูกป่าเพิ่มเติม แต่มีความนิยมน้อยกว่า ได้แก่ ผักสะเดา ผักขี้เหล็ก ผักกระโดน ผักคิ้ว สำหรับแมลงและไข่แมลงที่เก็บหาได้มาก ได้แก่ ไข่มดแดง แมลงจิ้งจก (แมลงกินุนหรือแมลงอินุน) จีโป้ม (จิ้งโกร่ง) เนื่องจาก

แมลงและไข่แมลงเหล่านี้พบและนิยมนำรับประทานมากกว่าแมลงชนิดอื่น อันได้แก่ จักจั่น แมลงคาม (กว้างชน) แมลงทับ แมลงแดง ที่อาจจะพบเห็นได้มากแต่จะเก็บหาตามความนิยมนำรับประทานที่แตกต่างกันออกไป

ตารางที่ 4.13 ปริมาณการใช้ประโยชน์ป่าชุมชนของราษฎร ตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน จำแนกตามประเภทของป่าที่เป็นอาหาร

ประเภทของป่าที่เป็นอาหาร	จำนวน (n = 156)	ร้อยละ
1. เห็นชนิดต่างๆ		
ไม่เคยเก็บหา	30	19.2
เคยเก็บหาและเก็บหาได้	126	80.8
ไม่เกิน 5 กก./ปี	69	44.2
5.1 – 10 กก./ปี	26	16.7
10.1 – 15 กก./ปี	11	7.1
มากกว่า 15 กก./ปี	20	12.8
ต่ำสุด 0 กก./ปี สูงสุด 112 กก./ปี เฉลี่ย 8.57 กก./ปี (n = 156)		
ต่ำสุด 0.2 กก./ปี เฉลี่ย 10.62 กก./ปี (n = 126)		
2. ผักป่าประเภทใช้ใบและดอกเป็นอาหาร		
ไม่เคยเก็บหา	42	26.9
เคยเก็บหาและเก็บหาได้	114	73.1
ไม่เกิน 5 กก./ปี	75	48.1
5.1 - 10 กก./ปี	17	10.9
10.1 - 15 กก./ปี	6	3.8
มากกว่า 15 กก./ปี	16	10.3
ต่ำสุด 0 กก./ปี สูงสุด 100 กก./ปี เฉลี่ย 5.86 กก./ปี (n = 156)		
ต่ำสุด 0.5 กก./ปี เฉลี่ย 8.02 กก./ปี (n = 114)		
3. แมลงที่ใช้เป็นอาหาร		
ไม่เคยเก็บหา	74	47.4
เคยเก็บหาและเก็บหาได้	82	52.6

**ตารางที่ 4.13 ปริมาณการใช้ประโยชน์ป่าชุมชนของราษฎร ตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน
จำแนกตามประเภทของป่าที่เป็นอาหาร (ต่อ)**

ประเภทของป่าที่เป็นอาหาร	จำนวน (n = 156)	ร้อยละ
ไม่เกิน 3 กก./ปี	49	31.5
3.1 - 6 กก./ปี	13	8.3
มากกว่า 6 กก./ปี	20	12.8
ต่ำสุด 0 กก./ปี สูงสุด 60 กก./ปี เฉลี่ย 3.05 กก./ปี (n = 156)		
ต่ำสุด 0.5 กก./ปี เฉลี่ย 5.80 กก./ปี (n = 82)		
4. ไข่แมลงที่ใช้เป็นอาหาร		
ไม่เคยเก็บหา	62	39.7
เคยเก็บหาและเก็บหาได้	94	60.3
ไม่เกิน 1 กก./ปี	38	24.5
1.1 - 3 กก./ปี	34	21.8
3.1 - 5 กก./ปี	14	9.0
มากกว่า 5 กก./ปี	8	5.0
ต่ำสุด 0 กก./ปี สูงสุด 30 กก./ปี เฉลี่ย 1.78 กก./ปี (n = 156)		
ต่ำสุด 0.5 กก./ปี เฉลี่ย 2.95 กก./ปี (n = 94)		

4.2.3 ปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน

ผลการศึกษาปัญหา อุปสรรคของราษฎรในการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน พบว่าในภาพรวมราษฎรมีปัญหาในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย 1.76 และเมื่อพิจารณาเป็นประเด็น พบว่าราษฎรมีปัญหาในระดับมาก 2 ประเด็น ระดับน้อย 4 ประเด็น และระดับไม่มี 7 ประเด็น รายละเอียดแสดงไว้ใน ตารางที่ 4.14 ดังนี้

1) **ปัญหาที่ราษฎรประสบในระดับมาก** ประกอบด้วย 2 ประเด็น สามารถเรียงลำดับปัญหาตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่

(1) งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ในการดำเนินงานตามโครงการไม่เพียงพอ ทั้งนี้เนื่องจากราษฎรเห็นว่าในการดำเนินงานตามโครงการ จำเป็นที่จะต้องมีงบประมาณวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมการจัดการป่าชุมชน ได้แก่ การปลูก และบำรุงป่าปลูก การลาดตระเวน ดูแลรักษาป่า ซึ่งจำเป็นที่ต้องใช้จ่ายเป็นค่าตอบแทนสำหรับ

ราษฎรที่ได้รับมอบหมายให้สืบเปลี่ยนหมุนเวียนดำเนินการในกิจกรรมดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ มาโนชญ์ อุปสินธุ์ (2542) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน โครงการป่าชุมชน บ้านสะมะแก ตำบลนาสวน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า สิ่งที่เป็นปัญหามากที่สุดในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน คือ ขาดการสนับสนุนด้าน วัสดุ เครื่องมือ และทุน

(2) อัตราการรอดตายและการเจริญเติบโตของต้นไม้ที่ปลูกและปลูกซ่อมอยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากราษฎรระบุว่า การได้รับสนับสนุนกล้าไม้จากหน่วยงานส่งเสริมป่าไม้ล่าช้า ไม่ทันต่อฤดูกาลปลูกที่เหมาะสม กล้าไม้บางชนิดไม่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และสภาพภูมิอากาศ ตลอดจนในช่วงฤดูแล้งได้เกิดไฟป่าลุกลามเข้ามาในแปลงปลูกป่า ซึ่งราษฎรมีข้อเสนอแนะให้คณะกรรมการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขอรับการสนับสนุนกล้าไม้โดยคัดเลือกชนิดพันธุ์ไม้ที่เหมาะสมและตามความต้องการของชุมชนตามที่วางแผนไว้ ให้ทันต่อฤดูกาลปลูก คือช่วงต้นฤดูฝน ตลอดจนหามาตรการป้องกันไฟป่าในช่วงฤดูแล้ง

2) ปัญหาที่ราษฎรประสบในระดับน้อย ประกอบด้วย 4 ประเด็น สามารถเรียงลำดับปัญหาตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่

(1) ความเหมาะสมของชนิดและจำนวนกล้าไม้ที่ใช้ปลูกและปลูกซ่อม เนื่องจาก หน่วยงานส่งเสริมทั้งภาครัฐ และเอกชน มีข้อจำกัดเรื่องจำนวนและชนิดพันธุ์ไม้ที่ให้ชุมชนเลือก กล้าไม้ที่ได้รับบางชนิดจึงไม่เพียงพอและไม่ตรงตามความต้องการของชุมชน โดยราษฎรมีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพิ่มความหลากหลายของชนิดพันธุ์ไม้ ให้ราษฎรได้เลือกตามความต้องการ หรือการสนับสนุนส่งเสริมให้ราษฎรเพาะชำกล้าไม้เองควรดำเนินการอย่างจริงจัง

(2) การเกิดไฟป่าในพื้นที่ป่าชุมชน เนื่องจากคณะกรรมการป่าชุมชนขาดความต่อเนื่องในการดำเนินโครงการฯ ในบางกิจกรรม เช่น การประชาสัมพันธ์ การลาดตระเวนรักษาป่า และการควบคุมกฎระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการใช้พื้นที่ป่าชุมชนซึ่งราษฎรได้แนะนำให้หน่วยงานส่งเสริมได้เข้ามาติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อให้ข้อเสนอแนะและให้กำลังใจแก่คณะกรรมการป่าชุมชนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

(3) การลักลอบตัดไม้ในพื้นที่ป่าชุมชน เนื่องจากเป็นปัญหาที่เกิดจากราษฎรในชุมชนอื่นที่อยู่รอบป่า หรือชุมชนที่อยู่ห่างไกลออกไป ที่เข้ามาลักลอบตัดไม้ ซึ่งยากต่อการควบคุมของคณะกรรมการป่าชุมชน ราษฎรจึงได้เสนอแนะให้คณะกรรมการป่าชุมชนหามาตรการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับการใช้พื้นที่ป่า ให้แก่ราษฎรที่เข้ามาใช้ประโยชน์จากป่าอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง

(4) ความเพียงพอของพืชผักและ แมลงที่เป็นอาหารในพื้นที่ป่าชุมชนต่อความต้องการของราษฎร เนื่องจากพืชผักป่าและแมลงหรือไข่แมลงที่เป็นอาหารจะมีให้เก็บหาในช่วงระยะเวลาสั้นเพียงปีละ 2 – 3 เดือน ตามฤดูกาล และสภาพป่าชุมชนโดยทั่วไปไม่อุดมสมบูรณ์ที่เอื้อต่อการให้ผลผลิตทั้งพืชและแมลงต่าง ๆ ให้เพียงพอต่อการต้องการของราษฎรได้

3) ราษฎรไม่ประสบปัญหา มี 7 ประเด็น ประกอบด้วย

(1) การบุกรุก ยึดถือครอบครองพื้นที่ป่าชุมชน เนื่องจากป่าชุมชนส่วนใหญ่มีแนวเขตพื้นที่ป่าชัดเจน และราษฎรให้ความเคารพ กฎระเบียบ ข้อบังคับที่กำหนดไว้

(2) การบริหารโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน เนื่องจากคณะกรรมการป่าชุมชน ได้มีการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชนจากการฝึกอบรมหลักสูตรป่าชุมชนมาแล้ว

(3) การเก็บหาของป่ามากเกินไปจนเกิดความจำเป็นต่อการบริโภค เนื่องจากส่วนใหญ่ของป่าในพื้นที่ป่าชุมชนมีจำนวนจำกัด และราษฎรส่วนใหญ่มีการเก็บหาของป่าเพื่อการบริโภคในครัวเรือนเท่านั้น

(4) การเคารพ กฎระเบียบ ข้อบังคับ เนื่องจากราษฎรส่วนใหญ่มีการยอมรับในข้อกำหนดที่กำหนดไว้ในกฎระเบียบ ข้อบังคับ และเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

(5) การมีส่วนร่วมของราษฎรในชุมชนต่อการดำเนินกิจกรรมตามโครงการ เนื่องจากราษฎรส่วนใหญ่เห็นประโยชน์ที่จะได้จากป่า

(6) การให้ความสำคัญต่อการดำเนินกิจกรรมตามโครงการของคณะกรรมการป่าชุมชน เนื่องจากคณะกรรมการป่าชุมชนส่วนใหญ่ตระหนักถึงการดำเนินงานที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

(7) การเคารพ เชื้อพืงผู้นำ เนื่องจากผู้นำหรือคณะกรรมการป่าชุมชน ส่วนใหญ่ได้รับการคัดเลือกจากผู้ที่มีความน่าเชื่อถือในชุมชน

4.3 ความคิดเห็นของราษฎรต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน

จากการศึกษาความคิดเห็นของราษฎรต่อการดำเนินงานตามโครงการฯ ได้ศึกษา 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการสื่อสาร เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ 2) ด้านการบริหารโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน 3) ด้านการดำเนินกิจกรรม การจัดการป่าชุมชน ตามโครงการพื้นบ้าน อาหารชุมชน 4) ด้านการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชุมชน พบว่าในภาพรวมราษฎรมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามโครงการ ในระดับเห็นด้วย โดยมีค่าเฉลี่ย 2.26 รายละเอียดผลการศึกษาด้านต่างปรากฏดังนี้

ตารางที่ 4.14 ปัญหาของราษฎรในการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน

ประเด็นปัญหา	ค่าเฉลี่ย (n = 156)	S. D.	ระดับปัญหา
1. ความเพียงพอด้านงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ใน การดำเนินงานตามโครงการ	2.37	0.72	มาก
2. อัตราการรอดตายและการเจริญเติบโตของต้นไม้ที่ ปลูกและปลูกซ่อม	2.35	0.73	มาก
3. ความเหมาะสมของชนิดและจำนวนกล้าไม้ที่ใช้ ปลูกและปลูกซ่อม	2.15	0.74	น้อย
4. การเกิดไฟป่าในพื้นที่ป่าชุมชน	2.03	0.76	น้อย
5. การลักลอบตัดไม้ในพื้นที่ป่าชุมชน	1.78	0.71	น้อย
6. ความเพียงพอของพืชผักและ เมล่งที่เป็นอาหารใน พื้นที่ป่าชุมชนต่อความต้องการของราษฎร	1.70	0.85	น้อย
7. การบุกรุก ยึดถือครอบครองพื้นที่ป่าชุมชน	1.61	0.73	ไม่มี
8. การบริหาร โครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน	1.60	0.71	ไม่มี
9. การเก็บหาของป่ามากเกินไปจนความจำเป็นต่อการบริโภค	1.59	0.78	ไม่มี
10. การเคารพ กฎระเบียบ ข้อบังคับ	1.51	0.69	ไม่มี
11. การมีส่วนร่วมของราษฎรในชุมชนต่อการดำเนิน กิจกรรมตามโครงการ	1.46	0.65	ไม่มี
12. การให้ความสำคัญต่อการดำเนินกิจกรรมตาม โครงการของคณะกรรมการป่าชุมชน	1.42	0.62	ไม่มี
13. การเคารพ เชื้อพืงผู้นำ	1.36	0.57	ไม่มี
ภาพรวม	1.76	0.71	น้อย

ความหมายของระดับปัญหาจากค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.66 = ไม่มี

1.67 - 2.33 = น้อย

2.34 - 3.00 = มาก

4.3.1 ด้านการสื่อสาร เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์

จากการศึกษา ความคิดเห็นของราษฎรต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชนในจังหวัดขอนแก่น ด้านการสื่อสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ 8 ประเด็น พบว่าในภาพรวม ราษฎร มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.37 และเมื่อพิจารณาเป็นประเด็น พบว่าราษฎรมีความเห็นในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง 7 ประเด็น และเห็นด้วย 1 ประเด็น มีรายละเอียดแสดงไว้ใน ตารางที่ 4.15 ดังนี้

1) ราษฎรมีความเห็นในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง 7 ประเด็น เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ (1) การแนะนำวิธีการปลูกป่าและบำรุงรักษาดูแลอย่างต่อเนื่อง โดยผู้นำชุมชน/เจ้าหน้าที่ส่งเสริม (2) การประชาสัมพันธ์ การประชุม ชี้แจง โครงการ โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริม (3) การแนะนำ เทคนิค วิธีการจัดทำเรือนเพาะชำ /การเพาะชำกล้าไม้ /การคัดเลือกพันธุ์ไม้ โดยผู้นำชุมชน/เจ้าหน้าที่ส่งเสริม (4) การชี้แจงวิธีการจัดเวทีชาวบ้านเพื่อเสวนาเรื่องการจัดทำโครงการ /แผนการจัดการ ป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน โดยผู้นำชุมชน /เจ้าหน้าที่ส่งเสริม (5) การชี้แจงผลการติดตามประเมินผล การดำเนินงานตามโครงการ โดยผู้นำชุมชน /เจ้าหน้าที่ส่งเสริม (6) การชี้แจงวิธีการคัดเลือกราษฎร เข้ารับการฝึกอบรมความรู้ ตามโครงการ โดยผู้นำชุมชน /เจ้าหน้าที่ส่งเสริม และ (7) การใช้สื่อชี้แจงโครงการ โดยผู้นำชุมชน ผ่านหอกระจายข่าว โดยมีค่าเฉลี่ย 2.46 2.43 2.41 2.38 2.38 2.36 และ2.35 ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากราษฎรเห็นว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมซึ่งเป็นผู้ประสานโครงการ มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับ ขั้นตอนวิธีดำเนินโครงการ การจัดเวทีชาวบ้าน เทคนิควิธีการเพาะชำกล้าไม้ การคัดเลือกพันธุ์ไม้ การปลูกและบำรุงป่า การติดตามและประเมินผล การกำหนดคุณสมบัติราษฎรเข้ารับการฝึกอบรมความรู้ เกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชน จึงเห็นด้วยอย่างยิ่ง กับการให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมชี้แจงแนะนำเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว แบบพบกัน โดยตรงกับราษฎร และให้ผู้นำชุมชนชี้แจงโครงการผ่านหอกระจายข่าวเพื่อให้ราษฎรได้รับทราบ โดยทั่วถึงอีกทางหนึ่งด้วย

2) ราษฎรมีความเห็นในระดับเห็นด้วย 1 ประเด็น คือการถ่ายทอดความรู้โดยผู้เข้ารับการฝึกอบรมแก่เพื่อนบ้านหลังการฝึกอบรมเสร็จสิ้น โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.31 ทั้งนี้เนื่องจากราษฎรที่ผ่านการฝึกอบรมจะได้นำความรู้ประสบการณ์จากการฝึกอบรม มาเผยแพร่แก่ ราษฎรในชุมชนเพื่อให้เข้าใจ ขั้นตอน เทคนิควิธีการดำเนินโครงการให้ดียิ่งขึ้น และจะทำให้เกิดความร่วมมือ และมีทัศนคติที่ดีต่อการดำเนินงานโครงการ

ตารางที่ 4.15 ความคิดเห็นของราษฎรต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน
ด้านการสื่อสาร เผยแพร่ประชาสัมพันธ์

ด้านการสื่อสาร เผยแพร่ประชาสัมพันธ์	ค่าเฉลี่ย (n = 156)	S.D.	ความหมาย
1. การแนะนำวิธีการปลูกป่าและบำรุงรักษาดูแลอย่างต่อเนื่อง โดยผู้นำชุมชน / เจ้าหน้าที่ส่งเสริม	2.46	0.53	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2. การประชาสัมพันธ์ การประชุม ชี้แจง โครงการ โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริม	2.43	0.50	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3. การแนะนำ เทคนิค วิธีการจัดทำเรือนเพาะชำ / การเพาะชำกล้าไม้ / การคัดเลือกพันธุ์ไม้ โดยผู้นำชุมชน / เจ้าหน้าที่ส่งเสริม	2.41	0.60	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4. การชี้แจงวิธีการจัดเวทีชาวบ้าน เพื่อเสวนา เรื่องการจัดทำโครงการ / แผนการจัดการ ป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน โดยผู้นำชุมชน / เจ้าหน้าที่ส่งเสริม	2.38	0.49	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
5. การชี้แจงผลการติดตามประเมินผล การดำเนินงานตามโครงการ โดยผู้นำชุมชน / เจ้าหน้าที่ส่งเสริม	2.38	0.51	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
6. การชี้แจงวิธีการคัดเลือกราษฎร เข้ารับการฝึกอบรมความรู้ ตามโครงการ โดยผู้นำชุมชน / เจ้าหน้าที่ส่งเสริม	2.36	0.49	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
7. การใช้สื่อชี้แจง โครงการ โดยผู้นำชุมชน ผ่านหอกระจายข่าว	2.35	0.51	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
8. การถ่ายทอดความรู้โดยผู้เข้ารับการฝึกอบรม แก่เพื่อนบ้าน หลังการฝึกอบรมเสร็จสิ้น	2.31	0.52	เห็นด้วย
ภาพรวม	2.37	0.52	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ความหมายของระดับความคิดเห็นจากค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.66 = ไม่เห็นด้วย

1.67 - 2.33 = เห็นด้วย

2.34 - 3.00 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง

4.3.2 ด้านการบริหารโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน

จากการศึกษาความคิดเห็นของราษฎรต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชนในจังหวัดขอนแก่น ด้านการบริหารโครงการ 7 ประเด็น รวม 21 ประเด็นย่อย พบว่า ในภาพรวม ราษฎรมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน ในระดับ เห็นด้วย โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.31 มีรายละเอียดแสดงไว้ใน ตารางที่ 4.16 ดังนี้

1) การวางแผน จำแนกประเด็นย่อยออกเป็น 4 ประเด็น พบว่าราษฎรมีความเห็นในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งทุกประเด็น เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ (1) การวางแผน การปลูกและบำรุงป่าที่เหมาะสมกับฤดูกาลเพาะปลูก (2) การวางแผนการกำหนดชนิดกล้าไม้ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และความต้องการของชุมชน (3) การประชุมชาวบ้านเพื่อเสวนาเกี่ยวกับการวางแผนการจัดทำโครงการ (4) การเขียนโครงการเป็นหน้าที่คณะกรรมการป่าชุมชน โดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมแนะนำ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.49 2.40 2.38 และ 2.36 ตามลำดับ เนื่องจากราษฎร ซึ่งส่วนมากเป็นเกษตรกร มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการปลูกต้นไม้และการคัดเลือกพันธุ์ ไม้ที่เหมาะสมในท้องถิ่นและความต้องการของชุมชน โดยการวางแผนการจัดทำโครงการต้องผ่าน กระบวนการประชุมเสวนาชาวบ้าน ทั้งนี้การเขียนแผนควรเป็นหน้าที่คณะกรรมการป่าชุมชนซึ่งผ่านการฝึกอบรมความรู้ด้านนี้มาแล้ว

2) การจัดรูปองค์กร จำแนกประเด็นย่อยออกเป็น 2 ประเด็น พบว่าราษฎรมีความเห็นในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ทั้ง 2 ประเด็น โดยมีค่าเฉลี่ย 2.39 เท่ากัน ได้แก่ (1) การจัดตั้ง กลุ่มในรูปแบบคณะกรรมการป่าชุมชน (2) การแบ่งสายงานและกำหนดหน้าที่รับผิดชอบในการ ดำเนินกิจกรรมต่างๆตามโครงการ ทั้งนี้เนื่องจาก การจัดตั้งคณะกรรมการป่าชุมชนที่มีการแบ่งสาย งานและหน้าที่รับผิดชอบ เป็นลักษณะองค์กรชาวบ้านที่มีการจัดตั้งขึ้นมาโดยมีหน่วยงานภาครัฐ เป็นหน่วยงานหลักที่ให้การส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมขององค์กร และการจัดตั้ง กลุ่มลักษณะนี้ในชุมชนทั่วไปมีจำนวนมาก เช่น กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไหม ซึ่งส่วนมากกลุ่มลักษณะนี้มักจะประสบความสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายในการ ดำเนินงาน ดังนั้นราษฎรจึงยอมรับและเห็นด้วยอย่างยิ่งในการจัดตั้งกลุ่มในลักษณะนี้ ซึ่งสอดคล้อง กับผลการศึกษาของ วิยุทธ์ จรัสพันธ์ (2535) ที่ได้ทำการศึกษาการจัดการป่าชุมชนโดยองค์กร ท้องถิ่นพบว่า องค์ประกอบของการจัดการป่าชุมชน จะมีหน่วยทางสังคมทำหน้าที่เป็นแกนนำใน การดำเนินการ เช่น ครอบครัว คณะกรรมการ โดยมีระบบแรงจูงใจ ที่ทำให้สมาชิก เข้ามามีส่วน ร่วมในการจัดการ และยังเป็นตัวควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในชุมชนในการใช้ประโยชน์จากป่า ชุมชน 3) การจัดตัวบุคคล จำแนกประเด็นย่อยออกเป็น 4 ประเด็น พบว่าราษฎรมีความเห็น ในระดับเห็นด้วย ทุกประเด็น เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ (1) การคัดเลือกผู้เข้ารับการ

ฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับป่าไม้ต้องเป็นผู้นำชุมชนหรือราษฎรที่สนใจ (2) การสรรหาคณะกรรมการป่าชุมชนโดยการแต่งตั้งจากผู้นำชุมชน (3) การกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการป่าชุมชน (4) คุณสมบัติคณะกรรมการป่าชุมชน ต้องเป็นผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมด้านป่าไม้ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.27 2.19 2.10 และ 1.96 ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากราษฎรเห็นว่าผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งกรรมการป่าชุมชนต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และสนใจในการจัดการป่าชุมชน มีความไว้วางใจจากผู้นำชุมชน และควรมีการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการป่าชุมชนโดยการสรรหาใหม่ตามวาระที่กำหนด

4) การอำนวยความสะดวกหรือมอบหมายงาน จำแนกประเด็นย่อยออกเป็น 3 ประเด็นพบว่า ราษฎรมีความเห็นในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง 1 ประเด็น คือการกำหนด และควบคุม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชนโดยมีค่าเฉลี่ย 2.38 และมีความเห็นในระดับ เห็นด้วย 2 ประเด็น ได้แก่ (1) คณะกรรมการป่าชุมชน รณรงค์เชิญชวนให้ราษฎรร่วมดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของโครงการ (2) ประธานคณะกรรมการป่าชุมชน มอบหมายหน้าที่และควบคุมการปฏิบัติงานของกรรมการฝ่ายต่างๆ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.30 และ 2.26 ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับ ซึ่งเป็นมาตรการป้องกันไม่ให้ป่าชุมชนถูกบุกรุกทำลายและทำให้เกิดผลผลิตจากป่าอย่างยั่งยืน การประชาสัมพันธ์เชิญชวนราษฎรร่วมดำเนินกิจกรรมเป็นการระดมการมีส่วนร่วมและสร้างจิตสำนึกแก่ราษฎร และการมอบหมายหน้าที่ในการดำเนินกิจกรรมเป็นการกระจายอำนาจและเกิดความคล่องตัวในการดำเนินงาน โครงการ

5) การประสานงาน จำแนกประเด็นย่อยออกเป็น 3 ประเด็น พบว่าราษฎรมีความเห็นในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง 2 ประเด็น ได้แก่ (1) การประสานงาน กับหน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานเอกชน เพื่อขอรับการสนับสนุน ส่งเสริมการดำเนินงานตามโครงการ (2) การประชุมคณะกรรมการป่าชุมชน เพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตามโครงการ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.39 และ 2.35 ตามลำดับ และมีความเห็นในระดับเห็นด้วย 1 ประเด็น คือ การประสานงานกับชุมชนต่างๆ เพื่อสร้างเครือข่ายป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชนโดยมีค่าเฉลี่ย 2.32 ทั้งนี้เนื่องจากการประสานงานภายในชุมชน เป็นการสร้างการมีส่วนร่วม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และการประสานงานกับหน่วยงาน หรือชุมชนภายนอก เป็นการแลกเปลี่ยนแนวคิดและประสบการณ์ เพื่อนำมาปรับใช้ในการดำเนินงานโครงการ

6) การติดตาม ประเมินผล และการรายงานผลการดำเนินงาน จำแนกประเด็นย่อย ออกเป็น 2 ประเด็น พบว่าราษฎรมีความเห็นในระดับเห็นด้วยทุกประเด็น ได้แก่ (1) การประชุมประชาคมหมู่บ้าน เพื่อรายงานผลการปฏิบัติงานรวมทั้งปัญหา อุปสรรคและรับฟังข้อเสนอแนะจากราษฎรในชุมชน (2) การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริม โดยมีค่าเฉลี่ย

2.28 และ 2.22 ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากทั้งราษฎรในชุมชนและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมที่เกี่ยวข้องจะได้รับทราบผลการปฏิบัติงานปัญหาอุปสรรคเพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขร่วมกัน

7) การจัดหางบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงาน จำแนกประเด็นย่อย ออกเป็น 3 ประเด็น พบว่าราษฎรมีความเห็นในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง 2 ประเด็น ได้แก่ (1) การขอรับการสนับสนุนงบประมาณจาก อบต. (2) การขอรับการสนับสนุน วัสดุ อุปกรณ์จากหน่วยงานส่งเสริมภาครัฐหรือเอกชน โดยมีค่าเฉลี่ย 2.48 และ 2.46 ตามลำดับ และมีความเห็นในระดับเห็นด้วย 1 ประเด็น คือ การจัดตั้งกองทุนป่าชุมชน โดยระดมทุนและรับบริจาค โดยมีค่าเฉลี่ย 2.19 ทั้งนี้เนื่องจากราษฎรเห็นว่า การดำเนินงานโครงการฯ ให้มีประสิทธิภาพ และได้ผลตามเป้าหมายต้องใช้งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงาน ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และส่วนหนึ่งควรระดมทุนจากราษฎรทั่วไปเพื่อสร้างโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วม

ตารางที่ 4.16 ความคิดเห็นของราษฎรต่อการดำเนินงานตาม โครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน
ด้านการบริหาร โครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน ของคณะกรรมการป่าชุมชน

ด้านการบริหาร โครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
	(n = 156)		
1. การวางแผน			
1.1 การวางแผนการปลูกและบำรุงป่าที่เหมาะสมกับ ฤดูกาล เพาะปลูก	2.49	0.54	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.2 การวางแผนการกำหนดชนิดกล้าไม้ที่เหมาะสมกับ สภาพพื้นที่ และความต้องการของชุมชน	2.40	0.52	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.3 การประชุมชาวบ้านเพื่อเสวนาเกี่ยวกับการวางแผน การจัดทำโครงการ	2.38	0.50	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.4 การเขียนโครงการเป็นหน้าที่คณะกรรมการป่า ชุมชน โดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมแนะนำ	2.36	0.57	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2. การจัดรูปองค์กร			
2.1 การจัดตั้งกลุ่มในรูปแบบคณะกรรมการป่าชุมชน	2.39	0.50	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2.2 การแบ่งสายงานและกำหนดหน้าที่รับผิดชอบใน การดำเนินกิจกรรมต่างๆตามโครงการ	2.39	0.53	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตารางที่ 4.16 ความคิดเห็นของราษฎรต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน
ด้านการบริหาร โครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน ของคณะกรรมการป่าชุมชน (ต่อ)

ด้านการบริหาร โครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน	ค่าเฉลี่ย (n = 156)	S.D.	ความหมาย
3. การจัดตัวบุคคล			
3.1 การคัดเลือกผู้เข้ารับการฝึกอบรม ความรู้เกี่ยวกับป่าไม้ ต้องเป็นผู้นำชุมชนหรือราษฎรที่สนใจ	2.27	0.55	เห็นด้วย
3.2 การสรรหาคณะกรรมการป่าชุมชน โดยการแต่งตั้งจากผู้นำชุมชน	2.19	0.60	เห็นด้วย
3.3 การกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการป่าชุมชน	2.10	0.64	เห็นด้วย
3.4 คุณสมบัติคณะกรรมการป่าชุมชน ต้องเป็นผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมด้านป่าไม้	1.96	0.69	เห็นด้วย
4. การอำนวยความสะดวกหรือมอบหมายงาน			
4.1 การกำหนด และควบคุม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชน	2.38	0.51	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4.2 คณะกรรมการป่าชุมชน รณรงค์เชิญชวนให้ราษฎร ร่วมดำเนินกิจกรรมต่างๆของโครงการ	2.30	0.51	เห็นด้วย
4.3 ประธานคณะกรรมการป่าชุมชน มอบหมายหน้าที่ และควบคุมการปฏิบัติงานของกรรมการฝ่ายต่างๆ	2.26	0.52	เห็นด้วย
5. การประสานงาน			
5.1 การประสานงาน กับหน่วยงานภาครัฐ หรือ เอกชน เพื่อขอรับการสนับสนุน ส่งเสริม ตามโครงการ	2.39	0.49	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
5.2 การประชุมคณะกรรมการป่าชุมชน เพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตามโครงการ	2.35	0.49	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
5.3 การประสานงานกับชุมชนต่างๆ เพื่อสร้างเครือข่ายป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน	2.32	0.48	เห็นด้วย

ตารางที่ 4.16 ความคิดเห็นของราษฎรต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน
ด้านการบริหาร โครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน ของคณะกรรมการป่าชุมชน (ต่อ)

ด้านการบริหาร โครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน	ค่าเฉลี่ย (n = 156)	S.D.	ความหมาย
6. การติดตาม ประเมินผล และการรายงานผลการดำเนินงาน			
6.1 การประชุมประชาคมหมู่บ้าน เพื่อรายงานผลการปฏิบัติงานรวมทั้งปัญหา อุปสรรคและรับฟัง ข้อเสนอแนะจากราษฎรในชุมชน	2.28	0.52	เห็นด้วย
6.2 การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริม	2.22	0.47	เห็นด้วย
7. การจัดหางบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงาน			
7.1 การขอรับการสนับสนุน งบประมาณ จาก อบต.	2.48	0.56	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
7.2 การขอรับการสนับสนุน วัสดุ อุปกรณ์จากหน่วยงานส่งเสริมภาครัฐ หรือเอกชน	2.46	0.56	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
7.3 การจัดตั้งกองทุนป่าชุมชน โดยระดมทุนและรับบริจาค	2.19	0.71	เห็นด้วย
ภาพรวม	2.31	0.54	เห็นด้วย
ความหมายของระดับความคิดเห็นจากค่าเฉลี่ย			
1.00 - 1.66 = ไม่เห็นด้วย			
1.67 - 2.33 = เห็นด้วย			
2.34 - 3.00 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง			

4.3.3 ด้านการดำเนินกิจกรรม การจัดการป่าชุมชน ตามโครงการพื้นบ้าน อาหารชุมชน
จากการศึกษาความคิดเห็นของราษฎรต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชนในจังหวัดขอนแก่น ด้านการดำเนินกิจกรรม การจัดการป่าชุมชน รวม 19 ประเด็น พบว่าในภาพรวมราษฎรมีความเห็นต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน ในระดับ เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.37 มีรายละเอียดแสดงไว้ใน ตารางที่ 4.17 ดังนี้

1) การปลูกป่า (ปีเริ่มต้นโครงการ) จำแนกประเด็นย่อยออกเป็น 8 ประเด็น พบว่า ราษฎรมีความเห็นในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง 4 ประเด็น เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ (1) การปลูกป่าช่วงต้นฤดูฝน และในวันสำคัญต่างๆ (2) ปลูกในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม (3) การจัดทำแนวกันไฟ (4) ปลูกเสริมป่าในพื้นที่ที่มีสภาพป่าแต่ไม่สมบูรณ์ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.58 2.54 2.52 และ 2.40 ตามลำดับ และมีความเห็นในระดับเห็นด้วย 4 ประเด็น เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ (1) ปลูกโดยใช้พันธุ์ไม้กินได้ 50% และไม้อื่นๆ 50% (2) ปลูกลักษณะชนิดพันธุ์ไม้ แบบเป็นแถวเป็นแนว (3) การเตรียมพื้นที่ปลูกป่า โดยไถพรวนดิน ขุดหลุมและใช้ปุ๋ย รอกันหลุม (4) ปลูกโดยใช้กล้าไม้ ที่ราษฎรในชุมชนเพาะชำเอง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.31 2.26 2.14 และ 2.03 ตามลำดับ

2) การบำรุงดูแลรักษาป่าปลูก (ตั้งแต่ปีที่ 2 เป็นต้นไป) จำแนกประเด็นย่อยออกเป็น 5 ประเด็น พบว่าราษฎรมีความเห็นในระดับ เห็นด้วยอย่างยิ่ง 2 ประเด็น เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ (1) การจัดทำแนวกันไฟ (2) การปลูกซ่อมต้นไม้ที่ตาย โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.44 และ 2.34 ตามลำดับ และมีความเห็นในระดับ เห็นด้วย 3 ประเด็น เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ (1) การจัดเวรยามเฝ้าระวังดูแลรักษาป่าปลูก (2) การแผ้วถางวัชพืช (3) การพรวนดินใส่ปุ๋ย โดยมีค่าเฉลี่ย 2.33 2.20 และ 2.10 ตามลำดับ

3) การอนุรักษ์ป่า จำแนกประเด็นย่อยออกเป็น 6 ประเด็น พบว่าราษฎรมีความเห็นในระดับ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ทุกประเด็น เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ (1) การติดป้ายประกาศ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่า (2) การลงโทษ ผู้กระทำความผิด กฎ ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่า (3) การจัดทำและซ่อมแนวเขตพื้นที่ป่าชุมชน (4) การประชาสัมพันธ์ปลูกฝังจิตสำนึกแก่ราษฎรในการอนุรักษ์ป่า (5) การจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกแก่ราษฎรในการอนุรักษ์ป่าเช่น พิธีบวชป่า พิธีปลูกและบำรุงป่า (6) การจัดเวรยาม ลาดตระเวนดูแลรักษาป่า โดยมีค่าเฉลี่ย 2.54 2.53 2.49 2.44 2.44 และ 2.43 ตามลำดับ

จากการศึกษาพบว่า ราษฎรเห็นด้วยอย่างยิ่งและเห็นด้วยในทุกประเด็นของการดำเนินกิจกรรมการจัดการป่าชุมชน เนื่องจากราษฎรเห็นความสำคัญของการปลูก การบำรุงรักษา ป่าปลูกและการอนุรักษ์ป่า เพื่อเพิ่มผลผลิตประเภทอาหารและพื้นที่ป่าให้อุดมสมบูรณ์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการดำเนินโครงการที่วางไว้ โดยอาศัยเทคนิค วิธีการจากการได้รับการส่งเสริม การเสวนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ในการทำการเกษตรมาประยุกต์ใช้ในการ ดำเนินงานด้านนี้

ตารางที่ 4.17 ความคิดเห็นของราษฎรต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน
ด้านการดำเนินกิจกรรมการจัดการป่าชุมชน

ด้านการดำเนินกิจกรรมการจัดการป่าชุมชน	ค่าเฉลี่ย (n = 156)	S.D.	ความหมาย
1. การปลูกป่า (ปีเริ่มต้นโครงการ)			
1.1 การปลูกป่าช่วงต้นฤดูฝน และในวันสำคัญต่างๆ	2.58	0.52	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.2 ปลูกในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม	2.54	0.55	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.3 การจัดทำแนวกันไฟ	2.52	0.53	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.4 ปลูกเสริมป่าในพื้นที่ที่มีสภาพป่าแต่ไม่สมบูรณ์	2.40	0.64	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.5 ปลูกโดยใช้พันธุ์ไม้กินได้ 50% และไม้อื่นๆ 50%	2.31	0.53	เห็นด้วย
1.6 ปลูกคละชนิดพันธุ์ไม้ แบบเป็นแถวเป็นแนว	2.26	0.55	เห็นด้วย
1.7 การเตรียมพื้นที่ปลูกป่า โดยไถพรวนดิน ขุดหลุม และใช้ปุ๋ยรองกันหลุม	2.14	0.63	เห็นด้วย
1.8 ปลูกโดยใช้กล้าไม้ ที่ราษฎรในชุมชนเพาะชำเอง	2.03	0.68	เห็นด้วย
2. การบำรุง ดูแลรักษา ป่าปลูก (ตั้งแต่ ปีที่2 เป็นต้นไป)			
2.1 การจัดทำแนวกันไฟ	2.44	0.59	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2.2 การปลูกซ่อมต้นไม้ที่ตาย	2.34	0.60	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2.3 การจัดเวรยามเฝ้าระวังดูแลรักษาป่าปลูก	2.33	0.59	เห็นด้วย
2.4 การแผ้วถางวัชพืช	2.20	0.58	เห็นด้วย
2.5 การพรวนดินใส่ปุ๋ย	2.10	0.62	เห็นด้วย
3. การอนุรักษ์ป่า			
3.1 การติดป้ายประกาศ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับ การอนุรักษ์ป่า	2.54	0.51	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3.2 การลงโทษ ผู้กระทำความผิด กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่า	2.53	0.54	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3.3 การจัดทำและซ่อมแนวเขตพื้นที่ป่าชุมชน	2.49	0.54	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3.4 การประชาสัมพันธ์ปลูกฝังจิตสำนึกแก่ราษฎรใน การอนุรักษ์ป่า	2.44	0.57	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตารางที่ 4.17 ความคิดเห็นของราษฎรต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน
ด้านการดำเนินกิจกรรมการจัดการป่าชุมชน (ต่อ)

ด้านการดำเนินกิจกรรมการจัดการป่าชุมชน	ค่าเฉลี่ย (n = 156)	S.D.	ความหมาย
3.5 การจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกแก่ราษฎรใน การอนุรักษ์ป่าเช่น พิธีบวชป่า พิธีปลูกและบำรุงป่า	2.44	0.57	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3.6 การจัดเวร ยาม ลาดตระเวน ดูแลรักษาป่า	2.43	0.59	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ภาพรวม	2.37	0.57	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ความหมายของระดับความคิดเห็นจากค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.66 = ไม่เห็นด้วย

1.67 - 2.33 = เห็นด้วย

2.34 - 3.00 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง

4.3.4 ด้านการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชุมชน

จากการศึกษา ความคิดเห็นของราษฎรต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชนในจังหวัดขอนแก่น ด้านการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชุมชน 9 ประเด็น พบว่าในภาพรวม ราษฎรมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน ในระดับเห็นด้วย โดยมีค่าเฉลี่ย 1.97 และเมื่อพิจารณาเป็นประเด็น พบว่า ราษฎร มีความเห็นในระดับเห็นด้วย 8 ประเด็น และไม่เห็นด้วย 1 ประเด็น มีรายละเอียดแสดงไว้ใน ตารางที่ 4.18 ดังนี้

1) ราษฎรมีความเห็นในระดับเห็นด้วย 8 ประเด็น เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ (1) การใช้พื้นที่ป่าชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว (2) การใช้พื้นที่ป่าชุมชนสร้างแหล่งเก็บกักน้ำสาธารณะ (3) การใช้ประโยชน์จากไม้ กำหนดให้ใช้เฉพาะเศษไม้ปลายไม้ ไม้แห้งและไม้ล้มขอนนอนไพรเท่านั้น (4) การเก็บหาของป่าทุกชนิด กำหนดให้มีการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ (5) การเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ป่าชุมชนกำหนดให้มีการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบข้อบังคับ (6) การเก็บเกี่ยวหญ้าเพื่อเลี้ยงสัตว์กระทำโดยไม่จำกัดสถานที่ และเวลา (7) การใช้พื้นที่ป่าชุมชนเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา และ (8) การเข้ามาใช้ประโยชน์ในป่าชุมชนของราษฎรโดยไม่จำกัดบุคคลภายนอก หรือภายในชุมชน โดยมีค่าเฉลี่ย 2.33 2.21 2.11 2.08 2.01 1.86 1.82 และ 1.78 ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากราษฎรเห็นว่า การกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับดังกล่าวเป็นการเอื้อประโยชน์ต่อการรักษาสภาพป่าและปริมาณอาหารจากป่าได้แก่กฎระเบียบการ

ใช้ประโยชน์จากไม้ การเก็บหาของป่า การเลี้ยงสัตว์ และการใช้เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา และในทุกประเด็นของการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับเป็นการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าและยั่งยืนมีผลกระทบต่อสภาพป่าน้อย

2) ราษฎรมีความเห็นในระดับไม่เห็นด้วย 1 ประเด็น คือ การใช้พื้นที่ป่าชุมชนเป็นแหล่งฌาปนกิจศพ โดยมีค่าเฉลี่ย 1.54 ทั้งนี้เนื่องจากในปัจจุบันส่วนมากจะมีเมรุเพื่อประกอบพิธีฌาปนกิจศพภายในวัดอยู่แล้วจึงไม่จำเป็นที่จะใช้พื้นที่ป่าชุมชนดำเนินการในพิธีดังกล่าว และเหตุผลอีกประการหนึ่งหากใช้พื้นที่ป่าชุมชนเป็นแหล่งฌาปนกิจศพจะทำให้ราษฎรซึ่งมีความเชื่อเรื่องผีเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชุมชนได้ไม่สะดวกใจ

ตารางที่ 4.18 ความคิดเห็นของราษฎรต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน ด้านการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ การใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชุมชน

ด้านการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ การใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่า	ค่าเฉลี่ย (n = 156)	S.D.	ความหมาย
1. การใช้พื้นที่ป่าชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว	2.33	0.62	เห็นด้วย
2. การใช้พื้นที่ป่าชุมชนสร้างแหล่งเก็บกักน้ำสาธารณะ	2.21	0.74	เห็นด้วย
3. การใช้ประโยชน์จากไม้ กำหนดให้ใช้เฉพาะเศษไม้ ปลายไม้ ไม้แห้งและ ไม้ล้มขอนนอนไพรเท่านั้น	2.11	0.64	เห็นด้วย
4. การเก็บหาของป่าทุกชนิด กำหนดให้มีการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ	2.08	0.73	เห็นด้วย
5. การเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ป่าชุมชนกำหนดให้มีการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบข้อบังคับ	2.01	0.67	เห็นด้วย
6. การเก็บเกี่ยวหญ้าเพื่อเลี้ยงสัตว์กระทำได้โดยไม่จำกัดสถานที่ และเวลา	1.86	0.73	เห็นด้วย
7. การใช้พื้นที่ป่าชุมชนเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา	1.82	0.75	เห็นด้วย
8. การเข้ามาใช้ประโยชน์ในป่าชุมชนของราษฎร โดยไม่จำกัดบุคคลภายนอก หรือภายในชุมชน	1.78	0.72	เห็นด้วย
9. การใช้พื้นที่ป่าชุมชนเป็นแหล่งฌาปนกิจศพ	1.54	0.78	ไม่เห็นด้วย
ภาพรวม	1.97	0.71	เห็นด้วย

4.4 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของราษฎร ต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน

การศึกษาส่วนนี้เป็นการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของราษฎรต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน ในจังหวัดขอนแก่น จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการสื่อสาร เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ 2) ด้านการบริหารโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน 3) ด้านการดำเนินกิจกรรมการจัดการป่าชุมชนตามโครงการพื้นบ้าน อาหารชุมชน 4) ด้านการกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชุมชน โดยโดยจำแนกตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ขนาดพื้นที่ถือครองการเกษตร รายได้ที่เป็นเงินสด และสมาชิกในครัวเรือนมีการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานและไม่มีมีการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงาน มีรายละเอียดดังนี้

4.4.1 เปรียบเทียบ ระดับความคิดเห็นของราษฎร ต่อการดำเนินงานตามโครงการ ป่า พื้นบ้าน อาหารชุมชน จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือนของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการ

จากการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของราษฎรต่อการดำเนินงานโครงการ โดยจำแนกตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือนของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการ ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนไม่เกิน 4 คน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากกว่า 4 คน ปรากฏผลดังนี้

1) ด้านการสื่อสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ พบว่า ราษฎรที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามโครงการ ด้านการสื่อสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในทุกประเด็น รายละเอียดแสดงไว้ในตารางที่ 4.19 ดังนี้

- (1) การประชาสัมพันธ์ การประชุม ชี้แจง โครงการ โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริม
- (2) การใช้สื่อชี้แจง โครงการ โดยผู้นำชุมชน ผ่านหอ กระจายข่าว
- (3) การชี้แจงวิธีการคัดเลือกราษฎรเข้ารับการฝึกอบรมความรู้ตามโครงการ โดยผู้นำชุมชน/ เจ้าหน้าที่ส่งเสริม
- (4) การถ่ายทอดความรู้โดยผู้เข้ารับการฝึกอบรมแก่เพื่อนบ้านหลังการฝึกอบรม
- (5) การชี้แจงวิธีการจัดเวทีชาวบ้านเพื่อเสวนาเรื่องการจัดทำโครงการ / แผนการจัดการ โดยผู้นำชุมชน / เจ้าหน้าที่ส่งเสริม
- (6) การแนะนำเทคนิควิธีการจัดทำเรือนเพาะชำ/การเพาะชำกล้าไม้ /การคัดเลือกพันธุ์ไม้โดยผู้นำชุมชน/ เจ้าหน้าที่ส่งเสริม
- (7) การแนะนำวิธีการปลูกป่าและบำรุงรักษาดูแลอย่าง ต่อเนื่อง
- (8) การชี้แจงผลการติดตามประเมินผล การดำเนินงานตามโครงการ โดยผู้นำชุมชน/เจ้าหน้าที่ส่งเสริม

ตารางที่ 4.19 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของราษฎร ต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน ด้านการสื่อสาร เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ จำนวนตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการ

	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน				ค่า t
	มากกว่า 4 คน (n = 74)		ไม่เกิน 4 คน (n = 82)		
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
การสื่อสาร เผยแพร่ประชาสัมพันธ์					
1. การประชาสัมพันธ์ การประชุม ชี้แจง โครงการ โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริม	2.41	0.49	2.45	0.50	0.574
2. การใช้สื่อชี้แจง โครงการ โดยผู้นำชุมชน ผ่านหอ กระดาษข่าว	2.32	0.47	2.38	0.54	0.666
3. การชี้แจงวิธีการคัดเลือกราษฎร เข้าร่วมการฝึกอบรมความรู้ ตามโครงการ โดยผู้นำชุมชน / เจ้าหน้าที่ส่งเสริม	2.39	0.50	2.33	0.50	0.789
4. การถ่ายทอดความรู้โดยผู้เข้าร่วมฝึกอบรม แก่เพื่อนบ้าน หลังการฝึกอบรมเสร็จสิ้น	2.27	0.51	2.35	0.53	1.004
5. การชี้แจงวิธีการจัดเวทีชาวบ้าน เพื่อเสวนา เรื่องการจัดทำโครงการ / แผนการจัดการ โดยผู้นำชุมชน / เจ้าหน้าที่ส่งเสริม	2.31	0.47	2.44	0.50	1.659
6. การแนะนำ เทคนิค วิธีการจัดทำเรือนเพาะชำ / การเพาะชำกล้าไม้ / การคัดเลือกพันธุ์ไม้ โดยผู้นำชุมชน / เจ้าหน้าที่ส่งเสริม	2.34	0.65	2.48	0.55	1.438
7. การแนะนำวิธีการปลูกป่าและบำรุงรักษาดูแลอย่าง ต่อเนื่อง โดยผู้นำชุมชน / เจ้าหน้าที่ส่งเสริม	2.47	0.50	2.45	0.55	0.257
8. การชี้แจงผลการติดตามประเมินผล การดำเนินงานตามโครงการ โดยผู้นำชุมชน / เจ้าหน้าที่ส่งเสริม	2.41	0.50	2.37	0.53	0.479

2) **ด้านการบริหารโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน** พบว่าราษฎรที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชนด้านการบริหารโครงการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 2 ประเด็น จากทั้งหมด 7 ประเด็น รายละเอียดแสดงไว้ใน ตารางที่ 4.20 ดังนี้

(1) การวางแผน จำนวนประเด็นย่อยออกเป็น 4 ประเด็น พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ประเด็น คือ การวางแผนการกำหนดชนิดกล้าไม้ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และความต้องการของชุมชน โดยที่ราษฎรที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากกว่า 4 คนมีความคิดเห็นไปในทางที่เห็นด้วยกับการวางแผนการกำหนดชนิดกล้าไม้ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และความต้องการของชุมชนมากกว่าราษฎรที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนไม่เกิน 4 คน ทั้งนี้เนื่องจากราษฎรที่มีสมาชิกในครัวเรือนมาก มีความจำเป็นต้องหารายได้หรืออาหารมาเลี้ยงครอบครัวให้เพียงพอ โดยเฉพาะอาหารธรรมชาติจากป่าชุมชนประเภทผักป่าต่าง ๆ มากกว่าราษฎรที่มีสมาชิกในครัวเรือนน้อย จึงมีความเห็นด้วยอย่างยิ่งที่จะให้มีการวางแผนการปลูกป่าโดยใช้ชนิดกล้าไม้ตามความต้องการของชุมชนและเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เพื่อหวังที่จะให้พื้นที่ป่าชุมชนมีอาหารธรรมชาติประเภทพืชผักที่ปลูกตรงตามความต้องการของราษฎรในชุมชน ส่วนประเด็นที่เหลือได้แก่ การประชุมชาวบ้านเพื่อเสวนาเกี่ยวกับการวางแผนจัดทำโครงการ การเขียนโครงการเป็นหน้าที่คณะกรรมการป่าชุมชนโดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมแนะนำ การวางแผนการปลูกและบำรุงป่าที่เหมาะสมกับฤดูกาลเพาะปลูก พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

(2) การจัดตัวบุคคล จำนวนประเด็นย่อย ออกเป็น 4 ประเด็น พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ประเด็น คือ การกำหนดคุณสมบัติคณะกรรมการป่าชุมชนต้องเป็นผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมด้านป่าไม้ โดยที่ราษฎรที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนไม่เกิน 4 คน มีความคิดเห็นไปในทางที่เห็นด้วย กับการกำหนดคุณสมบัติของคณะกรรมการป่าชุมชนต้องเป็นผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมด้านป่าไม้ มากกว่าราษฎรที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากกว่า 4 คน ทั้งนี้เนื่องจากราษฎรที่มีสมาชิกในครัวเรือนน้อยมีภาระในการหาเลี้ยงครอบครัวน้อยกว่าทำให้มีโอกาสเข้ารับการฝึกอบรมความรู้ศึกษาดูงานเพื่อนำมาพัฒนาชุมชน จึงเห็นความสำคัญในการจัดตั้งกลุ่มองค์กร โดยคุณสมบัติของกรรมการกลุ่มองค์กรควรเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องของกลุ่มที่มีการจัดตั้งขึ้น ส่วนประเด็นที่เหลือได้แก่ การสรรหาคณะกรรมการป่าชุมชนโดยการแต่งตั้งจากผู้นำชุมชน การกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการป่าชุมชน การคัดเลือกผู้เข้ารับการฝึกอบรม ความรู้เกี่ยวกับป่าไม้ต้องเป็นผู้นำชุมชนหรือราษฎรที่สนใจ พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สำหรับประเด็นที่เหลือได้แก่ (1) การจัดรูปองค์กร ในประเด็น การจัดตั้งกลุ่มในรูปแบบคณะกรรมการป่าชุมชน และการแบ่งสายงานเพื่อกำหนดหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ (2) การอำนวยความสะดวกหรือมอบหมายงานในประเด็นประธานคณะกรรมการป่าชุมชน มอบหมายหน้าที่และควบคุมการปฏิบัติงานของกรรมการฝ่ายต่างๆ คณะกรรมการป่าชุมชนธรรมาภิบาลเชิญชวนให้ราษฎรร่วมดำเนินกิจกรรมต่างๆของ โครงการ และการกำหนด และควบคุม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชน (3) การประสานงาน ในประเด็น การประชุมคณะกรรมการป่าชุมชนเพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆตามโครงการ การประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน เพื่อขอรับการสนับสนุนส่งเสริมตามโครงการ และการประสานงานกับชุมชนต่างๆ เพื่อสร้างเครือข่ายป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน (4) การติดตาม ประเมินผล และการรายงานผลการดำเนินงาน ในประเด็น การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริม และการประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อรายงานผลการปฏิบัติงานรวมทั้งปัญหาอุปสรรคและรับฟังข้อเสนอแนะจากรายกรในชุมชน และ(5) การจัดหางบประมาณวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงาน ในประเด็น การจัดตั้งกองทุนป่าชุมชน โดยระดมทุนและรับบริจาคการขอรับการสนับสนุนงบประมาณ จาก อบต. และการขอรับการสนับสนุน วัสดุ อุปกรณ์จากหน่วยงานส่งเสริมภาครัฐหรือเอกชน พบว่าไม่มี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.20 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของราษฎร ต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นที่บ้าน อาหารชุมชน ด้านการบริหารโครงการ จำนวนตาม จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการ

ประเด็นการบริหาร โครงการ	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน			
	มากกว่า 4 คน (n = 74)		ไม่เกิน 4 คน (n = 82)	
	Mean	S.D.	Mean	S.D.
1. การวางแผน				
1.1 การประชุมชาวบ้านเพื่อเสวนาเกี่ยวกับกรวางแผน การจัดทำโครงการ	2.34	0.50	2.43	0.50
1.2 การเขียนโครงการเป็นหน้าที่คณะกรรมการป่าชุมชน โดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมแนะนำ	2.30	0.57	2.41	0.57
1.3 การวางแผนการกำหนดชนิดกล้าไม้ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และความต้องการของชุมชน	2.31	0.52	2.48	0.50
1.4 การวางแผนการปลูกและบำรุงป่าที่เหมาะสมกับฤดูกาลเพาะปลูก	2.43	0.55	2.54	.053
2. การจัดรูปองค์กร				
2.1 การจัดตั้งกลุ่มในรูปแบบคณะกรรมการป่าชุมชน	2.35	0.51	2.43	0.50
2.2 การแบ่งสายงานและกำหนดหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆตามโครงการ	2.31	0.52	2.46	0.53
3. การจัดตัวบุคคล				
3.1 การสรรหาคณะกรรมการป่าชุมชน โดยการแต่งตั้งจากผู้นำชุมชน	2.09	0.65	2.27	0.55
3.2 การกำหนดคณะกรรมการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการป่าชุมชน	2.09	0.67	2.11	0.63
3.3 การคัดเลือกผู้รับการฝึกอบรม ความรู้เกี่ยวกับป่าไม้ ต้องเป็นผู้นำชุมชนหรือราษฎรที่สนใจ	2.24	0.59	2.29	0.51
3.4 คุณสมบัติคณะกรรมการป่าชุมชน ต้องเป็นผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมด้านป่าไม้	2.08	0.74	1.85	0.63

* มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.20 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของราษฎร ต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน ด้านการบริหาร โครงการ จำนวนตาม จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการ (ต่อ)

ประเด็นการบริหาร โครงการ	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน				
	มากกว่า 4 คน (n = 74)		ไม่เกิน 4 คน (n = 82)		ค่า t
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
4. การอำนวยความสะดวกหรือมอบหมายงาน					
4.1 ประธานคณะกรรมการป่าชุมชน มอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบการปฏิบัติงานของกรรมการฝ่ายต่างๆ	2.27	0.56	2.24	0.49	0.316
4.2 คณะกรรมการป่าชุมชน รมรงค์เชิญชวนให้ราษฎรร่วมดำเนินกิจกรรมต่างๆของโครงการ	2.26	0.50	2.34	0.53	1.029
4.3 การกำหนด และควบคุม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชน	2.34	0.53	2.41	0.50	0.934
5. การประสานงาน					
5.1 การประชุมคณะกรรมการป่าชุมชน เพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตามโครงการ	2.34	0.48	2.35	0.51	0.200
5.2 การประสานงาน กับหน่วยงานภาครัฐ หรือเอกชน เพื่อขอรับการสนับสนุน ส่งเสริม ตามโครงการ	2.34	0.48	2.44	0.50	1.295
5.3 การประสานงานกับชุมชนต่างๆ เพื่อสร้างเครือข่ายป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน	2.28	0.48	2.35	0.48	0.904
6. การติดตาม ประเมินผล และการรายงานผลการดำเนินงาน					
6.1 การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานร่วมกับ জনท.ส่งเสริม	2.20	0.50	2.23	0.45	0.382
6.2 การประชุมประชาคมหมู่บ้าน เพื่อรายงานผลการปฏิบัติงานรวมทั้งปัญหา อุปสรรคและรับฟัง ข้อเสนอแนะจากราษฎรในชุมชน	2.23	0.51	2.32	0.52	1.058

ตารางที่ 4.20 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของราษฎร ต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นที่บ้าน อาหารชุมชน ด้านการบริหารโครงการ โครงการ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการ (ต่อ)

	ประเด็นการบริหารโครงการ	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		ค่า t		
		มากกว่า 4 คน (n = 74)	ไม่เกิน 4 คน (n = 82)			
		Mean	S.D.		Mean	S.D.
7. การจัดหางบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงาน						
7.1 การจัดตั้งกองทุนป่าชุมชน โดยระดมทุนและรับบริจาค		2.22	0.71	2.16	0.71	0.507
7.2 การขอรับการสนับสนุน งบประมาณ จาก อบต.		2.51	0.56	2.45	0.57	0.690
7.3 การขอรับการสนับสนุน วัสดุ อุปกรณ์จากหน่วยงานส่งเสริมภาครัฐ หรือเอกชน		2.50	0.53	2.41	0.59	0.950

3) **ด้านการดำเนินกิจกรรม การจัดการป่าชุมชน ตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน** พบว่าราษฎรที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน ด้านการดำเนินกิจกรรม การจัดการป่าชุมชน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกประเด็น ดังรายละเอียดแสดงไว้ใน ตารางที่ 4.21 ดังนี้

(1) การปลูกป่า (ปีเริ่มต้นโครงการ) ในประเด็น การปลูกป่าในช่วงต้นฤดูฝน และในวันสำคัญต่างๆ การปลูกป่าในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม การปลูกเสริมป่าในพื้นที่ที่มีสภาพป่าแต่ไม่สมบูรณ์ การเตรียมพื้นที่ปลูกป่าโดยไถพรวนดิน ขุดหลุมและใช้ปุ๋ยรองก้นหลุม การปลูกโดยใช้กล้าไม้ ที่ราษฎรในชุมชนเพาะชำเอง การปลูกโดยใช้พันธุ์ไม้กินได้ 50 % และไม้อื่นๆอีก 50 % การปลูกกตชะชนิดพันธุ์ไม้แบบเป็นแถวเป็นแนว และการจัดทำแนวกันไฟ

(2) การบำรุง ดูแลรักษา ป่าปลูก (ตั้งแต่ ปีที่2 เป็นต้นไป) ในประเด็นการแผ้วถางวัชพืช การพรวนดินใส่ปุ๋ย การปลูกซ่อมต้นไม้ที่ตาย การจัดทำแนวกันไฟ การจัดเวรยามเฝ้าระวังดูแลรักษาป่าปลูก

(3) การอนุรักษ์ป่า ในประเด็น การจัดทำและซ่อมแนวเขตพื้นที่ป่าชุมชน การจัดเวรยามลาดตระเวน ดูแลรักษาป่า การติดป้ายประกาศ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่า การลงโทษผู้กระทำผิดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่า การประชาสัมพันธ์ปลูกฝังจิตสำนึกแก่ราษฎรในการอนุรักษ์ป่า และการจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกแก่ราษฎรในการอนุรักษ์ป่า

4) **ด้านการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชุมชน** พบว่า ราษฎรที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน ด้านการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชุมชน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกประเด็น ดังรายละเอียดแสดงไว้ใน ตารางที่ 4.22 ได้แก่ การเข้ามาใช้ประโยชน์ในป่าชุมชนของราษฎร โดยไม่จำกัดบุคคลภายนอก หรือภายในชุมชน การใช้ประโยชน์จากไม้กำหนดให้ใช้เฉพาะ ไม้พื้นเศษ ไม้ปลายไม้ ไม้แห้ง และ ไม้ล้มขอนนอนไพรเท่านั้น การกำหนด กฎ ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการเก็บหาของป่าของราษฎร การกำหนดกฎ ระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ป่าชุมชน การเก็บเกี่ยวหญ้าเพื่อเลี้ยงสัตว์ได้โดยไม่จำกัดสถานที่ และเวลา การใช้พื้นที่ป่าชุมชนสร้างแหล่งเก็บกักน้ำสาธารณะ การใช้พื้นที่ป่าชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว การใช้พื้นที่ป่าชุมชนเป็นแหล่งฌาปนกิจศพ และการใช้พื้นที่ป่าชุมชนเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา

ตารางที่ 4.21 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของราษฎร ต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน ด้านการดำเนินกิจกรรมการจัดการป่าชุมชน จำนวน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการ

	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน			
	มากกว่า 4 คน (n = 74)		ไม่เกิน 4 คน (n = 82)	
	Mean	S.D.	Mean	S.D.
ประเด็นการดำเนินงานกิจกรรมการจัดการป่าชุมชน				
1. การปลูกป่า (ปีเริ่มต้นโครงการ)				
1.1 การปลูกป่าในช่วงต้นฤดูฝน และในวันสำคัญต่างๆ	2.62	0.49	2.55	0.55
1.2 ปลูกในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม	2.51	0.58	2.57	0.52
1.3 ปลูกเสริมป่าในพื้นที่ที่มีสภาพป่าแต่ไม่สมบูรณ์	2.39	0.66	2.40	0.63
1.4 การเตรียมพื้นที่ปลูกป่า โดยไปพรวนดิน ขุดหลุม และใช้ปุ๋ยรองกันหลุม	2.18	0.65	2.11	0.61
1.5 ปลูกโดยใช้กล้าไม้ ที่ราษฎรในชุมชนเพาะชำเอง	2.00	0.70	2.06	0.65
1.6 ปลูกโดยใช้พันธุ์ไม้กินได้ 50 % และไม้อื่นๆอีก 50 %	2.31	0.55	2.30	0.51
1.7 ปลูกกละชนิดพันธุ์ไม้ แบบเป็นแถวเป็นแนว	2.31	0.52	2.22	0.57
1.8 การจัดทำแนวกันไฟ	2.54	0.50	2.50	0.55
2. การบำรุง ดูแลรักษา ป่าปลูก (ตั้งแต่ ปีที่2 เป็นต้นไป)				
2.1 การแคว้งวัชพืช	2.16	0.60	2.23	0.57
2.2 การพรวนดินใส่ปุ๋ย	2.07	0.65	2.12	0.60

ตารางที่ 4.21 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของราษฎร ต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน ด้านการดำเนินกิจกรรมการจัดการป่าชุมชน จำนวนตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการ (ต่อ)

ประเด็นการดำเนินงานกิจกรรมการจัดการป่าชุมชน	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน				
	มากกว่า 4 คน (n = 74)		ไม่เกิน 4 คน (n = 82)		ค่า t
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
2.3 การปลูกซ่อมต้นไม้ที่ตาย	2.31	0.57	2.37	0.62	0.575
2.4 การจัดทำแนวกันไฟ	2.47	0.58	2.41	0.61	0.612
2.5 การจัดเวรยามเฝ้าระวังดูแลรักษาป่าปลูก	2.38	0.57	2.28	0.61	1.031
3. การอนุรักษ์ป่า					
3.1 การจัดทำและซ่อมแนวเขตพื้นที่ป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน	2.50	0.53	2.49	0.55	0.141
3.2 การจัดเวร ยาม ลาดตระเวน ดูแลรักษาป่า	2.46	0.58	2.40	0.61	0.600
3.3 การติดป้ายประกาศ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่า	2.59	0.49	2.49	0.53	1.302
3.4 การลงโทษ ผู้กระทำความผิด กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่า	2.53	0.56	2.52	0.53	0.030
3.5 การประชาสัมพันธ์ปลูกฝังจิตสำนึกแก่ราษฎรในการอนุรักษ์ป่า	2.38	0.57	2.50	0.57	1.332
3.6 การจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกแก่ราษฎรในการอนุรักษ์ป่า	2.38	0.57	2.50	0.57	1.332

ตารางที่ 4.22 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของราษฎร ต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นที่บ้าน อาหารชุมชน ด้านการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ การใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชุมชน จำนวนตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการ

	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน				
	มากกว่า 4 คน (n = 74)		ไม่เกิน 4 คน (n = 82)		
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
ประเด็นการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชุมชน					
1. การเข้ามาใช้ประโยชน์ในป่าชุมชนของราษฎร โดยไม่จำกัดบุคคลภายนอก หรือภายในชุมชน	1.70	0.68	1.84	0.75	1.213
2. การใช้ประโยชน์จากไม้ กำหนดให้ใช้เฉพาะไม้พื้น เศษไม้ ปลายไม้ ไม้แห้ง และไม่สัมขนอนไพรเท่านั้น	2.05	0.64	2.16	0.64	1.021
3. การกำหนด กฎ ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการเก็บหาของป่าของราษฎร	2.04	0.75	2.12	0.71	0.697
4. การกำหนดกฎ ระเบียบข้อบังคับ เกี่ยวกับ การเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ป่าชุมชน	2.07	0.71	1.96	0.64	0.967
5. การเก็บเกี่ยวหญ้าเพื่อเลี้ยงสัตว์ได้โดยไม่จำกัดสถานที่ และเวลา	1.88	0.74	1.84	0.73	0.314
6. การใช้พื้นที่ป่าชุมชนสร้างแหล่งเก็บกักน้ำสาธารณะ	2.14	0.73	2.28	0.74	1.233
7. การใช้พื้นที่ป่าชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว	2.38	0.57	2.29	0.66	0.868
8. การใช้พื้นที่ป่าชุมชนเป็นแหล่งอาบฉีดพ	1.54	0.78	1.55	0.79	0.066
9. การใช้พื้นที่ป่าชุมชนเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา	1.82	0.75	1.82	0.76	0.060

4.4.2 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของราษฎร ต่อการดำเนินงานตามโครงการป่า พื้นบ้าน อาหารชุมชน จำแนกตามขนาดพื้นที่ถือครองการเกษตรของครัวเรือนราษฎรที่เข้าร่วม โครงการ

จากการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของราษฎรต่อการดำเนินงาน ตามโครงการ
ป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน โดยจำแนกตามขนาดพื้นที่ถือครองการเกษตรของครัวเรือนของราษฎร
ที่เข้าร่วมโครงการ ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ขนาดพื้นที่ถือครองไม่เกิน 10 ไร่ ขนาดพื้นที่ถือครอง
11-20 ไร่ และขนาดพื้นที่ถือครองมากกว่า 20 ไร่ ปรากฏผลดังนี้

1) ด้านการสื่อสาร เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ พบว่าราษฎรที่มีขนาดพื้นที่ถือครอง
การเกษตรของครัวเรือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการป่าพื้นบ้าน อาหาร
ชุมชน ด้านการสื่อสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในทุก
ประเด็น รายละเอียดแสดงไว้ใน ตารางที่ 4.23 ดังนี้ (1) การประชาสัมพันธ์ การประชุม ชี้แจง
โครงการ โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริม (2) การใช้สื่อชี้แจง โครงการ โดยผู้นำชุมชน ผ่านหอ กระจายข่าว
(3) การชี้แจงวิธีการคัดเลือกราษฎร เข้ารับการฝึกอบรมความรู้ ตามโครงการ โดยผู้นำชุมชน/
เจ้าหน้าที่ส่งเสริม (4) การถ่ายทอดความรู้โดยผู้เข้ารับการฝึกอบรม แก่เพื่อนบ้าน หลังการฝึกอบรม
(5) การชี้แจงวิธีการจัดเวทีชาวบ้าน เพื่อเสวนา เรื่องการจัดทำโครงการ/ แผนการจัดการ โดยผู้นำ
ชุมชน/ เจ้าหน้าที่ส่งเสริม (6) การแนะนำ เทคนิค วิธีการจัดทำเรือนเพาะชำ/ การเพาะชำกล้าไม้ /
การคัดเลือกพันธุ์ไม้โดยผู้นำชุมชน/เจ้าหน้าที่ส่งเสริม (7) การแนะนำวิธีการปลูกป่าและบำรุงรักษา
ดูแลอย่างต่อเนื่องโดยผู้นำชุมชน/เจ้าหน้าที่ส่งเสริม (8) การชี้แจงผลการติดตามประเมินผลการ
ดำเนินงานตามโครงการ โดยผู้นำชุมชน/ เจ้าหน้าที่ส่งเสริม

ตารางที่ 4.23 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของราษฎร ต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน ด้านการสื่อสาร เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ จำแนกตามขนาดพื้นที่ถือครองการเกษตรของครัวเรือน ของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการ

	ขนาดพื้นที่ถือครองการเกษตร				ค่า F		
	ไม่เกิน 10 ไร่ (n = 52)		11 – 20 ไร่ (n = 53)				
	Mean	S.D.	Mean	S.D.			
การสื่อสาร เผยแพร่ประชาสัมพันธ์							
1. การประชาสัมพันธ์ การประชุม ชี้แจง โครงการ โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริม	2.46	0.50	2.45	0.50	2.37	0.49	0.499
2. การใช้สื่อชี้แจง โครงการ โดยผู้นำชุมชน ผ่านหอ กระดาษข่าว	2.33	0.51	2.34	0.52	2.39	0.49	0.238
3. การชี้แจงวิธีการคัดเลือกราษฎร เข้าร่วมการฝึกอบรมความรู้ ตามโครงการ โดยผู้นำชุมชน / เจ้าหน้าที่ส่งเสริม	2.38	0.49	2.40	0.53	2.29	0.46	0.656
4. การถ่ายทอดความรู้ โดยผู้เข้าร่วมการฝึกอบรม แก่เพื่อนบ้าน หลังการฝึกอบรมเสร็จสิ้น	2.27	0.56	2.38	0.49	2.29	0.50	0.625
5. การชี้แจงวิธีการจัดเวทีชาวบ้าน เพื่อเสวนา เรื่องการจัดทำโครงการ / แผนการจัดการ โดยผู้นำชุมชน / เจ้าหน้าที่ส่งเสริม	2.33	0.47	2.38	0.49	2.43	0.50	0.590
6. การแนะนำเทคนิค วิธีการจัดทำเรือนเพาะชำ / การเพาะชำกล้าไม้ / การคัดเลือกพันธุ์ไม้ โดย ผู้นำชุมชน / เจ้าหน้าที่ส่งเสริม	2.31	0.61	2.47	0.58	2.45	0.61	1.159
7. การแนะนำวิธีการปลูกป่าและบำรุงรักษาดูแลอย่าง ต่อเนื่อง โดยผู้นำชุมชน/เจ้าหน้าที่ส่งเสริม	2.38	0.49	2.60	0.49	2.39	0.57	3.022
8. การชี้แจงผลการติดตามประเมินผล การดำเนินงานตามโครงการ โดยผู้นำชุมชน / เจ้าหน้าที่ส่งเสริม	2.40	0.50	2.42	0.50	2.33	0.55	0.381

2) ด้านการบริหารโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน พบว่า ราษฎรที่มีขนาดพื้นที่ถือครองการเกษตรของครัวเรือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน ด้านการบริหารโครงการไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในทุกประเด็น รายละเอียดแสดงไว้ใน ตารางที่ 4.24 ดังนี้

(1) การวางแผน ในประเด็น การประชุมชาวบ้านเพื่อเสวนาเกี่ยวกับการวางแผนจัดทำโครงการ การเขียนโครงการเป็นหน้าที่คณะกรรมการป่าชุมชน โดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมแนะนำการวางแผนการกำหนดชนิดกล้าไม้ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และความต้องการของชุมชน และการวางแผนการปลูกและบำรุงป่าที่เหมาะสมกับฤดูกาลเพาะปลูก

(2) การจัดรูปองค์กร ในประเด็นการจัดตั้งกลุ่มในรูปแบบคณะกรรมการป่าชุมชน และการแบ่งสายงานเพื่อกำหนดหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรมต่างๆตามโครงการ

(3) การจัดตัวบุคคล ในประเด็น การกำหนดคุณสมบัติคณะกรรมการป่าชุมชน ต้องเป็นผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมด้านป่าไม้ การสรรหาคณะกรรมการป่าชุมชนโดยการแต่งตั้งจากผู้นำชุมชน การกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการป่าชุมชน การคัดเลือกผู้เข้ารับการฝึกอบรม ความรู้เกี่ยวกับป่าไม้ต้องเป็นผู้นำชุมชนหรือราษฎรที่สนใจ

(4) การอำนวยความสะดวกหรือมอบหมายงาน ในประเด็น ประธานคณะกรรมการป่าชุมชนมอบหมายหน้าที่และควบคุมการปฏิบัติงานของกรรมการฝ่ายต่างๆ คณะกรรมการป่าชุมชน รมรงค์เชิญชวนให้ราษฎรร่วมดำเนินกิจกรรมต่างๆของโครงการ และการกำหนด และควบคุม กฎระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชน

(5) การประสานงาน ในประเด็น การประชุมคณะกรรมการป่าชุมชนเพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ การประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนเพื่อขอรับการสนับสนุนส่งเสริมตามโครงการ และการประสานงานกับชุมชนต่างๆ เพื่อสร้างเครือข่ายป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน

(6) การติดตาม ประเมินผล และการรายงานผลการดำเนินงาน ในประเด็น การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริม และการประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อรายงานผลการปฏิบัติงานรวมทั้งปัญหาอุปสรรคและรับฟังข้อเสนอแนะจากราษฎรในชุมชน

(7) การจัดหางบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงาน ในประเด็น การจัดตั้งกองทุนป่าชุมชนโดยระดมทุนและรับบริจาค การขอรับการสนับสนุนงบประมาณ จาก อบต. และการขอรับการสนับสนุน วัสดุ อุปกรณ์จากหน่วยงานส่งเสริมภาครัฐหรือเอกชน

ตารางที่ 4.24 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของราษฎร ต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน ด้านการบริหารโครงการ จำแนกตามขนาดพื้นที่ถือครองการเกษตรของครัวเรือน ของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการ

ประเด็นการบริหารโครงการ	ขนาดพื้นที่ถือครองการเกษตร						ค่า F
	ไม่เกิน 10 ไร่ (n = 52)		11 – 20 ไร่ (n = 53)		มากกว่า 20 ไร่ (n = 51)		
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
1. การวางแผน							
1.1 การประชุมชาวบ้านเพื่อสอบถามเกี่ยวกับการวางแผน การจัดทำโครงการ	2.35	0.52	2.43	0.50	2.37	0.49	0.422
1.2 การเขียนโครงการเป็นหน้าที่คณะกรรมการป่าชุมชน โดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมแนะนำ	2.33	0.58	2.40	0.53	2.35	0.59	0.198
1.3 การวางแผนการกำหนดชนิดกล้าไม้ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และความต้องการของชุมชน	2.40	0.53	2.40	0.53	2.39	0.49	0.007
1.4 การวางแผนการปลูกและบำรุงป่าที่เหมาะสมกับฤดูกาลเพาะปลูก	2.54	0.54	2.38	0.56	2.55	0.50	1.688
2. การจัดรูปองค์กร							
2.1 การจัดตั้งกลุ่มในรูปแบบคณะกรรมการป่าชุมชน	2.29	0.50	2.45	0.50	2.43	0.50	1.662
2.2 การแบ่งสายงานและกำหนดหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามโครงการ	2.31	0.51	2.49	0.54	2.37	0.53	1.636

ตารางที่ 4.24 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของราษฎร ต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน ด้านการบริหารโครงการ จำนวนตามขนาดพื้นที่ถือครองการเกษตรของครัวเรือน ของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการ (ต่อ)

ประเด็นการบริหารโครงการ	ขนาดพื้นที่ถือครองการเกษตร				ค่า F		
	ไม่เกิน 10 ไร่ (n = 52)		มากกว่า 20 ไร่ (n = 51)				
	Mean	S.D.	Mean	S.D.			
3. การจัดตัวบุคคล							
3.1 การสรรหาคณะกรรมการป่าชุมชน โดยการแต่งตั้งจากผู้นำชุมชน	2.04	0.56	2.28	0.63	2.24	0.59	2.493
3.2 การกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการป่าชุมชน	1.98	0.54	2.25	0.68	2.08	0.69	2.303
3.3 การคัดเลือกผู้รับการฝึกอบรม ความรู้เกี่ยวกับป่าไม้ ต้องเป็นผู้นำชุมชนหรือราษฎรที่สนใจ	2.31	0.58	2.34	0.52	2.16	0.54	1.646
3.4 คุณสมบัติคณะกรรมการป่าชุมชน ต้องเป็นผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมด้านป่าไม้	2.02	0.64	1.91	0.77	1.96	0.66	0.353
4. การอำนวยความสะดวกหรือมอบหมายงาน							
4.1 ประธานคณะกรรมการป่าชุมชน มอบหมายหน้าที่และความคุมการปฏิบัติงานของกรรมการฝ่ายต่างๆ	2.17	0.55	2.23	0.50	2.37	0.49	2.064
4.2 คณะกรรมการป่าชุมชน รณรงค์เชิญชวนให้ราษฎรร่วมดำเนินกิจกรรมต่างๆของโครงการ	2.31	0.51	2.25	0.55	2.35	0.48	0.575
4.3 การกำหนด และควบคุม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชน	2.31	0.54	2.49	0.51	2.33	0.48	1.988

ตารางที่ 4.24 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของราษฎร ต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน ด้านการบริหารโครงการ จำแนกตามขนาดพื้นที่ถือครองการเกษตรของครัวเรือน ของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการ (ต่อ)

ประเด็นการบริหารโครงการ	ขนาดพื้นที่ถือครองการเกษตร						ค่า F
	ไม่เกิน 10 ไร่ (n = 52)		11 – 20 ไร่ (n = 53)		มากกว่า 20 ไร่ (n = 51)		
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
5. การประสานงาน							
5.1 การประชุมคณะกรรมการป่าชุมชน เพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตามโครงการ	2.27	0.45	2.32	0.51	2.45	0.50	1.896
5.2 การประสานงาน กับหน่วยงานภาครัฐ หรือเอกชน เพื่อรับการสนับสนุน ส่งเสริม ตามโครงการ	2.33	0.47	2.34	0.48	2.51 ^a	0.50	2.276
5.3 การประสานงานกับชุมชนต่างๆ เพื่อสร้างเครือข่ายป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน	2.29	0.46	2.28	0.49	2.39	0.49	0.838
6. การติดตาม ประเมินผล และการรายงานผลการดำเนินงาน							
6.1 การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานร่วมกับ จนท.ส่งเสริม	2.17	0.43	2.25	0.52	2.24	0.47	0.355
6.2 การประชุมประชาคมหมู่บ้าน เพื่อรายงานผลการปฏิบัติงานรวมทั้งปัญหา อุปสรรคและรับฟัง ข้อเสนอแนะจากราษฎรในชุมชน	2.31	0.51	2.32	0.55	2.20	0.49	0.911
7. การจัดทำงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงาน							
7.1 การจัดตั้งกองทุนป่าชุมชน โดยระดมทุนและรับบริจาค	2.15	0.70	2.08	0.65	2.33	0.77	1.825
7.2 การขอรับการสนับสนุน งบประมาณ จาก อบต.	2.52	0.54	2.40	0.57	2.53	0.58	0.912
7.3 การขอรับการสนับสนุน วัสดุ อุปกรณ์จากหน่วยงานส่งเสริมภาครัฐ หรือเอกชน	2.46	0.54	2.36	0.59	2.55	0.54	1.517

3) ด้านการดำเนินงานกิจกรรม การจัดการป่าชุมชน ตามโครงการฟื้นฟูบ้าน อาหารชุมชน พบว่าราษฎรที่มีขนาดพื้นที่ถือครองการเกษตรของครัวเรือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าฟื้นฟูบ้าน อาหารชุมชน ด้านการดำเนินงานกิจกรรม การจัดการป่าชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 1 ประเด็น จากทั้งหมด 3 ประเด็น คือ การอนุรักษ์ป่า ซึ่งได้จำแนกประเด็นย่อย ออกเป็น 6 ประเด็น พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จำนวน 2 ประเด็น รายละเอียดแสดงไว้ใน ตารางที่ 4.25 ดังนี้

(1) การจัดเวรยาม ลาดตระเวนดูแลรักษาป่า เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มด้วยวิธี Scheffe' test พบว่ากลุ่มราษฎรที่มีพื้นที่ถือครองมากกว่า 20 ไร่ มีความคิดเห็นในประเด็น การจัดเวรยาม ลาดตระเวนดูแลรักษาป่า แตกต่างกับกลุ่มราษฎรที่มีพื้นที่ถือครองไม่เกิน 10 ไร่ และ 11 - 20 ไร่ แต่ทั้งสองกลุ่มหลัง มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน กล่าวคือกลุ่มราษฎรที่มีพื้นที่ถือครองมากกว่า 20 ไร่ มีความคิดเห็นไปในทางที่เห็นด้วยเกี่ยวกับการจัดเวรยาม ลาดตระเวน ดูแลรักษาป่ามากกว่า กลุ่มราษฎรที่มีพื้นที่ถือครองไม่เกิน 10 ไร่ และ 11 - 20 ไร่ เนื่องจาก ราษฎรที่มีพื้นที่ถือครองการเกษตรมากกว่า มีความสามารถในการผลิตพืชผลการเกษตรเพื่อจำหน่ายอาจทำให้มีรายได้เพียงพอต่อการใช้จ่ายของครัวเรือน และมีพื้นฐานทางเศรษฐกิจดีกว่า ทำให้มีความพร้อมในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมลาดตระเวนดูแลรักษาป่า จึงมีความเห็นไปในทางที่เห็นด้วยในประเด็นนี้มากกว่า และอีกเหตุผลหนึ่งราษฎรที่มีพื้นที่ถือครองการเกษตรน้อยกว่า อาจมีสมาชิกในครัวเรือนต้องอพยพถิ่นหรือเคลื่อนย้ายแรงงานเพื่อเสริมสร้างรายได้ในครอบครัว ทำให้มีข้อจำกัดในเรื่องของจำนวนแรงงานในครัวเรือนและเวลาเพื่อร่วมดำเนินงานกิจกรรมนี้ จึงมีความคิดเห็นในประเด็นนี้น้อยกว่า

(2) การประชาสัมพันธ์ปลูกฝังจิตสำนึกแก่ราษฎร ในการอนุรักษ์ป่า เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มด้วยวิธี Scheffe' test พบว่ากลุ่มราษฎรที่มีพื้นที่ถือครองมากกว่า 20 ไร่ มีความคิดเห็น ในประเด็นการประชาสัมพันธ์ปลูกฝังจิตสำนึกแก่ราษฎรในการอนุรักษ์ป่า แตกต่างจากกลุ่มราษฎรที่มีพื้นที่ถือครองไม่เกิน 10 ไร่ แต่กลุ่มราษฎรทั้งสองกลุ่มดังกล่าวมีความคิดเห็นไม่แตกต่างจากกลุ่มราษฎรที่มีพื้นที่ถือครอง 11 - 20 ไร่ กล่าวคือ กลุ่มราษฎรที่มีพื้นที่ถือครองมากกว่า 20 ไร่ มีความคิดเห็นไปในทางที่เห็นด้วยเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ปลูกฝังจิตสำนึกแก่ราษฎรในการอนุรักษ์ป่า มากกว่ากลุ่มราษฎรที่มีพื้นที่ถือครองไม่เกิน 10 ไร่ แต่กลุ่มราษฎรทั้งสองกลุ่มดังกล่าวมีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างจากกลุ่มราษฎรที่มีพื้นที่ถือครอง 11 - 20 ไร่ เนื่องจากราษฎรที่มีพื้นที่ถือครองมาก มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจดีกว่า ทำให้มีความพร้อมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนบ้าน และมีโอกาสในการหาประสบการณ์ในการจัดการป่าชุมชน เช่น การฝึกอบรม และการเข้าร่วมประชุมมากกว่า ทำให้เห็นความสำคัญในการอนุรักษ์ป่า

ร่วมกันในชุมชน จึงมีความคิดเห็นไปในทางที่เห็นด้วยในประเด็นนี้มากกว่า ส่วนประเด็น การจัดทำและซ่อมแนวเขตพื้นที่ป่าชุมชน การตัดป่าประกาศกฎระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่า การลงโทษ ผู้กระทำผิด กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่า และการจัดกิจกรรม เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกแก่ราษฎรในการอนุรักษ์ป่า พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สำหรับประเด็นที่เหลืองพบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่

(1) การปลูกป่า (ปีเริ่มต้นโครงการ) ในประเด็นการปลูกป่าในช่วงต้นฤดูฝน และในวันสำคัญต่างๆ การปลูกในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม การปลูกเสริมป่าในพื้นที่ที่มีสภาพป่าแต่ไม่สมบูรณ์ การเตรียมพื้นที่ปลูกป่าโดยไถพรวนดินขุดหลุมและใช้ปุ๋ยรองกันหลุม การปลูกโดยใช้กล้าไม้ ที่ราษฎรในชุมชนเพาะชำเอง การปลูกโดยใช้พันธุ์ไม้กินได้ 50 % และไม้อื่นๆอีก 50 % การปลูกลักษณะชนิดพันธุ์ไม้แบบเป็นแถวเป็นแนว และการจัดทำแนวกันไฟ

(2) การบำรุง ดูแลรักษา ป่าปลูก (ตั้งแต่ ปีที่2 เป็นต้นไป) ในประเด็น การแผ้วถางวัชพืช การพรวนดินใส่ปุ๋ย การปลูกซ่อมต้นไม้ที่ตาย การจัดทำแนวกันไฟ และการจัดเวรยามเฝ้าระวังดูแลรักษาป่าปลูก

ตารางที่ 4.25 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของราษฎร ต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน ด้านการดำเนินงานกิจกรรมการจัดการป่าชุมชน จำแนกตามขนาดพื้นที่ถือครองการเกษตรของครัวเรือน ของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการ

	ขนาดพื้นที่ถือครองการเกษตร						ค่า F
	ไม่เกิน 10 ไร่		11-20 ไร่		มากกว่า 20 ไร่		
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
ประเด็นการดำเนินงานกิจกรรมการจัดการป่าชุมชน							
1. การปลูกป่า (ปริมัตถ์โครงการ)							
1.1 การปลูกป่าในช่วงต้นฤดูฝน และในวันสำคัญต่างๆ	2.63	0.49	2.47	0.50	2.65	0.56	1.878
1.2 ปลูกในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม	2.50	0.58	2.45	0.57	2.69	0.47	2.668
1.3 ปลูกเสริมป่าในพื้นที่ที่มีสภาพป่าแต่ไม่สมบูรณ์	2.23	0.73	2.43	0.57	2.53	0.58	3.016
1.4 การเตรียมพื้นที่ปลูกป่า โดยไถพรวนดิน ขุดหลุม และใช้ปุ๋ยรองก้นหลุม	2.10	0.66	2.21	0.57	2.12	0.65	0.464
1.5 ปลูกโดยใช้กล้าไม้ ที่ราษฎรในชุมชนเพาะชำเอง	1.94	0.75	2.09	0.60	2.06	0.68	0.721
1.6 ปลูกโดยใช้พันธุ์ไม้กินได้ 50 % และไม้อื่นอีก 50 %	2.23	0.55	2.38	0.51	2.31	0.51	1.016
1.7 ปลูกคละชนิดพันธุ์ไม้ แบบเป็นแถวเป็นแนว	2.17	0.51	2.32	0.51	2.29	0.61	1.085
1.8 การจัดทำแนวกันไฟ	2.58	0.50	2.47	0.50	2.51	0.58	0.533
2. การบำรุง ดูแลรักษา ป่าปลูก (ตั้งแต่ปีที่ 2 เป็นต้นไป)							
2.1 การแฉ้วถางวัชพืช	2.08	0.65	2.26	0.45	2.25	0.63	1.716
2.2 การพรวนดินใส่ปุ๋ย	2.02	0.73	2.08	0.47	2.20	0.63	1.094

ตารางที่ 4.25 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของราษฎร ต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน ด้านการดำเนินกิจกรรมการจัดการป่าชุมชน จำแนกตามขนาดพื้นที่ถือครองการเกษตรของครัวเรือน ของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการ (ต่อ)

	ขนาดพื้นที่ถือครองการเกษตร						ค่า F
	ไม่เกิน 10 ไร่		11 – 20 ไร่		มากกว่า 20 ไร่		
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
	(n = 52)		(n = 53)		(n = 51)		
ประเด็นการดำเนินกิจกรรมการป่าชุมชน							
2.3 การปลูกซ่อมต้นไม้ที่ตาย	2.25	0.62	2.36	0.59	2.41	0.57	0.989
2.4 การจัดทำแนวกันไฟ	2.44	0.64	2.42	0.57	2.47	0.58	0.113
2.5 การจัดเวรยามเฝ้าระวังดูแลรักษาป่าปลูก	2.29	0.61	2.30	0.54	2.39	0.63	0.463
3. การอนุรักษ์ป่า							
3.1 การจัดทำและซ่อมแนวเขตพื้นที่ป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน	2.54	0.50	2.38	0.56	2.57	0.54	1.931
3.2 การจัดเวร ยาม ลาดตระเวน ดูแลรักษาป่า	2.37 ^b	0.60	2.30 ^b	0.64	2.63 ^a	0.49	4.599*
3.3 การติดป้ายประกาศ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่า	2.46	0.50	2.49	0.54	2.67	0.48	2.455
3.4 การตั้งโทษ ผู้กระทำความผิด กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่า	2.48	0.51	2.47	0.61	2.63	0.49	1.366
3.5 การประชาสัมพันธ์ปลูกฝังจิตสำนึกแก่ราษฎร ในการอนุรักษ์ป่า	2.29 ^b	0.54	2.45 ^{ab}	0.61	2.59 ^b	0.54	3.690*
3.6 การจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกแก่ราษฎร ในการอนุรักษ์ป่า	2.33	0.51	2.42	0.63	2.59	0.54	2.857

* มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ค่าเฉลี่ยที่ตามด้วยอักษรภาษาอังกฤษตัวเดียวกันซึ่งอยู่ในแนวเดียวกัน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4) ด้านการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชุมชน พบว่า ราษฎรที่มีขนาดพื้นที่ถือครองการเกษตรของครัวเรือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อกาดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน ด้านการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 3 ประเด็น จากทั้งหมด 9 ประเด็น รายละเอียดแสดงไว้ใน ตารางที่ 4.26 ดังนี้

(1) การใช้พื้นที่ป่าชุมชนสร้างแหล่งเก็บกักน้ำสาธารณะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มด้วยวิธี Scheffe' test พบว่ากลุ่มราษฎรที่มีพื้นที่ถือครอง ระหว่าง 11 – 20 ไร่ และกลุ่มราษฎรที่มีพื้นที่ถือครองมากกว่า 20 ไร่ มีความคิดเห็นในประเด็นการใช้พื้นที่ป่าชุมชนสร้างแหล่งเก็บกักน้ำสาธารณะไม่แตกต่างกัน แต่จะมีความคิดเห็นแตกต่างจากกลุ่มราษฎรที่มีพื้นที่ถือครองไม่เกิน 10 ไร่ กล่าวคือ กลุ่มราษฎรที่มีพื้นที่ถือครองระหว่าง 11 – 20 ไร่ และกลุ่มราษฎรที่มีพื้นที่ถือครองมากกว่า 20 ไร่ มีความคิดเห็น ไปในทางที่เห็นด้วย เกี่ยวกับการใช้พื้นที่ป่าชุมชนสร้างแหล่งเก็บกักน้ำสาธารณะมากกว่ากลุ่มราษฎรที่มีพื้นที่ถือครองไม่เกิน 10 ไร่ เนื่องจากราษฎรที่มีพื้นที่ถือครองการเกษตรมาก มีประสบการณ์ในการสร้างแหล่งเก็บกักน้ำในพื้นที่การเกษตรของครัวเรือนมากกว่า ราษฎรที่มีพื้นที่ถือครองการเกษตรน้อย ซึ่งมีพื้นที่การเกษตรจำกัดในการสร้างแหล่งเก็บกักน้ำ จึงทำให้ราษฎรที่มีพื้นที่ถือครองการเกษตรมาก ตระหนักถึงความสำคัญในการสร้างแหล่งเก็บกักน้ำเพื่อสร้างความชุ่มชื้นและเอื้อประโยชน์ต่อพืช และสัตว์ ในพื้นที่ป่าชุมชน เป็นการเพิ่มผลผลิตจากป่าอีกทางหนึ่ง

(2) การใช้พื้นที่ป่าชุมชนเป็นแหล่งฌาปนกิจศพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .001 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มด้วยวิธี Scheffe' test พบว่ากลุ่มราษฎรที่มีพื้นที่ถือครองไม่เกิน 10 ไร่ มีความคิดเห็นในประเด็นการใช้พื้นที่ป่าชุมชนเป็นแหล่งฌาปนกิจศพ แตกต่างกับกลุ่มราษฎรที่มีพื้นที่ถือครองมากกว่า 20 ไร่ แต่กลุ่มราษฎรที่มีพื้นที่ถือครองระหว่าง 11 - 20 ไร่ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกับกลุ่มราษฎรที่มีพื้นที่ถือครองไม่เกิน 10 ไร่ และกลุ่มราษฎรที่มีพื้นที่ถือครองมากกว่า 20 ไร่ กล่าวคือ กลุ่มราษฎรที่มีพื้นที่ถือครองไม่เกิน 10 ไร่ มีความคิดเห็นไปในทางที่เห็นด้วยเกี่ยวกับการใช้พื้นที่ป่าชุมชนเป็นแหล่งฌาปนกิจศพ น้อยกว่ากลุ่มราษฎรที่มีพื้นที่ถือครอง มากกว่า 20 ไร่ แต่กลุ่มราษฎรที่มีพื้นที่ถือครอง ระหว่าง 11 - 20 ไร่ มีความคิดเห็นในประเด็นนี้เท่ากันกับทั้งกลุ่มราษฎรที่มีพื้นที่ถือครองไม่เกิน 10 ไร่ และกลุ่มราษฎรที่มีพื้นที่ถือครองมากกว่า 20 ไร่ เนื่องจาก ราษฎรที่มีพื้นที่ถือครองการเกษตรน้อย ซึ่งมีพื้นฐานทางเศรษฐกิจไม่ค่อยดี ต้องเข้าไปเก็บหาของป่าประเภทอาหารในป่าชุมชนบ่อยครั้ง กว่าราษฎรที่มีพื้นที่ถือครองการเกษตรมาก หากมีการใช้พื้นที่ป่าชุมชนเป็นแหล่งฌาปนกิจศพจะ

ทำให้การเก็บหาของป่าทำได้ไม่สะดวก เนื่องจากความเชื่อเรื่องผี จึงมีความเห็นด้วยในประเด็นนี้ น้อยกว่า

(3) การใช้พื้นที่ป่าชุมชนเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .001 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มด้วยวิธี Scheffe' test พบว่า กลุ่มราษฎรที่มีพื้นที่ถือครองไม่เกิน 10 ไร่ มีความคิดเห็นในประเด็น การใช้พื้นที่ป่าชุมชนเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ไม่แตกต่างกับกลุ่มราษฎรที่มีพื้นที่ถือครองระหว่าง 11 - 20 ไร่ แต่จะมีความคิดเห็นแตกต่างกับกลุ่มราษฎรที่มีพื้นที่ถือครองมากกว่า 20 ไร่ กล่าวคือ กลุ่มราษฎรที่มีพื้นที่ถือครองไม่เกิน 10 ไร่ และกลุ่มราษฎรที่มีพื้นที่ถือครองระหว่าง 11 - 20 ไร่ มีความคิดเห็นไปในทางที่เห็นด้วย เกี่ยวกับการใช้พื้นที่ป่าชุมชนเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา น้อยกว่ากลุ่มราษฎรที่มีพื้นที่ถือครองมากกว่า 20 ไร่ เนื่องจากราษฎรที่มีพื้นที่ถือครองการเกษตรน้อย ต้องอาศัยการฟุ้งฟิงป่าเข้าไปเก็บหาอาหารจากป่าเป็นประจำ หากใช้พื้นที่ป่าชุมชนเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เช่น เป็นสถานที่ตั้งสำนักสงฆ์ การประกอบพิธีกรรมบวชป่าจะเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการเข้าไปใช้ประโยชน์ในการเก็บหาอาหาร จึงมีความคิดเห็นไปในทางที่ไม่เห็นด้วยในประเด็นนี้ มากกว่า

สำหรับประเด็น การเข้ามาใช้ประโยชน์ในป่าชุมชนของราษฎรโดยไม่จำกัดบุคคลภายนอกหรือภายในชุมชน การใช้ประโยชน์จากไม้ กำหนดให้ใช้เฉพาะไม้พืเศษไม้ปลายไม้ ไม้แห้ง และไม้ล้มขอนนอนไพรเท่านั้น การกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการเก็บหาของป่าของราษฎร การกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ป่าชุมชน การเก็บเกี่ยวหญ้าเพื่อเลี้ยงสัตว์ได้โดยไม่จำกัดสถานที่และเวลา และการใช้พื้นที่ป่าชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.26 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของราษฎร ต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน ด้านการกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับ การใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชุมชน จำนวนตามขนาดพื้นที่ถือครองการเกษตรของครัวเรือน ของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการ

ประเด็นการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับการใช้ประโยชน์ป่าชุมชน	ขนาดพื้นที่ถือครองการเกษตร						ค่า F
	ไม่เกิน 10 ไร่ (n = 52)		11 - 20 ไร่ (n = 53)		มากกว่า 20 ไร่ (n = 51)		
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
1. การเข้ามาใช้ประโยชน์ป่าชุมชนของราษฎร โดยไม่จำกัดบุคคล ภายนอก หรือภายในชุมชน	1.73	0.63	1.87	0.74	1.73	0.78	0.667
2. การใช้ประโยชน์จากไม้ กำหนดให้ใช้เฉพาะไม้พื้น เศษไม้ ปลายไม้ ไม้แห้ง และไม้ล้ม นอนจนไพรเท่านั้น	2.12	0.58	2.09	0.63	2.12	0.71	0.021
3. การกำหนด กฎ ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการเก็บหาของป่าของราษฎร	1.96	0.79	2.19	0.62	2.10	0.76	1.302
4. การกำหนดกฎ ระเบียบข้อบังคับ เกี่ยวกับ การเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ป่าชุมชน	1.96	0.66	2.08	0.58	2.00	0.77	0.388
5. การเก็บเกี่ยวหญ้าเพื่อเลี้ยงสัตว์ได้โดยไม่จำกัดสถานที่ และเวลา	1.71	0.67	2.02	0.69	1.84	0.81	2.377
6. การใช้พื้นที่ป่าชุมชนสร้างแหล่งเก็บกักน้ำสาธารณะ	2.00 ^b	0.77	2.32 ^a	0.64	2.31 ^a	0.76	3.317*
7. การใช้พื้นที่ป่าชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว	2.23	0.58	2.28	0.60	2.49	0.64	2.611
8. การใช้พื้นที่ป่าชุมชนเป็นแหล่งฌาปนกิจศพ	1.27 ^b	0.56	1.55 ^{ab}	0.72	1.82 ^a	0.93	6.975***
9. การใช้พื้นที่ป่าชุมชนเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา	1.56 ^b	0.64	1.79 ^b	0.69	2.12 ^a	0.82	7.897***

*** มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

* มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ค่าเฉลี่ยที่ตามด้วยอักษรภาษาอังกฤษตัวเดียวกันซึ่งอยู่ในแนวเดียวกันไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4.4.3 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของราษฎร ต่อการดำเนินงานตามโครงการป่า

พื้นที่บ้าน อาหารชุมชน จำแนกตามรายได้ครัวเรือนต่อปีของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการ ปรากฏดังนี้ จากการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของราษฎรต่อการดำเนินงาน ตามโครงการ ป่า พื้นที่บ้าน อาหารชุมชน โดยจำแนกตามรายได้ครัวเรือนต่อปีของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการ ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ไม่เกิน 40,000 บาท 40,001–100,000 บาท และมากกว่า 100,000 บาท ปรากฏผลดังนี้

1) ด้านการสื่อสาร เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ พบว่าราษฎรที่มีรายได้ครัวเรือนต่อปีแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตาม โครงการป่าพื้นที่บ้าน อาหารชุมชน ด้านการสื่อสาร เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกประเด็น ดังรายละเอียดแสดงไว้ใน ตารางที่ 4.27 ดังนี้ (1) การประชาสัมพันธ์ การประชุม ชี้แจงโครงการ โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริม (2) การใช้สื่อชี้แจงโครงการโดยผู้นำชุมชนผ่านหอกระจายข่าว (3) การชี้แจงวิธีการคัดเลือกราษฎร เข้ารับการฝึกอบรมความรู้ตามโครงการโดยผู้นำชุมชน/ เจ้าหน้าที่ส่งเสริม (4) การถ่ายทอดความรู้ โดยผู้เข้ารับการฝึกอบรม แก่เพื่อนบ้าน หลังการฝึกอบรม (5) การชี้แจงวิธีการจัดเวทีชาวบ้าน เพื่อ เสวนา เรื่องการจัดทำโครงการ/ แผนการจัดการ โดยผู้นำชุมชน/ เจ้าหน้าที่ส่งเสริม (6) การแนะนำ เทคนิค วิธีการจัดทำเรือนเพาะชำ/การเพาะชำกล้าไม้/การคัดเลือกพันธุ์ไม้ โดยผู้นำชุมชน/ เจ้าหน้าที่ ส่งเสริม (7) การแนะนำวิธีการปลูกป่าและบำรุงรักษาดูแลอย่าง ต่อเนื่อง โดยผู้นำชุมชน/ เจ้าหน้าที่ ส่งเสริม (8) การชี้แจงผลการติดตามประเมินผล การดำเนินงานตามโครงการ โดยผู้นำชุมชน/ เจ้าหน้าที่ส่งเสริม

2) ด้านการบริหารโครงการป่าพื้นที่บ้าน อาหารชุมชน พบว่าราษฎรที่มีรายได้ ครัวเรือนต่อปีแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นที่บ้าน อาหารชุมชน ด้านการบริหารโครงการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 2 ประเด็น จากทั้งหมด 7 ประเด็น รายละเอียดแสดงไว้ใน ตารางที่ 4.28 ดังนี้

(1) การวางแผน ซึ่งได้จำแนกประเด็นย่อย ออกเป็น 3 ประเด็น พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ประเด็น คือการวางแผนการกำหนดชนิดกล้า ไม้ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และความต้องการของชุมชน เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ระหว่างกลุ่มด้วยวิธี Scheffe' test พบว่ากลุ่มราษฎรที่มีรายได้ไม่เกิน 40,000 บาท มีความคิดเห็น ในประเด็นการวางแผนการกำหนดชนิดกล้าไม้ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และความต้องการ ของ ชุมชน แตกต่างจากกลุ่มราษฎรที่มีรายได้ มากกว่า 100,000 บาท แต่กลุ่มราษฎรที่มีรายได้ระหว่าง 40,000 - 100,000 บาท มีความคิดเห็นไม่แตกต่างจากทั้งกลุ่มราษฎรที่มีรายได้ไม่เกิน 40,000 บาท และ กลุ่มราษฎรที่มีรายได้ มากกว่า 100,000 บาท กล่าวคือ ราษฎรที่มีรายได้ ไม่เกิน 40,000 บาท

มีความคิดเห็น ไปในทางที่เห็นด้วย เกี่ยวกับการวางแผนการกำหนดชนิดกล้าไม้ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และความต้องการของชุมชน มากกว่ากลุ่มราษฎรที่มีรายได้มากกว่า 100,000 บาท แต่กลุ่มราษฎรที่มีรายได้ระหว่าง 40,000 - 100,000 บาท มีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันกับทั้งกลุ่มราษฎรที่มีรายได้ไม่เกิน 40,000 บาท และกลุ่มราษฎรที่มีรายได้ มากกว่า 100,000 บาท เนื่องจาก ราษฎรที่มีรายได้น้อย มีสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจไม่ค่อยดี ต้องอาศัยการพึ่งพิงป่าในการเก็บหาอาหาร เพื่อลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน มากกว่าราษฎรที่มีรายได้มาก และมีพื้นฐานทางเศรษฐกิจดี จึงมีความหวังให้พื้นที่ป่าชุมชนเพิ่มปริมาณอาหาร โดยการปลูกป่าที่ต้องใช้ชนิดกล้าไม้หรือพันธุ์ไม้ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และความต้องการของชุมชนมากกว่า ส่วนประเด็นที่เหลือได้แก่ การประชุมชาวบ้านเพื่อเสวนาเกี่ยวกับการวางแผนการจัดทำโครงการ การเขียนโครงการเป็นหน้าที่คณะกรรมการป่าชุมชนโดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมแนะนำ และการวางแผนการปลูกและบำรุงป่าที่เหมาะสมกับฤดูกาลเพาะปลูก พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

(2) การจัดหางบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงาน ซึ่งได้จำแนกประเด็นย่อย ออกเป็น 3 ประเด็น พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 จำนวน 1 ประเด็น คือ การขอรับการสนับสนุน วัสดุ อุปกรณ์จากหน่วยงานส่งเสริมภาครัฐ /เอกชน เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มด้วยวิธี Scheffe' test พบว่ากลุ่มราษฎรที่มีรายได้ระหว่าง 40,000 - 100,000 บาท และกลุ่มราษฎรที่มีรายได้มากกว่า 100,000 บาท มีความคิดเห็นในประเด็น การขอรับการสนับสนุน วัสดุ อุปกรณ์จากหน่วยงานส่งเสริมภาครัฐ/เอกชน ไม่แตกต่างกัน แต่จะมีความคิดเห็นแตกต่าง จากกลุ่มราษฎรที่มีรายได้ไม่เกิน 40,000 บาท กล่าวคือ กลุ่มราษฎรที่มีรายได้ระหว่าง 40,000 - 100,000 บาท และกลุ่มราษฎรที่มีรายได้มากกว่า 100,000 บาท มีระดับความคิดเห็นในประเด็น การขอรับการสนับสนุน วัสดุ อุปกรณ์จากหน่วยงานส่งเสริมภาครัฐ/เอกชนเท่ากัน แต่ทั้งสองกลุ่มจะมีระดับความคิดเห็น ในประเด็นดังกล่าว มากกว่ากลุ่มราษฎรที่มีรายได้ไม่เกิน 40,000 บาท เนื่องจากราษฎรที่มีรายได้มากกว่าสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจดีมีโอกาสในการเข้าร่วมดำเนินงานตามโครงการมากกว่า จึงตระหนักและเห็นความสำคัญ ในการดำเนินกิจกรรมการจัดการป่าชุมชนที่ต้องใช้วัสดุ อุปกรณ์ เช่น ป้ายประชาสัมพันธ์ หลักเขต หรือรั้วลวดหนามแสดงแนวเขตป่าชุมชน และพาหนะในการลาดตระเวนดูแลรักษาป่าเป็นต้น ส่วนประเด็นที่เหลือ ได้แก่การจัดตั้งกองทุนป่าชุมชนโดยระดมทุนและรับบริจาค และการขอรับการสนับสนุนงบประมาณ จาก อบต. พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สำหรับประเด็นที่เหลือ ได้แก่ (1) การจัดรูปองค์กร ในประเด็น การจัดตั้งกลุ่มในรูปแบบคณะกรรมการป่าชุมชน การแบ่งสายงานและกำหนดหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตามโครงการ (2) การจัดตัวบุคคล ในประเด็น การสรรหาคณะกรรมการป่าชุมชน

โดยการแต่งตั้งจากผู้นำชุมชน การกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการป่าชุมชน การคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาอบรมความรู้เกี่ยวกับป่าไม้ ต้องเป็นผู้นำชุมชน หรือราษฎรที่สนใจ และคุณสมบัติคณะกรรมการป่าชุมชน ต้องเป็นผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมด้านป่าไม้ (3) การอำนวยความสะดวกหรือมอบหมายงาน ในประเด็น ประสานคณะกรรมการป่าชุมชนมอบหมายหน้าที่และควบคุมการปฏิบัติงานของกรรมการฝ่ายต่างๆ คณะกรรมการป่าชุมชนรณรงค์เชิญชวนให้ราษฎรร่วมดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของโครงการ การกำหนดและควบคุมกฎระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชน (4) การประสานงาน ในประเด็น การประชุมคณะกรรมการป่าชุมชน เพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตามโครงการ การประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนเพื่อขอรับการสนับสนุนส่งเสริมตามโครงการ การประสานงานกับชุมชนต่างๆ เพื่อสร้างเครือข่ายป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน (5) การติดตามประเมินผลและการรายงานผลการดำเนินงาน ในประเด็น การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริม การประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อรายงานผลการปฏิบัติงาน รวมทั้งปัญหาอุปสรรคและรับฟังข้อเสนอแนะจากราษฎรในชุมชน พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.27 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของราษฎร ต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน ด้านการสื่อสาร เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ จำแนกตามรายได้ครัวเรือนต่อปี ของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการ

	รายได้ครัวเรือนต่อปี						ค่า F
	ไม่เกิน 40,000 บาท (n = 50)		40,001-100,000 บาท (n = 58)		มากกว่า 100,000 บาท (n = 48)		
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
การสื่อสาร เผยแพร่ประชาสัมพันธ์							
1. การประชาสัมพันธ์ การประชุม ชี้แจง โครงการ โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริม	2.50	0.51	2.41	0.50	2.38	0.49	0.820
2. การใช้สื่อชี้แจง โครงการ โดยผู้นำชุมชน ผ่านหอกระจายข่าว	2.46	0.50	2.31	0.47	2.29	0.54	1.695
3. การชี้แจงวิธีการคัดเลือกราษฎร เข้าร่วมการฝึกอบรมความรู้ตามโครงการ โดยผู้นำชุมชน / เจ้าหน้าที่ส่งเสริม	2.36	0.53	2.36	0.49	2.35	0.48	0.003
4. การถ่ายทอดความรู้โดยผู้เข้ารับการฝึกอบรม แก่เพื่อนบ้าน หลังการฝึกอบรมเสร็จสิ้น	2.34	0.56	2.33	0.51	2.27	0.49	0.247
5. การชี้แจงวิธีการจัดเวทีชาวบ้าน เพื่อเสวนา เรื่องการจัดทำโครงการ / แผนการจัดการ โดยผู้นำชุมชน / เจ้าหน้าที่ส่งเสริม	2.36	0.49	2.38	0.49	2.40	0.49	0.066
6. การแนะนำเทคนิค วิธีการจัดทำเรือนเพาะชำ / การเพาะชำกล้าไม้ / การคัดเลือกพันธุ์ไม้ โดย ผู้นำ ชุมชน / เจ้าหน้าที่ส่งเสริม	2.32	0.62	2.41	0.59	2.50	0.58	1.106
7. การแนะนำวิธีการปลูกป่าและบำรุงรักษาดูแลอย่าง ต่อเนื่อง โดยผู้นำ ชุมชน / เจ้าหน้าที่ส่งเสริม	2.38	0.53	2.47	0.50	2.54	0.54	1.165
8. การชี้แจงผลการศึกษาติดตามประเมินผล การดำเนินงานตามโครงการ โดย ผู้นำชุมชน / เจ้าหน้าที่ส่งเสริม	2.38	0.49	2.41	0.50	2.35	0.57	0.178

ตารางที่ 4.28 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของราษฎร ต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าต้นบ้าน อาหารชุมชน ด้านการบริหารโครงการ จำแนกตาม รายได้ครัวเรือนต่อปี ของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการ

	รายได้ครัวเรือนต่อปี						ค่า F
	ไม่เกิน 40,000 บาท (n = 50)		40,001-100,000 บาท (n = 58)		มากกว่า100,000 บาท (n = 48)		
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
1. การวางแผน							
1.1 การประชุมชาวบ้านเพื่อเสวนาเกี่ยวกับกรวางแผน การจัดทำโครงการ	2.42	0.54	2.38	0.49	2.35	0.48	0.214
1.2 การเขียนโครงการเป็นหน้าที่คณะกรรมการป่าชุมชนโดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริม แนะนำ	2.48	0.54	2.31	0.54	2.29	0.62	1.704
1.3 การวางแผนการกำหนดชนิดกล้าไม้ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และความ ต้องการ ของชุมชน	2.54 ^a	0.54	2.36 ^{ab}	0.49	2.29 ^b	0.50	3.130*
1.4 การวางแผนการปลูกและบำรุงป่าที่เหมาะสมกับฤดูกาลเพาะปลูก	2.60	0.57	2.47	0.50	2.40	0.54	1.854
2. การจัดรูปองค์กร							
2.1 การจัดตั้งกลุ่มในรูปแบบคณะกรรมการป่าชุมชน	2.42	0.50	2.43	0.53	2.31	0.47	0.851
2.2 การแบ่งสายงานและกำหนดหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินงานต่างๆ	2.46	0.54	2.40	0.49	2.31	0.55	0.962
ตามโครงการ							

* มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ค่าเฉลี่ยที่ตามด้วยอักษรภาษาอังกฤษตัวเดียวกันซึ่งอยู่ในแนวเดียวกัน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.28 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของราษฎร ต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน ด้านการบริหารโครงการ จำแนกตาม รายได้ครัวเรือนต่อปี ของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการ (ต่อ)

ประเด็นการบริหารโครงการ	รายได้ครัวเรือนต่อปี					
	ไม่เกิน 40,000 บาท (n = 50)		40,001-100,000 บาท (n = 58)		มากกว่า 100,000 บาท (n = 48)	
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.
3. การจัดตัวบุคคล						
3.1 การสรรหาคณะกรรมการป่าชุมชน โดยการแต่งตั้งจากผู้นำชุมชน	2.04	0.64	2.26	0.61	2.25	0.53
3.2 การกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการป่าชุมชน	2.16	0.68	2.12	0.73	2.02	0.48
3.3 การคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษาอบรม ความรู้เกี่ยวกับป่าไม้ ต้องเป็นผู้มีชุมชนหรือราษฎรที่สนใจ	2.23	0.55	2.29	0.59	2.19	0.49
3.4 คุณสมบัติคณะกรรมการป่าชุมชน ต้องเป็นผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมด้านป่าไม้	1.94	0.71	1.98	0.71	1.96	0.65
4. การอำนวยความสะดวกหรือมอบหมายงาน						
4.1 ประชาชนคณะกรรมการป่าชุมชน มอบหมายหน้าที่และควบคุมการปฏิบัติงานของกรรมการฝ่ายต่างๆ	2.32	0.55	2.16	0.52	2.31	0.47
4.2 คณะกรรมการป่าชุมชน รณรงค์เชิญชวนให้ราษฎรร่วมดำเนินกิจกรรมต่างๆของโครงการ	2.40	0.54	2.21	0.49	2.31	0.51
4.3 การกำหนดและควบคุม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับบริหารจัดการป่าชุมชน	2.34	0.52	2.34	0.52	2.46	0.50

ค่า F

ตารางที่ 4.28 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของราษฎร ต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน ด้านการบริหารโครงการ จำแนกตาม รายได้ครัวเรือนต่อปี ของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการ (ต่อ)

	รายได้ครัวเรือนต่อปี				ค่า F
	ไม่เกิน 40,000 บาท (n = 50)	40,001-100,000 บาท (n = 58)	มากกว่า 100,000 บาท (n = 48)		
ประเด็นการบริหารโครงการ	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
5. การประสานงาน					
5.1 การประชุมคณะกรรมการป่าชุมชน เพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตามโครงการ	2.32	0.47	2.34	0.52	2.38 0.49 0.153
5.2 การประสานงาน กับหน่วยงานภาครัฐ หรือเอกชน เพื่อขอรับการสนับสนุน ส่งเสริม ตามโครงการ	2.44	0.50	2.36	0.49	2.38 0.49 0.374
5.3 การประสานงานกับชุมชนต่างๆ เพื่อสร้างเครือข่ายป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน	2.26	0.49	2.31	0.47	2.40 0.49 0.994
6. การติดตาม ประเมินผล และการรายงานผลการดำเนินงาน					
6.1 การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานร่วมกับ จนท.ส่งเสริม	2.24	0.52	2.17	0.38	2.25 0.53 0.431
6.2 การประชุมประชาคมหมู่บ้าน เพื่อรายงานผลการปฏิบัติงานรวมทั้งปัญหา อุปสรรคและรับฟัง ข้อเสนอแนะจากรายการชุมชน	2.34	0.56	2.22	0.50	2.27 0.49 0.679
7. การจัดทำงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงาน					
7.1 การจัดตั้งกองทุนป่าชุมชน โดยระดมทุนและรับบริจาค	2.12	0.63	2.21	0.74	2.23 0.75 0.329
7.2 การขอรับการสนับสนุน งบประมาณ จาก อบต.	2.38	0.49	2.53	0.60	2.52 0.58 1.194
7.3 การขอรับการสนับสนุน วัสดุ อุปกรณ์จากหน่วยงานส่งเสริมภาครัฐ / เอกชน	2.22 ^b	0.55	2.57 ^a	0.53	2.56 ^a 0.54 6.977***

*** มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

3) ด้านการดำเนินงานกิจกรรมการจัดการป่าชุมชนตามโครงการพื้นที่บ้าน อาหารชุมชน พบว่าราษฎรที่มีรายได้ครัวเรือนต่อปีแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นที่บ้าน อาหารชุมชน ด้านการดำเนินงาน กิจกรรมการจัดการป่าชุมชนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 1 ประเด็น จากทั้งหมด 3 ประเด็น รายละเอียดแสดงไว้ใน ตารางที่ 4.29 ดังนี้

การปลูกป่า (ปีเริ่มต้นโครงการ) ซึ่งได้จำแนกประเด็นย่อย ออกเป็น 8 ประเด็น พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ประเด็น คือ การเตรียมพื้นที่ปลูกป่า โดยไถพรวนดิน ขุดหลุม และใช้ปุ๋ยรองก้นหลุม เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มด้วยวิธี Scheffe' test พบว่า ราษฎรที่มีรายได้ระหว่าง 40,001–100,000 บาท และกลุ่มราษฎรที่มีรายได้มากกว่า 100,000 บาท มีความคิดเห็นในประเด็นการเตรียมพื้นที่ปลูกป่าโดยไถพรวนดิน ขุดหลุม และใช้ปุ๋ยรองก้นหลุมไม่แตกต่างกัน แต่จะมีความคิดเห็นแตกต่างจากทั้งกลุ่มราษฎรที่มีรายได้ไม่เกิน 40,000 บาท กล่าวคือราษฎรที่มีรายได้ระหว่าง 40,001–100,000 บาท และกลุ่มราษฎรที่มีรายได้มากกว่า 100,000 บาท มีความคิดเห็นไปในทางที่เห็นด้วยเกี่ยวกับ การเตรียมพื้นที่ปลูกป่าโดยไถพรวนดินขุดหลุมและใช้ปุ๋ยรองก้นหลุมในระดับเท่ากัน แต่ทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็น ในประเด็นดังกล่าว มากกว่ากลุ่มราษฎรที่มีรายได้ไม่เกิน 40,000 บาท เนื่องจากราษฎรที่มีรายได้ในครัวเรือนมากกว่า มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจจากการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร ที่มาจากประสบการณ์ในการทำการเกษตรที่ดีกว่า จึงตระหนักและเห็นความสำคัญของวิธีการ ขั้นตอนการปลูกต้นไม้ให้ได้ผลมากกว่าราษฎรที่มีรายได้น้อยกว่า ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ไกรสรวิริยะ (2543) ที่ได้ศึกษาการพิจารณาหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจสังคม กับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนของราษฎรบ้านสวนพลู ตำบลทัพหลวง อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี พบว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจได้แก่ รายได้ มีความสัมพันธ์ในการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชน ส่วนประเด็น การปลูกป่าในช่วงต้นฤดูฝน และในวันสำคัญต่างๆ การปลูกในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม การปลูกเสริมป่าในพื้นที่ที่มีสภาพป่าแต่ไม่สมบูรณ์ การปลูกโดยใช้กล้าไม้ ที่ราษฎรในชุมชนเพาะชำเอง การปลูกโดยใช้พันธุ์ไม้กินได้ 50 % และไม้อื่นๆอีก 50 % การปลูกคละชนิดพันธุ์ไม้แบบเป็นแถวเป็นแนว การจัดทำแนวกันไฟ พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สำหรับประเด็นที่เหลือ ได้แก่ (1) การบำรุงดูแลรักษาป่าปลูก (ตั้งแต่ ปีที่ 2 เป็นต้นไป) ในประเด็นการแผ้วถางวัชพืช การพรวนดินใส่ปุ๋ย การปลูกซ่อมต้นไม้ที่ตาย การจัดทำแนวกันไฟ การจัดเวรยามเฝ้าระวังดูแลรักษาป่าปลูก (2) การอนุรักษ์ป่า ในประเด็น การจัดทำและซ่อมแนวเขตพื้นที่ป่าพื้นที่บ้าน อาหารชุมชน การจัดเวร ยาม ลาดตระเวนดูแลรักษาป่า การติดป้ายประกาศ กฎระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่า การลงโทษ ผู้กระทำความผิดกฎระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่า การประชาสัมพันธ์ปลูกฝังจิตสำนึกแก่ราษฎรในการอนุรักษ์ป่า การจัด

กิจกรรมเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกแก่ราษฎรในการอนุรักษ์ป่า พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4) ด้านการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชุมชน พบว่าราษฎรที่มีรายได้ครัวเรือนต่อปีแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามโครงการป่พื้นบ้าน อาหารชุมชน ด้านการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 2 ประเด็น จากทั้งหมด 9 ประเด็น รายละเอียดแสดงไว้ในตารางที่ 4.30 ดังนี้

(1) การเข้ามาใช้ประโยชน์ในป่าชุมชนของราษฎรโดยไม่จำกัดบุคคลภายนอกหรือภายในชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มด้วยวิธี Scheffe' test พบว่ากลุ่มราษฎรที่มีรายได้ไม่เกิน 40,000 บาท กลุ่มราษฎรที่มีรายได้ระหว่าง 40,001-100,000 บาท และกลุ่มราษฎรที่มีรายได้มากกว่า 100,000 บาท มีความคิดเห็นในประเด็นการเข้ามาใช้ประโยชน์ในป่าชุมชนของราษฎรโดยไม่จำกัดบุคคลภายนอกหรือภายในชุมชนแตกต่างกันทั้งสามกลุ่ม กล่าวคือ กลุ่มราษฎรที่มีรายได้ 40,001-100,000 บาท มีความคิดเห็นไปในทางที่ไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับการเข้ามาใช้ประโยชน์ในป่าชุมชนของราษฎรโดยไม่จำกัดบุคคลภายนอกหรือภายในชุมชน ขณะเดียวกันกลุ่มราษฎรที่มีรายได้ไม่เกิน 40,000 บาท มีความคิดเห็นไปในทางที่เห็นด้วยเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว น้อยกว่ากลุ่มราษฎรที่มีรายได้มากกว่า 100,000 บาท เนื่องจากราษฎรกลุ่มที่มีรายได้ในครัวเรือนน้อยและปานกลาง อาศัยการพึ่งพิงป่าโดยการเข้าไปใช้ประโยชน์จากป่ามากกว่าราษฎรที่มีรายได้ในครัวเรือนมาก ได้พบสภาพและปริมาณของทรัพยากรในพื้นที่ป่าโดยเฉพาะอาหารจากป่า เช่น เห็ด พืชผักต่าง ๆ รวมทั้งแมลงที่เป็นอาหารซึ่งจำเป็นที่จะต้องจำกัดปริมาณคนที่เข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชุมชนด้วย จึงเห็นด้วยในประเด็นนี้น้อยกว่า

(2) การใช้ประโยชน์จากไม้กำหนดให้ใช้เฉพาะไม้พื้น เศษไม้ ปลายไม้ ไม้แห้ง และไม้ล้มขอนนอนไพรเท่านั้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มด้วยวิธี Scheffe' test พบว่ากลุ่มราษฎรที่มีรายได้ไม่เกิน 40,000 บาท และกลุ่มราษฎรที่มีรายได้ มากกว่า 100,000 บาท มีความคิดเห็นในประเด็นการใช้ประโยชน์จากไม้กำหนดให้ใช้เฉพาะไม้พื้น เศษไม้ ปลายไม้ ไม้แห้งและไม้ล้มขอนนอนไพรไม่แตกต่างกัน แต่จะมีความคิดเห็นแตกต่างกับกลุ่มราษฎรที่มีรายได้ 40,001-100,000 บาท กล่าวคือ กลุ่มราษฎรที่มีรายได้ไม่เกิน 40,000 บาท และกลุ่มราษฎรที่มีรายได้ มากกว่า 100,000 บาท มีความคิดเห็นไปในทางที่เห็นด้วยเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากไม้กำหนดให้ใช้เฉพาะไม้พื้น เศษไม้ ปลายไม้ ไม้แห้งและไม้ล้มขอนนอนไพรในระดับเท่ากัน แต่ทั้งสองกลุ่มจะมีความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าว

มากกว่ากลุ่มราษฎรที่มีรายได้ 40,001–100,000 บาท เนื่องจากกลุ่มราษฎรที่มีรายได้น้อยมีการใช้ประโยชน์จากป่ามาก และกลุ่มที่มีรายได้มากมีประสบการณ์และมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการจัดการป่าชุมชนมากกว่ากลุ่มราษฎรที่มีรายได้ปานกลาง จึงตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญของการใช้ประโยชน์จากไม้อย่างประหยัดและคุ้มค่า เพื่อให้ป่าคงสภาพความสมบูรณ์อย่างยั่งยืนมากกว่า

สำหรับประเด็นที่เหลือ ได้แก่ (1) การกำหนด กฎ ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการเก็บหาของป่าของราษฎร (2) การกำหนดกฎ ระเบียบข้อบังคับ เกี่ยวกับ การเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ป่าชุมชน (3) การเก็บเกี่ยวหญ้าเพื่อเลี้ยงสัตว์ได้โดยไม่จำกัดสถานที่ และเวลา (4) การใช้พื้นที่ป่าชุมชนสร้างแหล่งเก็บกักน้ำสาธารณะ (5) การใช้พื้นที่ป่าชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว (6) การใช้พื้นที่ป่าชุมชนเป็นแหล่งฌาปนกิจศพ (7) การใช้พื้นที่ป่าชุมชนเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.29 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของราษฎรต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน ด้านการดำเนินงานกิจกรรมการจัดการป่าชุมชน จำแนกตามรายได้ครัวเรือนต่อปี ของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการ

	รายได้ครัวเรือนต่อปี						ค่า F
	ไม่เกิน 40,000 บาท		40,001-100,000 บาท		มากกว่า 100,000 บาท		
	(n = 50)	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
ประเด็นการดำเนินงานกิจกรรมการจัดการป่าชุมชน							
				(n = 58)		(n = 48)	
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
1. การปลูกป่า (ปีเริ่มต้นโครงการ)							
1.1 การปลูกป่าในช่วงต้นฤดูฝน และในวันสำคัญต่างๆ	2.50	0.54	2.62	0.52	2.63	0.49	0.945
1.2 ปลูกในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม	2.40	0.61	2.59	0.53	2.65	0.48	2.781
1.3 ปลูกเสริมป่าในพื้นที่ที่มีสภาพป่าแต่ไม่สมบูรณ์	2.22	0.68	2.47	0.60	2.50	0.62	2.944
1.4 การเตรียมพื้นที่ปลูกป่า โดยไถพรวนดิน ขุดหลุม และใช้ปุ๋ยรองก้นหลุม	1.96 ^b	0.67	2.21 ^a	0.55	2.25 ^a	0.64	3.221*
1.5 ปลูกโดยใช้กล้าไม้ ที่ราษฎรในชุมชนเพาะชำเอง	1.90	0.74	2.07	0.59	2.13	0.70	1.504
1.6 ปลูกโดยใช้พันธุ์ไม้กินได้ 50% และไม้อื่นๆอีก 50%	2.38	0.53	2.26	0.48	2.29	0.58	0.739
1.7 ปลูกคะฉนาคพันธุ์ไม้ แบบเป็นแถวเป็นแนว	2.22	0.55	2.29	0.53	2.27	0.57	0.246
1.8 การจัดทำแนวกันไฟ	2.46	0.50	2.50	0.54	2.60	0.54	0.980
2. การบำรุงดูแลรักษา ป่าปลูก (ตั้งแต่ปีที่ 2 เป็นต้นไป)							
2.1 การแฉ้วางวัชพืช	2.20	0.61	2.17	0.57	2.23	0.59	0.123
2.2 การพรวนดินใส่ปุ๋ย	2.04	0.67	2.12	0.60	2.13	0.61	0.300

* มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ค่าเฉลี่ยที่ตามด้วยอักษรภาษาอังกฤษตัวเดียวกันซึ่งอยู่ในแนวเดียวกันไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.29 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของราษฎรต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน ด้านการดำเนินงานกิจกรรมการจัดการป่าชุมชน จำนวนตามรายได้ครัวเรือนต่อปี ของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการ (ต่อ)

	รายได้ครัวเรือนต่อปี						ค่า F
	ไม่เกิน 40,000 บาท (n = 50)		40,001-100,000 บาท (n = 58)		มากกว่า 100,000 บาท (n = 48)		
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
2.3 การปลูกซ่อมต้นไม้ที่ตาย	2.30	0.61	2.33	0.54	2.40	0.64	0.333
2.4 การจัดทำแนวกันไฟ	2.38	0.64	2.38	0.59	2.58	0.54	1.987
2.5 การจัดเวรยามเฝ้าระวังดูแลรักษาป่าปลูก	2.38	0.60	2.29	0.53	2.31	0.66	0.307
3. การอนุรักษ์ป่า							
3.1 การจัดทำและซ่อมแซมแนวเขตพื้นที่ป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน	2.48	0.58	2.43	0.50	2.58	0.54	1.074
3.2 การจัดเวรยาม ลาดตระเวน ดูแลรักษาป่า	2.36	0.63	2.47	0.50	2.46	0.65	0.507
3.3 การตัดป่าประกาศ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่า	2.52	0.54	2.55	0.50	2.54	0.50	0.052
3.4 การลงโทษ ผู้กระทำความผิด กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับ การอนุรักษ์ป่า	2.46	0.57	2.60	0.45	2.53	0.48	1.260
3.5 การประชาสัมพันธ์ ปลูกฝังจิตสำนึกแก่ราษฎร ในการอนุรักษ์ป่า	2.40	0.60	2.45	0.53	2.48	0.58	0.238
3.6 การจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกแก่ราษฎร ในการอนุรักษ์ป่า	2.36	0.56	2.45	0.53	2.52	0.61	0.977

ตารางที่ 4.30 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของราษฎร ต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน ด้านการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ การใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชุมชน จำแนกตามรายได้ครัวเรือนต่อปี ของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการ

	ประเด็นการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ		รายได้ครัวเรือนต่อปี		ค่า F		
	ไม่เกิน 40,000 บาท	มากกว่า 100,000 บาท	40,001-100,000 บาท	มากกว่า 100,000 บาท			
	(n = 50)	(n = 58)	(n = 58)	(n = 48)			
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
1. การเข้ามามีประโยชน์ในป่าชุมชนของราษฎร โดยไม่จำกัดบุคคล ภายนอก หรือภายในชุมชน	1.78 ^b	0.70	1.52 ^c	0.63	2.08 ^a	0.71	9.105***
2. การใช้ประโยชน์จากไม้ กำหนดให้ใช้เฉพาะไม้พื้น เศษ ไม้ ปลายไม้ ไม้แห้ง และไม้ ล้มขอนอนไพรเท่านั้น	2.24 ^a	0.62	1.90 ^b	0.61	2.23 ^a	0.63	5.407**
3. การกำหนด กฎ ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการเก็บหาของป่าของราษฎร	2.08	0.75	2.07	0.79	2.10	0.63	0.031
4. การกำหนดกฎ ระเบียบข้อบังคับ เกี่ยวกับ การเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ป่าชุมชน	2.04	0.66	2.03	0.72	1.96	0.62	0.227
5. การเก็บเกี่ยวหญ้าเพื่อเลี้ยงสัตว์ได้ โดย ไม่จำกัดสถานที่ และเวลา	1.86	0.75	1.86	0.74	1.85	0.71	0.002
6. การ ใช้พื้นที่ป่าชุมชนสร้างแหล่งเก็บกักน้ำสาธารณะ	2.20	0.73	2.14	0.78	2.31	0.69	0.745
7. การ ใช้พื้นที่ป่าชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว	2.30	0.61	2.31	0.60	2.40	0.64	0.359
8. การ ใช้พื้นที่ป่าชุมชนเป็นแหล่งฌาปนกิจศพ	1.50	0.76	1.64	0.83	1.48	0.74	0.660
9. การ ใช้พื้นที่ป่าชุมชนเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา	1.72	0.73	2.90	0.76	1.83	0.75	0.754

*** มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ** มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ค่าเฉลี่ยที่ตามด้วยอักษรภาษาอังกฤษตัวเดียวกันซึ่งอยู่ในแนวเดียวกัน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4.4.4 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของราษฎร ต่อการดำเนินงานตามโครงการป่า พื้นบ้าน อาหารชุมชน จำแนกตามการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานของสมาชิกในครัวเรือน

จากการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของราษฎรต่อการดำเนินงาน ตามโครงการ
ป่า พื้นบ้าน อาหารชุมชน โดยจำแนกตามการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานของสมาชิกในครัวเรือน
ปรากฏผลดังนี้

1) ด้านการสื่อสาร เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์

จากการศึกษาความคิดเห็นของราษฎรต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน
อาหารชุมชนพบว่าราษฎรที่มีสมาชิกในครัวเรือนมีการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานและไม่มี การอพยพ
เคลื่อนย้ายแรงงานมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน ด้านการ
สื่อสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกประเด็น รายละเอียด
แสดงไว้ใน ตารางที่ 4.31 ดังนี้

- (1) การประชาสัมพันธ์การประชุมชี้แจงโครงการ โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริม
- (2) การใช้สื่อชี้แจง โครงการ โดยผู้นำชุมชน ผ่านหอ กระจายข่าว
- (3) การชี้แจงวิธีการคัดเลือกราษฎรเข้ารับการฝึกอบรมความรู้ตามโครงการ โดย
ผู้นำชุมชน/เจ้าหน้าที่ส่งเสริม
- (4) การถ่ายทอดความรู้โดยผู้เข้ารับการฝึกอบรมแก่เพื่อนบ้านหลังการฝึกอบรม
- (5) การชี้แจงวิธีการจัดเวทีชาวบ้านเพื่อเสวนาเรื่องการจัดทำโครงการ /แผนการ
จัดการ โดยผู้นำชุมชน / เจ้าหน้าที่ส่งเสริม
- (6) การแนะนำเทคนิควิธีการจัดทำเรือนเพาะชำ/การเพาะชำกล้าไม้/การคัดเลือก
พันธุ์ไม้โดยผู้นำชุมชน/เจ้าหน้าที่ส่งเสริม
- (7) การแนะนำวิธีการปลูกป่าและบำรุงรักษาดูแลอย่างต่อเนื่อง โดยผู้นำชุมชน/
เจ้าหน้าที่ส่งเสริม
- (8) การชี้แจงผลการติดตาม ประเมินผล การดำเนินงานตามโครงการ โดยผู้นำ
ชุมชน/เจ้าหน้าที่ส่งเสริม

2) ด้านการบริหารโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน

จากการศึกษา ความคิดเห็นของราษฎร ต่อการดำเนินงานตามโครงการป่า
พื้นบ้าน อาหารชุมชน พบว่าราษฎรที่มีสมาชิกในครัวเรือนมีการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานและไม่มี
มีการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงาน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหาร
ชุมชน ด้านการบริหารโครงการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 3 ประเด็น จาก
ทั้งหมด 7 ประเด็น รายละเอียดแสดงไว้ใน ตารางที่ 4.32 ดังนี้

(1) การวางแผน จำแนกประเด็นย่อยออกเป็น 6 ประเด็น พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 จำนวน 1 ประเด็น คือ การเขียนโครงการเป็นหน้าที่คณะกรรมการป่าชุมชน โดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมแนะนำ โดยที่ราษฎรที่มีสมาชิกในครัวเรือนมีการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงาน มีความคิดเห็นไปในทางที่เห็นด้วย กับการเขียนโครงการเป็นหน้าที่คณะกรรมการป่าชุมชน โดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมแนะนำ มากกว่าราษฎรที่ไม่มีการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานในครัวเรือน ส่วนประเด็นที่เหลือได้แก่ การประชุมชาวบ้านเพื่อเสวนาเกี่ยวกับการวางแผนจัดทำโครงการ การวางแผนการกำหนดชนิดกล้าไม้ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และความต้องการของชุมชน และการวางแผนการปลูกและบำรุงป่าที่เหมาะสมกับฤดูกาลเพาะปลูก พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

(2) การจัดตัวบุคคล จำแนกประเด็นย่อยออกเป็น 4 ประเด็น พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จำนวน 1 ประเด็น คือ คุณสมบัติคณะกรรมการป่าชุมชนต้องเป็นผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมด้านป่าไม้ โดยที่ราษฎรที่มีสมาชิกในครัวเรือนมีการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงาน มีความคิดเห็นไปในทางที่เห็นด้วยกับการกำหนดคุณสมบัติคณะกรรมการป่าชุมชน ต้องเป็นผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมด้านป่าไม้ มากกว่าราษฎรที่ไม่มีการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานในครัวเรือน ส่วนประเด็นที่เหลือได้แก่ การสรรหาคณะกรรมการป่าชุมชนโดยการแต่งตั้งจากผู้นำชุมชน การกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการป่าชุมชน การคัดเลือกผู้เข้ารับการฝึกอบรม ความรู้เกี่ยวกับป่าไม้ต้องเป็นผู้นำชุมชนหรือราษฎรที่สนใจ พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

(3) การอำนวยการหรือมอบหมายงาน จำแนกประเด็นย่อยออกเป็น 3 ประเด็น พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ประเด็น คือ การกำหนด และควบคุม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชน โดยที่ราษฎรที่มีสมาชิกในครัวเรือนไม่มีการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงาน มีความคิดเห็นไปในทางที่เห็นด้วยกับการกำหนด และควบคุม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชน มากกว่าราษฎรที่มีสมาชิกในครัวเรือนมีการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงาน ส่วนประเด็นที่เหลือได้แก่ ประธานคณะกรรมการป่าชุมชนมอบหมายหน้าที่ และควบคุมการปฏิบัติงานของกรรมการฝ่ายต่างๆ คณะกรรมการป่าชุมชนรณรงค์เชิญชวนให้ราษฎรร่วมดำเนินกิจกรรมต่างๆของโครงการ พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลการเปรียบเทียบ ระดับความคิดเห็น ของราษฎรต่อการดำเนินงาน ตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน ด้านการบริหารโครงการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 3 ประเด็นดังกล่าว เนื่องจากราษฎรที่มีสมาชิกในครัวเรือนอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานสามารถนำเอาประสบการณ์จากภายนอกชุมชนมาใช้เป็นแนวคิด แนวปฏิบัติในครอบครัว และ

ชุมชน ตลอดจนมีการยอมรับการเปลี่ยนแปลง และแนวคิดแนวปฏิบัติของบุคคลจากภายนอก ชุมชน ได้มากกว่า ดังนั้นราษฎรกลุ่มนี้จึงมีความคิดเห็นไปในทางที่เห็นด้วย ในประเด็นการเขียน โครงการเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการป่าชุมชน โดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมแนะนำ และประเด็นการ กำหนดคุณสมบัติของคณะกรรมการป่าชุมชน ต้องเป็นผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมด้านป่าไม้มากกว่า ในทางตรงกันข้ามราษฎรที่ไม่มีการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานในครัวเรือนจะยอมรับแนวทางปฏิบัติ จากบุคคลและวัฒนธรรมในองค์กรได้มากกว่า จึงมีความคิดเห็นไปในทางที่เห็นด้วยในประเด็นการ กำหนดและควบคุมกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชนซึ่งดำเนินการโดยบุคคล ภายในองค์กร มากกว่า

สำหรับประเด็นที่เหลือได้แก่ (1) การจัดรูปองค์กร ในประเด็น การจัดตั้งกลุ่มใน รูปแบบคณะกรรมการป่าชุมชน และการแบ่งสายงานเพื่อกำหนดหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนิน กิจกรรมต่างๆตามโครงการ (2) การประสานงาน ในประเด็น การประชุมคณะกรรมการป่าชุมชน เพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆตามโครงการ การประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนเพื่อขอรับ การสนับสนุนส่งเสริมตามโครงการ และการประสานงานกับชุมชนต่างๆ เพื่อสร้างเครือข่ายป่า พื้นบ้าน อาหารชุมชน (3) การติดตาม ประเมินผล และการรายงานผลการดำเนินงาน ในประเด็น การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริม และการประชุมประชาคมหมู่บ้าน เพื่อรายงานผลการปฏิบัติงานรวมทั้งปัญหาอุปสรรคและรับฟังข้อเสนอแนะจากราษฎรในชุมชน (4) การจัดหางบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงาน ในประเด็น การจัดตั้งกองทุนป่า ชุมชนโดยระดมทุนและรับบริจาค การขอรับการสนับสนุนงบประมาณ จาก อบต. และการขอรับ การสนับสนุน วัสดุ อุปกรณ์จากหน่วยงานส่งเสริมภาครัฐหรือเอกชน พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.31 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของราษฎร ต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นที่บ้าน อาหารชุมชน ด้านการสื่อสาร เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ จําแนกตามการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานในครัวเรือน ของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการ

	การอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานในครัวเรือน			
	การสื่อสาร เผยแพร่ประชาสัมพันธ์		ค่า t	
	มีการอพยพ (n = 50)	ไม่มีการอพยพ (n = 106)	Mean	S.D.
1. การประชาสัมพันธ์ การประชุม ชี้แจง โครงการ โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริม	2.46	2.42	0.50	0.526
2. การใช้สื่อชี้แจง โครงการ โดยผู้นำชุมชน ผ่านหอ กระจ่ายข่าว	2.42	2.32	0.51	1.145
3. การชี้แจงวิธีการคัดเลือกราษฎร เข้าร่วมการฝึกอบรมความรู้ ตามโครงการ โดยผู้นำชุมชน / เจ้าหน้าที่ส่งเสริม	2.36	2.36	0.50	0.018
4. การถ่ายทอดความรู้ โดยผู้เข้ารับการฝึกอบรม แก่เพื่อนบ้าน หลังการฝึกอบรมเสร็จสิ้น	2.24	2.35	0.54	1.282
5. การชี้แจงวิธีการจัดเวทีชาวบ้าน เพื่อเสวนา เรื่องการจัดทำโครงการ / แผนการจัดการ โดยผู้นำชุมชน / เจ้าหน้าที่ส่งเสริม	2.38	2.38	0.49	0.032
6. การแนะนำเทคนิค วิธีการจัดทำเรือนเพาะชำ / การเพาะชำกล้าไม้ / การคัดเลือกพันธุ์ไม้ โดยผู้นำชุมชน / เจ้าหน้าที่ส่งเสริม	2.32	2.45	0.62	1.294
7. การแนะนำวิธีการปลูกป่าและบำรุงรักษาดูแลอย่าง ต่อเนื่อง โดยผู้นำชุมชน / เจ้าหน้าที่ส่งเสริม	2.42	2.48	0.50	0.677
8. การชี้แจงผลการติดตามประเมินผล การดำเนินงานตาม โครงการ โดยผู้นำชุมชน / เจ้าหน้าที่ส่งเสริม	2.36	2.40	0.48	0.410

ตารางที่ 4.32 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของราษฎร ต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน ด้านการบริหารโครงการ จำแนกตามการอพยพ เคลื่อนย้ายแรงงานในครัวเรือน ของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการ

ประเด็นการบริหารโครงการ	การอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานในครัวเรือน			
	มีการอพยพ (n = 50)		ไม่มีการอพยพ (n = 106)	
	Mean	S.D.	Mean	S.D.
1. การวางแผน				
1.1 การประชุมชาวบ้านเพื่อส่วนเกี่ยวข้องกับการวางแผน การจัดทำโครงการ	2.48	0.50	2.34	0.50
1.2 การเขียนโครงการเป็นหน้าที่คณะกรรมการป่าชุมชน โดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมแนะนำ	2.54	0.54	2.27	0.56
1.3 การวางแผนการกำหนดชนิดกล้าไม้ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และความต้องการของชุมชน	2.48	0.50	2.36	0.52
1.4 การวางแผนการปลูกและบำรุงป่าที่เหมาะสมกับฤดูกาลเพาะปลูก	2.56	0.50	2.45	0.55
2. การจัดรูปองค์กร				
2.1 การจัดตั้งกลุ่มในรูปแบบคณะกรรมการป่าชุมชน	2.38	0.53	2.40	0.49
2.2 การแบ่งสายงานและกำหนดหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆตามโครงการ	2.36	0.53	2.41	0.53
3. การจัดตัวบุคคล				
3.1 การสรรหาคณะกรรมการป่าชุมชน โดยการแต่งตั้งจากผู้นำชุมชน	2.26	0.53	2.15	0.63
3.2 การกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการป่าชุมชน	2.20	0.64	2.06	0.64

* มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4.32 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของราษฎร ต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นที่บ้าน อาหารชุมชน ด้านการบริหารโครงการ โครงการ จ้างเนกตาม การอพยพ เคลื่อนย้ายแรงงานในครัวเรือน ของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการ (ต่อ)

	การอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานในครัวเรือน				
	ประเด็นการบริหารโครงการ		ไม่มีการอพยพ		ค่า t
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
	(n = 50)		(n = 106)		
3.3 การคัดเลือกผู้เข้าร่วมฝึกอบรม ความรู้เกี่ยวกับป่าไม้ ต้องเป็นผู้ที่นำชุมชนหรือราษฎรที่สนใจ	2.26	0.56	2.27	0.54	0.144
3.4 คุณสมบัติคณะกรรมการป่าชุมชน ต้องเป็นผู้ที่ผ่านการศึกษาระดับมัธยมศึกษา	2.14	0.67	1.88	0.69	2.248*
4. การอำนวยความสะดวกหรือมอบหมายงาน					
4.1 ประธานคณะกรรมการป่าชุมชน มอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบของกรรมการฝ่ายต่างๆ	2.22	0.55	2.27	0.51	0.601
4.2 คณะกรรมการป่าชุมชน รมร่งตั้งเชิญชวนให้ราษฎรร่วมดำเนินการต่างๆของโครงการ	2.24	0.52	2.33	0.51	1.024
4.3 การกำหนด และควบคุม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชน	2.26	0.49	2.43	0.52	2.041*
5. การประสานงาน					
5.1 การประชุมคณะกรรมการป่าชุมชน เพื่อดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ตามโครงการ	2.46	0.54	2.29	0.46	1.890
5.2 การประสานงาน กับหน่วยงานภาครัฐ หรือเอกชน เพื่อขอรับการสนับสนุน ส่งเสริม ตามโครงการ	2.50	0.51	2.34	0.48	1.885
5.3 การประสานงานกับชุมชนต่างๆ เพื่อสร้างเครือข่ายพื้นที่บ้าน อาหารชุมชน	2.36	0.48	2.30	0.48	0.702
6. การติดตาม ประเมินผล และการรายงานผลการดำเนินงาน					
6.1 การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานร่วมกับ จนท.ส่งเสริม	2.22	0.42	2.22	0.50	0.037

* มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.32 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของราษฎร ต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน ด้านการบริหารโครงการ จำแนกตาม การอพยพ เคลื่อนย้ายแรงงานในครัวเรือน ของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการ (ต่อ)

ประเด็นการบริหารโครงการ	การอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานในครัวเรือน				
	มีการอพยพ (n = 50)		ไม่มีการอพยพ (n = 106)		ค่า t
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
6.2 การประชุมประชาชนหมู่บ้าน เพื่อรายงานผลการปฏิบัติงานรวมทั้งปัญหา อุปสรรคและรับฟัง ข้อ เสนอแนะจากราษฎรในชุมชน	2.22	0.46	2.30	0.54	0.976
7. การจัดทำงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงาน					
7.1 การจัดตั้งกองทุนป่าชุมชน โดยระดมทุนและรับบริจาค	2.24	0.74	2.16	0.69	0.655
7.2 การขอรับการสนับสนุนงบประมาณ จาก อบต.	2.52	0.61	2.46	0.54	0.598
7.3 การขอรับการสนับสนุน วัสดุ อุปกรณ์จากหน่วยงานส่งเสริมภาครัฐ หรือเอกชน	2.50	0.58	2.43	0.55	0.686

3) ด้านการดำเนินงานกิจกรรม การจัดการป่าชุมชน ตามโครงการฟื้นบ้าน อาหาร

ชุมชน

จากการศึกษา ความคิดเห็นของราษฎรต่อการดำเนินงานโครงการป่าฟื้นบ้าน อาหารชุมชน พบว่า ราษฎรที่มีสมาชิกในครัวเรือนมีการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงาน และไม่มี การอพยพเคลื่อนย้ายแรงงาน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการป่าฟื้นบ้าน อาหารชุมชน ด้าน การดำเนินงานกิจกรรมการจัดการป่าชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 1 ประเด็น จากทั้งหมด 3 ประเด็น รายละเอียดแสดงไว้ใน ตารางที่ 4.33 ดังนี้ คือ การบำรุงดูแลรักษาป่า ปลูก (ตั้งแต่ปีที่ 2 เป็นต้นไป) ซึ่งได้จำแนกประเด็นย่อย ออกเป็น 5 ประเด็น พบว่าแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ประเด็น คือการจัดทำแนวกันไฟเพื่อการบำรุงดูแล รักษาป่าปลูก โดยที่ราษฎรที่มีสมาชิกในครัวเรือนไม่มี การอพยพเคลื่อนย้ายแรงงาน มีความคิดเห็น ไปในทางที่เห็นด้วยกับการจัดทำแนวกันไฟ เพื่อการบำรุงดูแลรักษาป่าปลูก มากกว่าราษฎรที่มี สมาชิกในครัวเรือนมีการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงาน เนื่องจากราษฎรที่ไม่มี การอพยพเคลื่อนย้าย แรงงานในครัวเรือน มีโอกาสและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการป่าชุมชนและได้เห็นปัญหาไฟ ป่าที่เกิดขึ้นในป่าชุมชนมากกว่า จึงมีความคิดเห็นในทางที่เห็นด้วยในประเด็นนี้มากกว่า ส่วน ประเด็น การแผ้วถางวัชพืช การพรวนดินใส่ปุ๋ย การปลูกซ่อมต้นไม้ที่ตาย และการจัดเวรยามเฝ้า ระวังดูแลรักษาป่าปลูก พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สำหรับประเด็นที่เหลือได้แก่ (1) การปลูกป่า (ปีเริ่มต้นโครงการ) ในประเด็น การปลูกป่าในช่วงต้นฤดูฝน และในวันสำคัญต่างๆ การปลูกในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม การปลูกเสริม ป่าในพื้นที่ที่มีสภาพป่าแต่ไม่สมบูรณ์ การเตรียมพื้นที่ปลูกป่าโดยไถพรวนดิน ขุดหลุมและใช้ปุ๋ย รองกันหลุม การปลูกโดยใช้กล้าไม้ ที่ราษฎรในชุมชนเพาะชำเอง การปลูกโดยใช้พันธุ์ไม้กินได้ 50 % และไม้อื่นๆอีก 50 % การปลูกคละชนิดพันธุ์ไม้แบบเป็นแถวเป็นแนว และการจัดทำแนว กันไฟ (2) การอนุรักษ์ป่า ในประเด็น การจัดทำและซ่อมแนวเขตพื้นที่ป่าชุมชน การจัดเวรยาม ลาดตระเวนดูแลรักษาป่า การติดป้ายประกาศ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่า การ ลงโทษ ผู้กระทำความผิด กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่า การประชาสัมพันธ์ปลูกฝัง จิตสำนึกแก่ราษฎรในการอนุรักษ์ป่า และการจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกแก่ราษฎรในการ อนุรักษ์ป่า พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4) ด้านการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชุมชน

จากการศึกษาความคิดเห็นของราษฎรต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าฟื้นบ้าน อาหารชุมชน พบว่าราษฎรที่มีสมาชิกในครัวเรือนมีการอพยพ และไม่มี การอพยพเคลื่อนย้าย แรงงาน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าฟื้นบ้าน อาหารชุมชน ด้านการกำหนด

กฎ ระเบียบ ข้อบังคับการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชุมชน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในทุกประเด็นได้แก่ การเข้ามาใช้ประโยชน์ในป่าชุมชนของราษฎร โดยไม่จำกัดบุคคลภายนอก หรือภายในชุมชน การใช้ประโยชน์จากไม้ กำหนดให้ใช้เฉพาะไม้พื้น เศษไม้ ปลายไม้ ไม้แห้ง และไม้ล้มขอนนอนไพรเท่านั้น การกำหนด กฎ ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการเก็บหาของป่าของ ราษฎร การกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับ เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ป่าชุมชน การเก็บเกี่ยวหญ้า เพื่อเลี้ยงสัตว์ได้โดยไม่จำกัดสถานที่และเวลา การใช้พื้นที่ป่าชุมชนสร้างแหล่งเก็บกักน้ำสาธารณะ การใช้พื้นที่ป่าชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว การใช้พื้นที่ป่าชุมชนเป็นแหล่งฌาปนกิจศพ การใช้พื้นที่ ป่าชุมชนเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ดังรายละเอียดปรากฏตาม ตารางที่ 4.34

ตารางที่ 4.33 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของราษฎร ต่อการดำเนินงานตาม โครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน ด้านการดำเนินงานกิจกรรมการจัดการป่าชุมชน จำแนกตามการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานในครัวเรือน ของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการ

	การอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานในครัวเรือน				
	มีการอพยพ (n = 50)		ไม่มีการอพยพ (n = 106)		ค่า t
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
ประเด็นการดำเนินงานกิจกรรมการจัดการป่าชุมชน					
1. การปลูกป่า (ปริมัตถ์โครงการ)					
1.1	2.58	0.57	2.58	0.50	0.055
1.2	2.56	0.54	2.54	0.56	0.236
1.3	2.40	0.64	2.40	0.64	0.034
1.4	2.14	0.64	2.14	0.62	0.014
1.5	2.00	0.73	2.05	0.65	0.406
1.6	2.36	0.48	2.28	0.55	0.849
1.7	2.28	0.57	2.25	0.54	0.269
1.8	2.46	0.54	2.55	0.52	0.965
2. การบำรุง ดูแลรักษา ป่าปลูก (ตั้งแต่ปีที่ 2 เป็นต้นไป)					
2.1	2.30	0.54	2.15	0.60	1.494
2.2	2.18	0.63	2.06	0.61	1.162

ตารางที่ 4.33 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของราษฎร ต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน ด้านการดำเนินกิจกรรมการจัดการป่าชุมชน จำนวน 5 อำเภอ การอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานในครัวเรือน ของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการ (ต่อ)

	การอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานในครัวเรือน			
	มีการอพยพ (n = 50)		ไม่มีการอพยพ (n = 106)	
	Mean	S.D.	Mean	S.D.
2.3 การปลูกซ่อมต้นไม้ที่ตาย	2.36	0.63	2.33	0.58
2.4 การจัดทำแนวกันไฟ	2.30	0.61	2.51	0.57
2.5 การจัดเวรยามเฝ้าระวังดูแลรักษาป่าปลูก	2.30	0.61	2.34	0.58
3. การอนุรักษ์ป่า				
3.1 การจัดทำและซ่อมแนวเขตพื้นที่ป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน	2.54	0.54	2.47	0.54
3.2 การจัดเวรยาม ลาดตระเวน ดูแลรักษาป่า	2.50	0.58	2.40	0.60
3.3 การติดป้ายประกาศ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่า	2.52	0.50	2.55	0.52
3.4 การลงโทษ ผู้กระทำความผิด กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับ การอนุรักษ์ป่า	2.50	0.51	2.54	0.56
3.5 การประชาสัมพันธ์รูปปลูกฝังจิตสำนึกแก่ราษฎร ในการอนุรักษ์ป่า	2.44	0.58	2.44	0.57
3.6 การจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกแก่ราษฎร ในการอนุรักษ์ป่า	2.42	0.57	2.45	0.57

* มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.34 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของราษฎร ต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน ด้านการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ การใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชุมชน จำนวนตามการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานในครัวเรือน ของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการ

	การอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานในครัวเรือน				
	มีการอพยพ (n = 50)		ไม่มีการอพยพ (n = 106)		
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
ประเด็นการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชุมชน				ค่า t	
1. การเข้ามาใช้ประโยชน์ในป่าชุมชนของราษฎร โดยไม่จำกัดบุคคล ภายนอก หรือภายในชุมชน	1.72	0.73	1.80	0.71	0.667
2. การใช้ประโยชน์จากไม้ กำหนดให้เฉพาะไม้พื้น เศษไม้ บดขี้ ไม้แห้ง และไม้ล้มขนอนนอน เปรเท่านั้น	2.14	0.70	2.09	0.61	0.416
3. การกำหนด กฎ ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการเก็บหาของป่าของราษฎร	2.02	0.80	2.11	0.69	0.746
4. การกำหนดกฎ ระเบียบข้อบังคับ เกี่ยวกับ การเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ป่าชุมชน	2.02	0.74	2.01	0.64	0.091
5. การเก็บเกี่ยวหญ้าเพื่อเลี้ยงสัตว์ได้โดยไม่จำกัดสถานที่ และเวลา	1.88	0.77	1.85	0.71	0.246
6. การใช้พื้นที่ป่าชุมชนสร้างแหล่งเก็บกักน้ำสาธารณะ	2.14	0.81	2.25	0.70	0.833
7. การใช้พื้นที่ป่าชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว	2.38	0.60	2.31	0.62	0.649
8. การใช้พื้นที่ป่าชุมชนเป็นแหล่งฌาปนกิจศพ	1.60	0.81	1.52	0.77	0.604
9. การใช้พื้นที่ป่าชุมชนเป็นสถานประกอบพิธีกรรมทางศาสนา	1.76	0.82	1.85	0.71	0.658

4.5 ผลการทดสอบสมมติฐาน

จากการเปรียบเทียบความเห็นของราษฎรต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน ในจังหวัดขอนแก่น รวม 4 ด้าน คือ 1) การสื่อสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ 2) การบริหารโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน 3) การดำเนินกิจกรรม การจัดการป่าชุมชน 4) การกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชุมชน โดยจำแนกตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้ครัวเรือนต่อปี ขนาดถือครองพื้นที่การเกษตร และการอพยพแรงงานในครัวเรือน ซึ่งมีรายละเอียดผลการเปรียบเทียบตามหัวข้อที่ 4.4 พบว่าราษฎรที่มีลักษณะพื้นฐานบางประการทางด้านสังคมและเศรษฐกิจที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในบางเรื่อง และบางประเด็น ดังรายละเอียดที่สรุปไว้ใน ตารางที่ 4.35 ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ราษฎรที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน ไม่แตกต่างกัน

จากการศึกษา พบว่าราษฎรที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในบางด้าน และบางประเด็น คือ ด้านการบริหารโครงการ ในประเด็น การวางแผนการกำหนดชนิดกล้าไม้ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และความต้องการของชุมชน และการกำหนดคุณสมบัติคณะกรรมการป่าชุมชนต้องเป็นผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมด้านป่าไม้

ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานข้อที่ 1

สมมติฐานข้อที่ 2 ราษฎรที่มีขนาดพื้นที่ถือครองการเกษตรแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน ไม่แตกต่างกัน

จากการศึกษา พบว่าราษฎรที่มีขนาดพื้นที่ถือครองการเกษตรแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในบางด้าน และบางประเด็น คือ 1) ด้านการดำเนินกิจกรรมการจัดการป่าชุมชน ในประเด็นการจัดเวรยามลาดตระเวนดูแลรักษาป่าและการประชาสัมพันธ์ปลูกฝังจิตสำนึกแก่ราษฎรในการอนุรักษ์ป่า 2) ด้านการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชุมชน ในประเด็นการใช้พื้นที่ป่าชุมชนสร้างแหล่งเก็บกักน้ำสาธารณะ การใช้พื้นที่ป่าชุมชนเป็นแหล่งฌาปนกิจศพ และการใช้พื้นที่ป่าชุมชนเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา

ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานข้อที่ 2

สมมติฐานข้อที่ 3 ราษฎรที่มีรายได้เป็นเงินสดต่อปีแตกต่างกันมีความคิดเห็น ต่อการดำเนินงานโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชนไม่แตกต่างกัน

จากการศึกษา พบว่าราษฎรที่มีรายได้เป็นเงินสดต่อปีแตกต่างกันมีความคิดเห็น ต่อการดำเนินงานโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในบางด้านและบางประเด็นคือ 1) ด้านการบริหารโครงการ ในประเด็นการวางแผนกำหนดชนิดกล้าไม้ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และความต้องการของชุมชน การขอรับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์จากหน่วยงานส่งเสริมภาครัฐหรือเอกชน 2) ด้านการดำเนินกิจกรรมการจัดการป่าชุมชนในประเด็น การเตรียมพื้นที่ปลูกป่าโดยไถพรวนดินขุดหลุมและใช้ปุ๋ยรองกันหลุม 3) ด้านการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชุมชน ในประเด็นการเข้ามาใช้ประโยชน์ในป่าชุมชนของราษฎรโดยไม่จำกัดบุคคลภายนอก หรือภายในชุมชน และการใช้ประโยชน์จากไม้กำหนดให้ใช้เฉพาะไม้พื้น เศษไม้ปลายไม้ ไม้แห้ง และไม้ล้มอนนอนไพร

ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานข้อที่ 3

สมมติฐานข้อที่ 4 ราษฎรที่มีสมาชิกในครัวเรือนมีการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชนไม่แตกต่างกัน

จากการศึกษา พบว่าราษฎรที่มีสมาชิกในครัวเรือนมีการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในบางด้านและบางประเด็น คือ 1) ด้านการบริหารโครงการ ในประเด็น การเขียนโครงการเป็นหน้าที่คณะกรรมการป่าชุมชนโดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมแนะนำ การกำหนดคุณสมบัติคณะกรรมการป่าชุมชนต้องเป็นผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมด้านป่าไม้ การกำหนด และควบคุม กฎระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชน 2) ด้านการดำเนินกิจกรรมการจัดการป่าชุมชน ในประเด็น การจัดทำแนวกันไฟในพื้นที่แปลงปลูกป่า

ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานข้อที่ 4

ตารางที่ 4.35 สรุปเรื่องที่ว่าชุมชนมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน โครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจำแนกตามลักษณะ พื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจบางประการ

	ลักษณะพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจบางประการของราษฎร			
	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	ขนาดพื้นที่ถือครองการเกษตร	รายได้รวมต่อปี	การอพยพเคลื่อนย้ายแรงงาน
<p>กิจกรรมการดำเนินงาน โครงการป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน</p> <p>ด้านการสื่อสาร เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์</p> <p>ด้านการบริหารโครงการ</p> <p>1. การวางแผน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การเขียนโครงการเป็นหน้าที่คณะกรรมการป่าชุมชนโดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมแนะนำ - การวางแผนกำหนดชนิดกล้าไม้ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และความต้องการของชุมชน <p>2. การจัดตัวบุคคล</p> <ul style="list-style-type: none"> - คุณสมบัติคณะกรรมการป่าชุมชน ต้องเป็นผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมด้านป่าไม้ <p>3. การอำนวยความสะดวกหรือมอบหมายงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การกำหนด และควบคุม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชน <p>4. การจัดทำงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การขอรับการสนับสนุน วัสดุ อุปกรณ์จากหน่วยงานส่งเสริมภาครัฐ หรือเอกชน 	-	-	-	**
	*	-	*	-
	*	-	-	*
	-	-	-	*
	-	-	***	-

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ .05

** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ .01

*** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ .001

